

การวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดและวิธีการนำเสนอนวนิยายของกราสส์และชาติ

จากการศึกษานวนิยายของกราสส์และชาติผู้วิจัยพบว่านักเขียนทั้งสองท่านมีแนวคิดบางประการที่คล้ายกันซึ่งได้เสนอออกมาอย่างชัดเจนในผลงานของพวกเขา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพวกเขาต่างเป็นนักเขียนที่เขียนนิยายแนวสัจนิยม แนวคิดที่เด่นชัดที่สุด คือ แนวคิดในเรื่องนรก เพราะในนวนิยายของทั้งกราสส์และชาติต่างได้เสนอแนวคิดในเรื่องนรกทั้งที่คนทั้งคู่ต่างอยู่คนละประเทศและคนละวัฒนธรรมกัน ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจที่ว่าพวกเขาจะเสนอแนวคิดและภาพของนรกในนวนิยายของพวกเขาจะเหมือนกันหรือต่างกันเพียงแนวคิดในเรื่องนรกเพราะในนวนิยายของทั้งกราสส์และชาติต่างได้เสนอแนวคิดในเรื่องนรกทั้งที่คนทั้งคู่ต่างอยู่คนละประเทศและคนละวัฒนธรรมกัน และแนวคิดประการที่สอง คือแนวคิดในเรื่องสังคม ผู้วิจัยคิดว่าแนวคิดเรื่องสังคมที่ปรากฏในนวนิยายของชาตินั้นมีความหลายหลายกว่าในงานของกราสส์ เนื่องจากในนวนิยายของชาติส่วนใหญ่จะเสนอภาพของสังคมขนาดเล็กซึ่งมักจะถูกคนส่วนใหญ่ในสังคมละเลยและไม่ค่อยให้ความสำคัญมากนัก เช่น สภาพสังคมของคนแก่ในสถานสงเคราะห์คนชรา จากเรื่อง เวลา สังคมของคนจนจากเรื่อง จนตรอก หรือสังคมของพวกฮิปปีจากเรื่อง พันธุ์หมาบ้า เป็นต้น แต่สำหรับนวนิยายสองเรื่องของกราสส์ที่นำมาศึกษากกราสส์มุ่งเสนอแต่เพียงภาพสังคมของเมืองดานซิก (Danzig) ในประเทศโปแลนด์และประเทศเยอรมันช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เท่านั้น ไม่ว่าจะพวกเขาจะเสนอภาพสังคมในลักษณะแคบหรือกว้างเพียงใดพวกเขาต่างได้พยายามเสนอปัญหาและความพ่ายแพ้ของตัวละครที่ดำเนินไปในนวนิยายของเขา การเสนอแนวคิดเรื่องสังคมนี้กราสส์และชาติได้เสนอออกมาในสองลักษณะ คือ เสนอสภาพที่เป็นจริงในสังคมและวิพากษ์วิจารณ์สังคมซึ่งจะรวมไปถึงคนที่อาศัยอยู่ในสังคมนั้นๆด้วย สำหรับในเรื่องวิธีการนำเสนอ นั้นเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าการเขียนนวนิยายของประเทศไทยนั้นเริ่มมาจากการได้รับอิทธิพลจากตะวันตกเพราะเหตุนี้จึงทำให้นักเขียนไทยส่วนใหญ่ได้แบบอย่าง รูปแบบการเขียนหรือแนวคิดมาจากตะวันตกเนื่องจากงานเขียนของนักเขียนเหล่านั้นถือว่าเป็นต้นแบบในการเขียนนวนิยายของไทยซึ่งชาติ กอบจิตตินั้นได้รับอิทธิพลในเรื่องรูปแบบ วิธีการเขียนนวนิยายและแนวคิดจาก

ตะวันตกด้วยเช่นกันจากหนังสือเรื่อง *Comparative Literature from a Thai Perspective* ของศ.ดร.เจตนา นาควัชระได้กล่าวถึงการที่ชาติ กอบจิตติ ได้รับอิทธิพลจากนักเขียนตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากชาร์ตร์และกามูส์ไว้ดังนี้คือ

“... He must have read some of the books that the revolutionaries had read , and some of this happened to be translation from Sartre and Camus ... he may be have imbibed from his reading of progressive Western literature , he did not carry his criticism of society into the actual political arena , ... ”¹³⁰

ด้วยเหตุนี้อิทธิพลเหล่านั้นจึงปรากฏออกมาในงานของเขาประกอบกับชาตินั้นนับว่าเป็นนักเขียนที่ชอบเปลี่ยนวิธีการเขียนและชอบทดลองวิธีการเขียนและการใช้รูปแบบการเขียนหลากหลายในการเขียนผลงานของเขาจนกล่าวได้ว่าเขาเป็น“นักเขียนแนวทดลอง”คนหนึ่งของเมืองไทย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การเขียนนวนิยายของเขามีลักษณะที่หลากหลายและแตกต่างกันในหลายลักษณะ

สำหรับกราสส์นั้นเป็นนักเขียนเยอรมันที่เกิดและเติบโตในประเทศตะวันตกซึ่งถือว่าเป็นดินแดนต้นกำเนิดการเขียนและการพัฒนาการเขียนนวนิยาย ดังนั้นเมื่อเขามีโอกาสสัมผัสกับความหลากหลายของรูปแบบการเขียนและวิธีการนำเสนอเช่นนี้แล้วผู้วิจัยจึงไม่แปลกใจเลยที่พบว่านวนิยายของเขามีรูปแบบการเขียนที่หลากหลาย คือ การใช้มุมมอง (Point of view) การใช้สัญลักษณ์ (Symbol) และการใช้ไลท์โมทิฟ (Leitmotif) ผู้วิจัยจะศึกษาแนวคิดและวิธีการนำเสนอนวนิยายของกราสส์และชาติอย่างละเอียดต่อไป

¹³⁰ Chetana nagavagara , *Comtemporany Literature from a Thai Perspective. (Collected Articles 1978-1992.)* , (Bangkok : Chulalongkorn University Press , 1996) , p.124.

4.1. แนวคิด

4.1.1. แนวคิดเรื่องนรก

แนวคิดเรื่องนรกในงานวรรณกรรมนั้นมีปรากฏมานานแล้วทั้งในวรรณกรรม ตะวันออกและวรรณกรรมตะวันตกซึ่งในนวนิยายแห่งความฟ่ายแพ้ของทั้งกราสส์และชาตินั้นได้ ปรากฏแนวคิดในเรื่องนี้ด้วยเช่นกันแต่แนวคิดเรื่องนรกนี้ไม่ได้ปรากฏในนวนิยายทุกเรื่องแต่จะ ปรากฏให้เห็นในนวนิยายเพียงแค่ 3 เรื่องเท่านั้นคือ เรื่อง *Hundejahre* เรื่อง *คำพิพากษา* และ เรื่อง *พันธุมหมาบ้า* ซึ่งนวนิยายทั้งสามเรื่องนั้นถึงแม้ว่าจะมีการกล่าวถึง"นรก"เหมือนกันแต่แนวคิด และวิธีการนำเสนอสภาพนรกนั้นแตกต่างกันไป

สำหรับนวนิยายเรื่อง *Hundejahre* แนวคิดในเรื่องนรกที่กราสส์นำเสนอั้นจะปรากฏใน บทสุดท้ายของนวนิยายเท่านั้นซึ่งมีลักษณะคล้ายกับภาพของนรกที่ปรากฏในงานวรรณกรรมเรื่อง *The Devine Comedy* ของ Dante เป็นนักเขียนชาวอิตาลีและวรรณกรรมเรื่องนี้ของเขานับได้ ว่าเป็นวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมมากที่สุดในช่วงวรรณกรรมตะวันตกและลักษณะ ของนรกที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง *The Devine Comedy* นั้นจะแบ่งนรกออกเป็นขุมๆและ แบ่งได้ทั้งสิ้น 8 ขุมแต่ในนวนิยายเรื่อง *Hundejahre* นั้นกราสส์ได้เสนอแนวคิดในเรื่องนรกโดย ผ่านการใช้เหมืองเป็นสัญลักษณ์แทนนรกและชั้นต่างๆของเหมืองนั้นถูกเปรียบเทียบเป็นขุมต่างๆ ของเหมือง ดังนั้นในนวนิยายเรื่องนี้จึงมีจำนวนของขumnรกมากกว่าในวรรณกรรมเรื่อง *The Devine Comedy* ซึ่งในนวนิยายเรื่องนี้จะมีจำนวนเหมืองถึง 32 ชั้นด้วยเหตุนี้จึงเท่ากับมีนรกถึง 32 ขุม ผู้วิจัยพบว่าในหลายชั้นของเหมืองที่เปรียบเสมือนขุมต่างๆของนรกนั้นได้มีการแสดงสภาพ ความเป็นจริงของการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันโดยเรื่องราว เหล่านี้จะถูกนำเสนอ โดยหุ่นไล่กาเนื่องจากหุ่นไล่กาเหล่านั้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ถูกผลิตในเหมือง แห่งนี้ นอกจากนี้เหมืองของ Brauxel นี้เป็นเหมือนนรกในความรู้สึกของ Matern เพราะว่า ตลอดเวลาที่เขาเดินอยู่ในเหมืองแห่งนี้เขามักจะพูดอยู่เสมอๆว่านี่คือนรก >> Das ist ja die Holle her ! << (" This is hel! indeed ") ดังนั้นเมื่อ Walter Matern ลงไปเยี่ยมขุมชั้น

ต่างๆของเหมืองตามคำเชิญของ Eduard Amsel หรือที่คนงานในเหมืองรู้จักเขาในนามของ Brauxel นั้นเขาจะรู้สึกเหมือนว่าเขากำลังอยู่ในนรกและจากการที่เขาเห็นสภาพความทุกข์ทรมาน และความเป็นจริงที่เกิดกับมนุษย์ในสังคมในทุกๆชั้นของเหมืองสิ่งที่เขาพบเห็นนั้นทำให้เขาเข้าใจ ชีวิตและสภาพความเป็นไปของสังคมมากขึ้น เช่น

“ Wie aber , im Verlauf der voranschietenden Betriebsichtigung , die dreizehnte und vierzehnte Firstenkammen in Augenschein genommen werder , kleidung nicht mehr Sporterdreß , Meßdienerrot und Tarnanzüge die in Ausbildung begriffenen Seheuchenpraamble ; vielmehr geht es in beiden Kammern zivil zu ... , also die Scheuchenpraambel : >> In Bewußtsein seiner Verantwortung vor Gott und den Menschen , von dem Willen beseelte , die nationale und staatliche Vogelscheucheneinheit zu wahren

*... “ 131 ****

สิ่งเหล่านี้ี่เองที่ทำให้เขาารู้ถึงข้อผิดพลาดของการดำเนินชีวิตที่ผ่านมาของเขาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำที่เลวร้ายที่เขากระทำต่อ Amsel เพื่อนรักของเขาดังนั้นเมื่อเขากลับจากการเยี่ยมชมเหมืองนั้นแล้วเขารู้สึกสบายใจมากโดยเฉพาะเขาพูดในขณะที่อาบนั้นว่าน้ำช่วยชำระล้างให้เขาสะอาดขึ้น

Günter Grass , Hundejahre , p.462

**** (“ But when , as the visit continues , the thirteenth and fourteen stalls are inspected , the scarecrow collectors in training are no longer dressed in athletic costumea altar-boy red , and camouflage fatigues ; the going on in these two stalls are strictly civilian : ... , the scarecrow preamble : Conscious of its responsibility before God and men , inspired by the will to preserve our national and political scarecrow unity... ”) Günter Grass, Dog Years, p. 595-596.*

“ ... Für mich ihn wurden Badewannen gefüllte Druben hore ich Eddi platschern . Jetzt steige auch ich in Bad . Das Wasser laugt uns ab . Eddi pfeift etwas Unbestimme . Ich versuche ahnliches zu pfeifen . Doch das ist schwar . Beide sind wir nackt . Jeder badet für sich . ”¹³²

จากสิ่งที่เขาพบและสิ่งที่เขาพูดถึงนั้นทำให้ผู้วิจัยเข้าใจว่าการลงไปในเมืองและพบสิ่งต่างๆมากมายของเขานั้นเหมือนกับว่าเขาได้ลงไปในนรกมาแล้ว ดังนั้นเมื่อเขาได้ผ่านนรกและความเลวร้ายต่างๆเหล่านั้นมาแล้วชีวิตต่อไปของเขาจะดำเนินไปด้วยดีเพราะในขณะนี้เขาคือคนใหม่ที่มีแต่ความบริสุทธิ์ไม่เหลือความเลวร้ายใดๆในชีวิตและจิตใจของเขาก็ดำเนินไป เนื่องจากบาปและการกระทำที่เลวร้ายต่างๆที่เขากระทำไว้ในอดีตนั้นถูกชำระล้างให้หมดสิ้นไปในขณะที่เขาอยู่ในนรกยิ่งไปกว่านั้นการที่เขาเข้าใจและได้รับการอภัยจาก Amsel เพื่อนที่รักยิ่งของเขานั้นนับได้ว่าเป็นความสุขที่ยิ่งใหญ่ประการหนึ่งในชีวิตของเขาเนื่องจากว่าเขาได้มีศรัทธาที่หายไปนั้นกลับคืนมาแล้ว

ส่วนลักษณะนรกในเรื่อง คำพิพากษา นั้นไม่ได้แบ่งเป็นขุมๆดังเช่นเรื่อง *Hundejahre* ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากชาติไม่ได้รับอิทธิพลแนวคิดเรื่องนรกจาก Dante แต่แนวคิดและลักษณะของนรกของชาตินั้นกลับเป็นการเสนอแนวคิดในเรื่องนรกไว้ว่า “นรกคือคนอื่น”¹³³ ผู้วิจัยคิดว่าแนวคิดและสภาพนรกที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้มีลักษณะเช่นนี้เพราะสำหรับฟักแล้วนรกที่เขาตกลงไปและความทุกข์ทรมานที่เขาได้รับตลอดมานั้นคือ มุมมองและความคิดของคนที่อยู่รอบๆ

¹³² Gunter Grass , *Hundejahre* , p 473.

¹³³ (“ For me and him bathtube have been filled . I hear Eddi splashing next door . Now I too step into my bath . the water soak me clear . Eddi Whistles something interminate . I try to whistle something similar . But it's dimcult . We're both naked . Each of us bathes by himself . ”) Gunter Grass , *Dog Years* p. 610.

¹³⁴ คำว่า “ นรกคือคนอื่น ” นี้ ถูกกล่าวไว้ในบทความของเจตนา นาควัชร เรื่อง “ คำพิพากษา ” ใน ภาษาและหนังสือ 15 ปีซีไรท์ (เมษายน 2535-มี.ค. 2536) , หน้า 49

ตัวเขาคอนเหล่านั้ต่างมองเขาด้วยสายตาที่เต็มไปด้วยอคตินอกจากนั้นคนพวกนี้ยังช่วยกันโจมตีเขาด้วยข่าวลือต่างๆ สิ่งเหล่านั้เปรียบเสมือนไฟนรกที่คอยเผาผลาญเขาทั้งร่างกายและจิตใจจนการที่ผู้แต่งแสดงความรู้สึกของคนรอบข้างที่มีผลกระทบต่อจิตใจของเขา

“ ฟักเองตกอยู่ในข่ายนี้ด้วย แต่ดูเหมือนว่าชีวิตเขาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่แย่ง ทั้งจิตใจ ร่างกายและฐานะทางสังคม แม้ว่าหลายครั้งทีะสิ่งโผล่ขึ้นมาเพื่อขออยู่ร่วมในสังคมด้วย แต่มือของสังคมกลับกดเขาให้จมลงสู่ก้นบึ้งของความทุกข์ทรมาน ... ” ¹³⁴

“ แทนที่จะโทษเวรกรรมเขากลับนึกโทษคนอื่น คนอื่นนี่เองที่ทำให้เขาต้องตกต่ำลง ทำให้วิถีชีวิตของเขาต้องเปลี่ยนแปลงไป เขารู้สดีว่าการอยู่คนเดียวมันโดดเดี่ยว อ้างว้างเพียงใด เขาต้องการคบหาสมาคมกับคนอื่นๆ แต่ทำไมเล่าคนเหล่านั้จึงไม่ยอมเข้าอกเข้าใจเขาบ้างเลย กลับผลักไสให้เขาออกมาอยู่โดดเดี่ยว ทำไมทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาทำจึงมีผลไปในทางเลวร้ายเสียหมด แต่คนที่เลวร้ายอย่างครูใหญ่กลับไม่มีใครเชื่อว่าเป็นคนชั่ว เมื่อคิดมาถึงตอนนี้ความเครียดแค้นต่างๆจึงโถมเข้าใส่ครูใหญ่จนหมดสิ้น เขาอยากจะตะโกนถามขึ้นไปเบื้องบนว่า

“ ทำไมไม่ลงโทษครูใหญ่บ้างล่ะ ทำไมจึงซ้ำเติมข้ำอยู่คนเดียว ” ¹³⁵

จนในที่สุดเขาต้องตายไปจากสังคมแห่งนั้นเพราะไฟนรกเหล่านั้ จากการศึกษานวนิยายเรื่องนี้้อย่างละเอียดผู้วิจัยพบว่าฟักไม่ได้โชคดีเหมือน Walter Matern ที่สามารถหลุดพ้นจากไฟนรกและขุมนรกเหล่านั้ได้และเมื่อเขาหลุดพ้นสิ่งเหล่านั้มาแล้วเขาได้พบกับความสุขอย่างน้อยที่สุดคือความสุขทางใจที่เขาได้ Amsel เพื่อนที่เขารักมากกลับคืนมา สำหรับฟักแล้วนั้นชีวิตของเขาประสบแต่ความทุกข์เนื่องจากเขาต้องตกอยู่ในนรกตั้งแต่ต้นจนเรื่องจบเรื่องแต่สำหรับ Matern นั้นเขาได้เผชิญหน้าและใช้ชีวิตในนรกเพียงชั่วขณะเท่านั้นและเขาโชคดีกว่าฟักเพราะฟัก

¹³⁴ชาติ กอบจิตติ , คำพิพากษา , หน้า 78.

¹³⁵ เรื่องเดียวกัน . หน้า 265-266

ไม่มีโอกาสที่จะหลุดพ้นจากนรกที่เขาต้องเผชิญอยู่แม้สักชั่วขณะหนึ่งซึ่งในที่สุดพักได้ตายไปพร้อมกับความทุกข์ทรมานที่คงเผาผลาญทั้งร่างกายและจิตใจเขาอยู่ตลอดเวลา

“ ยังกิจิตยั้งว่าวัน นี้ก็อยากจะเดินไปดูแต่ไม่กล้า หวาดกลัวไปหมด กลัวว่าจะเดินไปไม่ถึง กลัวว่าสายตาคคนที่ทำรถจะมองมา ไล่ละมันคงเป็นสายตาของผู้ชนะที่มียัมเยาะมาทางผู้แพ้เช่นเขา ซึ่งเป็นผู้พ่ายแพ้มาตลอด พักนี้ก็เปรียบว่าถ้าเป็นการต่อสู้ที่มีแพ้ชนะจริงๆ แล้วทำไมเขาจึงต้องต่อสู้อย่างโดดเดี่ยว และทำไมอีกฝ่ายหนึ่งช่างมากมายเหลือเกิน ช่วยกันกระหน่ำซ้ำเติมให้เขาต้องพ่ายแพ้ยับเยินอย่างที่เป็นอยู่นี้ (...)

ร่างกายสิ้นที่มึม ตาพวว่า เขาล้มตัวลงนอนแผ่กับแคว แต่ครั้นพอหลังแตะแคว ลมในห้อง ก็ไม่ปล่อยให้เขาได้นอนอย่างสบาย มันเหนียวรังตัวเขาให้ขึ้นมานั่งอวกต่อ ...

เวลาค่อยๆผ่านไปอย่างเชื่องช้า ผ่านไปพร้อมกับความทุกข์ทรมานที่หนักหน่วง¹³⁶

แนวคิดเรื่องนรกในนวนิยายเรื่อง พันธุมมาบ่า นั้นผู้วิจัยพบว่านรกที่ทัยต้องเผชิญอยู่นั้น ไม่ได้มีลักษณะเป็นขุมๆเหมือนในเรื่อง Hundejahre และไม่ใช่คนอื่นเหมือนในนวนิยายเรื่อง คำพิพากษา แต่นรกในนวนิยายเรื่องนี้เป็นนรกที่เกิดขึ้นมาในใจของตัวละครและสาเหตุที่ทำให้เกิดนรกนั้นก็เกิดมาจากการกระทำของตัวละครอีกเช่นกัน ในเรื่องนี้ทัยกลัวว่าตำรวจจะรู้ว่าเขาเสพกัญชาและจับเขาซึ่งช่วงเวลาในขณะนั้นเป็นเสมือนนรกสำหรับเขาเนื่องจากความรู้สึกผิดในเรื่องต่างๆกำลังเผาผลาญจิตใจของเขาอยู่ซึ่งความรู้สึกผิดที่เกิดขึ้นกับทัยนั้นเกิดเนื่องมาจากมโนธรรมและความรู้สึกผิดชอบในเรื่องศีลธรรมที่อยู่ภายในจิตใจของเขากำลังออกมาสั่งสอนเขาในเรื่องโทษของการเสพกัญชา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ ทัยไม่เข้าใจตัวเองว่าทำไมเขาจึงต้องหวาดวิตกถึงขนาดนี้ หรือว่าเขาเดินทางมาถึงจุดอิมตัวของมันแล้ว จึงหมดสนุกกับรสชาติของความเพลิดเพลินที่เคยได้รับ หรือนี้

¹³⁶ เรื่องเดียวกัน , หน้า 289-292.

เป็นผลร้ายในมุมมองของมัน มีแต่ความทุกข์ กระวนกระวาย เผ่าแต่คิดว่าเมื่อใดจะสร้างเสียทีและเมื่อมองย้อนเข้าไปในความเมา โดยมีความเมาเป็นสายตามอง ท้ายจึงได้เห็นที่ผ่านมานั้นไม่มีคุณประโยชน์อันใดกับเขาเลย ตรงข้ามมันกลับทำร้ายร่างกายและจิตใจของเขาตลอดเวลา เขาคิดว่าบางทีมันอาจเป็นเพราะกัญชาเป็นของผิดกฎหมาย ระหว่างเวลาเสพจำเป็นจะต้องซ่อนเร้นอำพรางมิให้ใครเห็นต้องคอยหลบๆซ่อนๆ เมื่อประพฤติเช่นนั้นนานวันนานครั้งเข้า ความรู้สึกหวาดกลัวก็ค่อยสะสมลงสู่จิตใจเบื้องลึกพอกพูนมากขึ้นทุกวันๆ ในที่สุดมันก็เปลี่ยนจิตใจอันเข้มแข็งให้กลายเป็นอ่อนแอ ดังเช่นมะเร็งค่อยแผ่เนื้อร้ายลงในร่างกาย นานวันเข้ามันหมดหนทางเยียวยา เขาจึงกลายเป็นคนหวาดระแวงคนอื่น แม้แต่กับเพื่อนแท้ๆ (...)

ท้ายสัญญากับตัวเองว่า ถ้าสร้างจากมันในครั้งนี้อันแล้ว

- กูจะเลิก - ¹³⁷

ดังนั้นลักษณะของท้ายที่ผู้แต่งแสดงไว้ในนวนิยายจึงไม่ผิดอะไรกับ "การตกนรกทั้งเป็น" นอกจากนี้ผู้วิจัยคิดว่านรกที่ท้ายพบนั้นนับได้ว่าเป็นระยะเวลาสั้นที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับพักและ Matern และท้ายสามารถหลุดพ้นจากนรกได้เหมือนกับ Matern เพียงแค่เขาเลิกเสพกัญชาเท่านั้น

เมื่อศึกษาแนวคิดในเรื่อง "นรก" ที่ปรากฏในนวนิยายแห่งความพ่ายแพ้ทั้งสามเรื่องนี้แล้วนั้นผู้วิจัยพบว่าไม่ว่าจะในสังคมไทยหรือสังคมเยอรมันต่างมีความเชื่อไปในทางเดียวกันว่า "นรก" เป็นสถานที่ที่เต็มไปด้วยความโหดร้ายน่าสะพรึงกลัว ไม่น่าอยู่และเต็มไปด้วยความทุกข์ทรมานต่างๆซึ่งในนวนิยายเหล่านี้ได้ถ่ายทอดและแสดงให้ผู้อ่านเห็นสภาพและความเชื่อเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี ยิ่งไปกว่านั้นแนวคิดในเรื่องนรกนี้ผู้วิจัยเห็นว่ามักจะถูกถ่ายทอดโดยตัวละครที่มีสภาพจิตใจที่บอบช้ำและทุกข์ทนเพราะพวกเขาเหล่านั้นมักจะเป็นผู้ที่เผชิญหน้ากับความพ่ายแพ้ในรูปแบบต่างๆไม่ว่าจะเป็นการพ่ายแพ้ต่อคน เหตุการณ์หรือแม้แต่สิ่งเสพติดที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของ

¹³⁷ ชาติ กอบจิตติ . พันธุ์หมาบ้า , หน้า 535-537.

พวกเขาซึ่งเมื่อตัวละครเหล่านั้นไม่อาจที่จะระบายหรือถ่ายทอดความทุกข์ที่อัดแน่นอยู่ในจิตใจของพวกเขาให้ใครร่วมรับรู้หรือมีใครสักคนที่สามารถเข้าใจในปัญหาของพวกเขา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พวกเขาต้องถ่ายทอดสภาพความเลวร้ายต่างๆเหล่านั้นออกมาโดยผ่านแนวคิดและรูปแบบของนรกในลักษณะต่างๆที่เหมาะสมกับสภาพที่พวกเขาได้รับหรือบางครั้งนรกนับว่าเป็นทางออกของปัญหาและความทุกข์ทรมานทั้งปวงของตัวละครเพื่อบรรเทาและผ่อนคลายความทุกข์ทรมานที่พวกเขาได้รับลงซึ่งมีตัวละครจำนวนไม่น้อยที่สามารถหลุดพ้นจากความทุกข์ทรมานและความพ่ายแพ้เมื่อพวกเขาารู้สึกว่าชีวิตในช่วงหนึ่งของพวกเขาได้สัมผัสหรือผ่านการตกนรกมาแล้ว แม้ว่านรกเหล่านั้นจะเป็นเพียงภาพในความคิดคำนึงที่พวกเขาสร้างขึ้นมาเอง ดังนั้นผู้วิจัยคิดว่า "นรก" แท้ที่จริงแล้ว คือ ภาพสะท้อนของความเลวร้าย ความทุกข์ทรมาน ความสำนึกผิดและความพ่ายแพ้ต่างๆที่ฝังแน่นอยู่ในจิตใจของตัวละครในขณะนั้น

4.1.2. แนวคิดเรื่องสังคม

ลักษณะสังคมที่ปรากฏในนวนิยายนับว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ไม่อาจจะละเลยหรือมองข้ามไม่ศึกษาได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนวนิยายสังคมนิยม เนื่องจากนวนิยายแนวนี้ผู้แต่งมุ่งเน้นที่จะสื่อสารหรือเสนอสภาพบางประการของสังคมและชีวิตของคนในสังคมที่เป็นจริงออกมาในนวนิยายของพวกเขาซึ่งทั้งทราสส์และชาติต่างเป็นนักเขียนแนวสังคมนิยมทั้งคู่ดังนั้นในงานของพวกเขาจึงได้สอดแทรกลักษณะความเป็นจริงของสังคมบางประการเอาไว้ จากการที่ผู้วิจัยศึกษานวนิยายแห่งความพ่ายแพ้ของพวกเขาอย่างละเอียดแล้วนั้นผู้วิจัยพบว่าพวกเขาได้เสนอแนวคิดในเรื่องสังคมในนวนิยายของเขาที่มักจะเป็นสังคมของผู้พ่ายแพ้หรือสังคมที่ล้มเหลวทั้งสิ้นซึ่งสามารถแบ่งแนวคิดสังคมออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับปัจเจกบุคคลและระดับสังคมและประเทศ

4.1.2.1. ระดับปัจเจกบุคคล

คนนับว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดของสังคมเพราะเป็นประดุกกลไกหลักที่ผลักดันและเปลี่ยนแปลงสังคมให้พัฒนาขึ้นหรือล่าถอยลง ดังนั้นคนในสังคมจึงมีความสัมพันธ์

กันและผูกพันกันอย่างใกล้ชิดจึงมีโอกาสที่จะเกิดปัญหาหรือไม่เข้าใจกันได้ง่าย ในนวนิยายที่นำมาศึกษานั้นผู้วิจัยพบว่านวนิยายแต่ละเรื่องต่างนำเสนอแนวคิดสังคมในลักษณะปัจเจกบุคคลอาจเป็นทั้งคนคนเดียวหรือกลุ่มคน แนวคิดสังคมในระดับปัจเจกบุคคลอาจเป็นการนำเสนอสภาพความจริงที่เกิดขึ้นกับคนหรือกลุ่มคนในสังคมหรือบางครั้งเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ความเลวร้ายของคนที่ทำต่อกันในสังคม ข้อสังเกตที่ผู้วิจัยพบในการศึกษาแนวคิดสังคมในระดับปัจเจกบุคคล คือ แนวคิดระดับนี้จะปรากฏเฉพาะในนวนิยายของชาติ กอบจิตติเท่านั้น เช่นนวนิยายเรื่อง เวลา กล่าวถึงการวิพากษ์วิจารณ์พ่อแม่ที่ละเลยหรือทอดทิ้งลูกของตนดังเช่น “ผม” ที่วิพากษ์วิจารณ์ตนเองในการที่เขาละเลยไม่ดูแลลูกสาวของเขา ด้วยเหตุนี้ “ผม” จึงเปรียบเสมือนตัวแทนของพ่อแม่บางกลุ่มในสังคมปัจจุบันที่เอาใจใส่แต่เฉพาะเรื่องงานโดยไม่รู้ว่สิ่งที่ลูกต้องการคือความรัก ความอบอุ่นของพ่อแม่มากกว่าทรัพย์สินเงินทอง ดังนั้นเรื่องราวของ “ผม” จึงเป็นเสมือนอุทาหรณ์ของพ่อที่หลงผิดที่ละเลยและไม่สนใจลูกซึ่งผลที่ “ผม” ได้รับจากเรื่องนี้ในการสูญเสียลูกจึงคล้ายกับเป็นบทเรียนที่มุ่งให้ผู้อ่านดูเป็นตัวอย่างเพื่อมิให้ชีวิตของผู้อ่านต้องผิดพลาดดังเช่น “ผม” นอกจากนี้ผู้แต่งยังตีแผ่ความรู้สึกนึกคิดของคนชราที่จำเป็นต้องอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราในบั้นปลายชีวิตของพวกเขาเหล่านั้นซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วคนชรา เหล่านี้มักจะเข้าใจในเหตุผลที่ทำให้พวกเขาต้องมาอยู่ในสถานสงเคราะห์เหล่านี้ ดังเช่นที่ยายนวลแสดงความคิดและความเข้าใจในการที่เธอต้องมาอยู่ในสถานสงเคราะห์แห่งนี้

... นางนึกถึงลูกชาย แม้วานางและลูกจะมีชีวิตอยู่ด้วยกันทั้งคู่ แต่ก็ไม่ผิดกับได้ตายจากกันแล้ว ต่างไม่เคยเห็นหน้ากันมาเป็นปี ก็ได้แต่เมียมันลูกมัน มาคอยส่งข่าว มาให้รู้ถึง ความเป็นไปของครอบครัวมัน ก็ได้เมียมันลูกมันมาเยี่ยมมาหากลับไปบอกข่าวว่าแม่ของมันยังมีชีวิตอยู่ สุขทุกข์อย่างใด นางเองอยากไปหาลูกชาย แต่ก็ไปไม่ได้ มันเองก็คงอยากจะมาหานาง แต่ก็มาไม่ได้ นี่มันยังมีกะใจ บ่นน้อยใจที่ไม่สามารถเลี้ยงนางได้ นางไม่เคยนึกตำหนิติเตียนมัน ด้วยรู้ว่าถ้ามันร่างกายดี ๆ เหมือนเมื่อก่อน นางคงไม่ต้อง

มาอยู่ที่นี้ ต้องห่างไกลกับมันและการที่นางมาอยู่ที่นี้มันก็เป็นความต้องการของเธอเอง
ไม่ใช่ความปรารถนาของมันแม่แต่น้อย ^{๖๑}

นอกจากนี้ผู้อ่านจะสามารถเห็นภาพรวมทั้งวิถีชีวิตและความรู้สึกนึกคิดของคนอีก
กลุ่มหนึ่งที่เป็นผู้ดูแลคนชราเหล่านี้ซึ่งพวกเขาเหล่านั้นนับได้ว่าเป็นบุคคลผู้เห็นคุณค่าและให้
ความสำคัญกับคนชราเป็นอย่างมากและบางครั้งในการเสนอแนวคิดนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าน่าเสี่ยงที่ใช้ใน
การนำเสนอ นั้นมักจะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์การที่ลูกหลานทอดทิ้งหรือไม่ดูแลญาติผู้ใหญ่ของ
พวกเขา ตัวอย่างของการนำเสนอแนวคิดนี้คือการแสดงความคิดของอุบลเกี่ยวกับคนชราใน
สถานสงเคราะห์แห่งนี้นี้คือ

“...เธอไม่เข้าใจนัก ทำไมคนสติไม่ดีจึงรู้จักมาเยี่ยมแม่ของตัวเองหรือว่ามี
อะไรผูกพันอยู่ในระหว่างสายเลือดของความเป็นแม่ลูกแล้วคนสติดีๆละ ทำไมพวกเขาไม่
มาเยี่ยมแม่ของเขาบ้าง หรือว่ามันอะไรผูกพันกันในสายเลือดแล้ว

เธอตอบตัวเองไม่ได้

แรกที่มาอยู่ที่นี้เธอไม่ได้คิดเรื่องนี้เท่าใดนัก เธอคิดเพียงว่าลูกๆของเขา
เหล่านั้นเป็นคนใจดำ ใจต่ำ ทอดทิ้งให้พ่อแม่ตัวเองต้องมาทนอยู่ในสถานแห่งนี้

แต่ต่อมาเธอได้เห็นลูกชายที่สติไม่ดีของยายทับทิมมาเยี่ยมอยู่มิได้ขาด
เธอจึงเริ่มสงสัยเรื่องสายเลือด ความเป็นแม่เป็นลูก เธอสงสัยเลยเถิดไปว่า ถ้า ลูกชาย
ของแกนี้สติดีๆเหมือนเช่นคนอื่น ๆ

-เขาจะมาเยี่ยมแม่ของเขาไหม ?

เธอตอบตัวเองไม่ได้

สองปีที่เธอทำงานอยู่ที่นี้ เธอรู้เพียงว่า

^{๖๑} ชาติ กอบจิตติ, เวลา , หน้า 160-161.

คนเหล่านี้เป็นคนน่าสงสาร แม้ว่าบางคนจะดูร้าย จู้จี้ หงุดหงิด ชอบ
แต่งเติมความจริง เรียกร้องความน่าสนใจจนน่ารำคาญ บางคนขี้โมย ทะเลาะ
กัน ฯลฯ แต่ล้วนแล้วกรวมเป็นคนน่าสงสารในสายตาเธอทั้งสิ้น
ด้วยเขาเหล่านี้ถูกทอดทิ้ง “ 139

ผู้วิจัยคิดว่าการเสนอภาพและเรื่องราวของบุคคลเหล่านี้นับว่าเป็นความตั้งใจของชาติใน
การถ่ายทอดและแสดงภาพชีวิตที่ปั่นปลายของคนชราในสังคมปัจจุบันที่เป็นกลุ่มสังคมเล็กๆ
กลุ่มหนึ่งที่ถูกละเลยและทอดทิ้งโดยปราศจากการเหลียวแลหรือไม่ได้รับการดูแลที่ดีและอบอุ่น
เท่าที่ควรจากบุคคลในครอบครัวของพวกเขาจึงทำให้พวกเขาจำนวนไม่น้อยที่ต้องมาอยู่รวมกันณ
สถานสงเคราะห์คนชราแห่งนี้และแห่งอื่นๆอีกซึ่งนับวันจำนวนของคนชราที่ถูกละเลยและทอดทิ้ง
ไว้ตามสถานสงเคราะห์ต่างๆนั้นจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกทีในสังคมปัจจุบัน ผู้วิจัยเห็นว่านี่เองคือ
ภาพสังคมภาพหนึ่งที่เราสามารถเห็นได้ในสังคมปัจจุบันดังนั้นสาเหตุที่ชาติเขียนนวนิยายเรื่องนี้
เพื่อที่จะกระตุ้นเตือนให้คนส่วนใหญ่ในสังคมให้หันกลับมามองและให้การสนใจคนชราเหล่านี้บ้าง
ไม่ใช่ละเลยและทอดทิ้งเหมือนที่เป็นอยู่ในขณะนี้

การนำเสนอแนวคิดและเรื่องราวเกี่ยวกับคนชรานั้นยังปรากฏในนวนิยายเรื่อง จนตรอก
ที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่าบางอย่างที่แฝงอยู่ในชีวิตของพวกเขาเหล่านั้นและได้ตีแผ่สังคมและชีวิต
ของพวกเขาออกมาเพื่อกระตุ้นเตือนให้คนทั่วไปในสังคมรับรู้บ้างว่าในสังคมที่พวกเขาดำรงชีวิตอยู่
นั้นยังมีสังคมของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสอาศัยร่วมอยู่ด้วยโดยเฉพาะชีวิตของคนชรา เช่นฉากที่ผู้แต่ง
แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของคนชราลดลงทุกวันโดยบรรยายผ่านการตายของปู่

- ชีวิตชายชรา นั้นเหมือนกับผ้าสีสวยผืนหนึ่งที่มีคนนำไปตัดเสื่อและเมื่อ
มันเปียกขาดเพราะใช้งาน เสื่อตัวนั้นก็เริ่มลดค่าลง กลายเป็นผ้าขี้ริ้วขาดวิน นาน

ไปยังสกปรก นานไปยังหาค่าไม่ได้ ชีวิตแถมเป็นเช่นผ้าซีริวสกปรกผืนที่กล่าวถึง
นี้...

...ชีวิตเรียบเหว อ่อนโรย และไร้ค่า

...บัดนี้ได้สิ้นไปแล้ว รอคอยเวลาฤกษ์สิม...¹⁴⁰

ยิ่งไปกว่านั้นผู้แต่งยังนำเสนอเรื่องราวและชีวิตของบุญมาซึ่งเป็นเหมือนตัวแทนคนจนที่ผู้แต่งปรารถนาที่จะแสดงให้ผู้อ่านเห็นและรับรู้เกี่ยวกับสังคมของผู้ด้อยโอกาสที่มีอยู่ทั่วไปในสังคมของเรา แต่พวกเขาเหล่านั้นแทบจะไม่ได้รับการเหลียวแลจากบุคคลหรือกลุ่มสังคมใดๆเลย จึงทำให้พวกเขาต้องดิ้นรนและต่อสู้กับปัญหาต่างๆที่รุมเร้าพวกเขาตามลำพังโดยที่พวกเขาไม่สามารถรู้ได้เลยว่าชีวิตข้างหน้าของพวกเขาจะดำเนินไปในทิศทางใดโดยเฉพาะการแสดง ความปรารถนาของบุญมาที่อยากจะมีบ้านเป็นของตัวเองสักหลังหนึ่งเหมือนคนอื่นๆในสังคมโดยพยายามทำงานหนักทุกอย่างเพื่อหาเงินมาใช้หนี้ค่าบ้าน แต่ท้ายที่สุดแล้วเขากลับพบว่าเพราะบ้านหลังนั้นเองที่เป็นเหตุให้ทุกชีวิตในครอบครัวของเขาต้องประสบกับความหายนะต่างๆซึ่งเมื่อจบแล้วบ้านหลังนั้นก็ไม่ได้เป็นของเขานั้นคือชะตากรรมของคนยากจนคนหนึ่งที่ได้รับจากการต่อสู้เพื่อที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและจากที่นำความสะเทือนใจมาให้ผู้อ่านมากจากหนึ่งคือจากที่บ้านที่บุญมาไฟฝันที่จะเป็นเจ้าของนั้นกำลังถูกคนงานรื้อถอนและทำลาย

“ระหว่างที่บุญมาถูกฝากขังในคุกคอยเวลาขึ้นศาล เขาไม่มีโอกาสได้ออกมาดูบ้านเลย บ้านที่เขาอยากจะมีในชีวิตของเขาสักหลังหนึ่ง ให้ครอบครัวได้อยู่อย่างอบอุ่น เพื่อพ่อ เมีย ลูก ลูก ลูก จะดีมีความสุข เขาไม่เคยคิดถึงตัวเองเลยว่าจะมีสุขหรือไม่ ขอให้คนเหล่านั้นมีกันเถอะ เขาทน เขาทำทุกอย่างได้ เพียงเพื่อจะสร้างบ้านหลังนี้ขึ้นมา

ถ้าบุญมาได้ยืมมองบ้านของเขาในตอนนี้...เขาคงเสียใจ

สังกะสีสนิมผุๆถูกรื้อร่อนโยนลงมาบนพื้น เสียงโครมๆ...เมื่อหลังคา
สังกะสีถูกรื้อลงมา หมด เฟิงหมาแหงนหลังนี้จึงมองคล้ายสิ่งไม้เก่าๆที่เปิดฝาหิ้ง
ไว้ (...)

พวกคนงานทำงานกันรวดเร็ว ว่องไว เพื่อแข่งกับเวลา ยังมีบ้านอีกหลาย
หลังที่ต้องรื้อ ต่อไปในวันนี้ ลักครู่บ้านของบุญมากก็หายไป มีแต่กองไม้ กอง
สังกะสี เท่านั้นเองอยู่ในบริเวณนั้น

อีกไม่นาน ที่ตรงนี้จะกลายเป็นตึกใหญ่โต ตามเวลาที่ผ่านไป

พวกคนงานกำลังจัดกองไม้เป็นที่เส้นทาง เพื่อสะดวกในตอนขนออก
มองดูเหมือน พวกเขาเหล่านั้นต่างกำลังรื้อเก็บจากละครที่เลิกเล่นแล้ว..."¹⁴¹

นอกจากนี้ในนวนิยายเรื่อง คำพิพากษา ยังแสดงให้เห็นสภาพของฟักเหี่ยว
ผู้บริสุทธิ์ที่ประสบความเลวร้ายและความทุกข์ทรมานจากการประณามและปฏิกริยาอันเลวร้ายที่
บุคคลทั่วไปในสังคมกระทำต่อเขาด้วยน้ำเสียงเสียดสีและประชดประชัน ดังเช่นการที่ผู้แต่งเขียน
ถึงครูใหญ่

“เมื่อหมดหนทางเคลื่อนไหวแล้ว นางจึงถ่มน้ำลายออกมา และรายแรกที่
โดนเข้าเต็มหน้า โดยไม่ทันระวังตัวก็คือครูใหญ่นั้นเอง...

น้ำลายเหนียวไหลย้อยอยู่บนหน้าผากที่ค่อนข้างเถิกของแก ครูใหญ่รีบ
ควักผ้าเช็ดหน้าออกเช็ดก่อนที่น้ำลายจะไหลย้อยมาถึงหัวคิ้ว แกรู้สึกมีกลิ่นเหม็น
คั่งอยู่ที่ใบหน้า เป็นครั้งแรกในชีวิตที่มีคนคุยน้ำลายใส่หน้า

น้ำลายของนางสมทรงได้ประทับรอยไว้แล้วบนใบหน้าครูใหญ่ ประทับไว้
ในความรู้สึก

ฟักตายแล้ว...

¹⁴¹ เรื่องเดียวกัน หน้า 120-121.

พักตายแล้ว...เขาจึงไม่รู้ว่ครูใหญ่คนที่มีเกียรติ ครูใหญ่คนที่ชาวบ้าน
เคารพนับถือ

ครูใหญ่คนที่โกงเงินเขาโดนนางสมทรงยุ่นำลายใส่หน้า...¹⁴²

ผู้แต่งไม่ได้กระทำเพียงเท่านั้นเนื่องจากในบางครั้งเขาได้สอดแทรกความคิดเห็น อารมณ์
และความรู้สึกของเขาที่ต้องการประณามความอยุติธรรมในสังคมแห่งนี้โดยผ่านออกมาทางคำพูด
และการกระทำของตัวละครโดยเฉพาะอย่างยิ่งในตัวลุงไซซึ่งเป็นตัวละครตัวหนึ่งของเรื่อง เช่น
การบรรยายถึงความรู้สึกของลุงไซในวันเผาศพของพัก

“ สิ่งหนึ่งที่ได้รู้กับตัวเองในวันนี้ก็คือ ได้มองเห็นครูใหญ่อย่างทะลุ
ปรุโปร่ง ได้มองเห็นธาตุแท้ของคนๆนี้ เพิ่งรู่ว่างานนี้ได้ถูกวางแผนไว้ล่วงหน้าแล้ว
และก็สำเร็จตามขั้นตอนทุกประการ ที่เจ็บช้ำมากที่สุดก็ตรงที่เกตุตกเป็นเครื่องมือ
ด้วยโดยไม่รู้ตัวเลย แต่จะบอกกับใครเล่า ใครเล่าจะยอมรับฟังเหตุผลของแก
เพราะว่าการกระทำของครูใหญ่ในครั้งนี้มิใช่เรื่องเสียหาย มันเป็นผลประโยชน์
ร่วมของส่วนรวม ”¹⁴³

ดังนั้นภาพของพักที่ถูกนำเสนอออกมาในนวนิยายเรื่องนี้ก็กลายเป็นภาพของผู้บริสุทธิ์
ในสังคมที่ถูกคนที่อยู่ร่วมสังคมของเขากระทำสิ่งเลวร้ายต่างๆโดยที่เขาไม่มีทางเลือกเลยหรือไม่มี
ทางที่จะต่อสู้ทางใดเลยจนในที่สุดเขาไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ในสังคม ดังนั้นเขาจึงตกเป็นเหยื่อ
ของคนส่วนใหญ่ในสังคมที่ร่วมกันประณามเขาเพียงเพราะข่าวลือที่เป็นเสมือนผู้ล่าที่เฝ้าติดตาม
หลอกหลอนและโจมตีเขาตลอดเวลา ยิ่งไปกว่านั้นยังมีการตีแผ่และเสนอภาพความจริงเพื่อเพื่อ
ให้ผู้อ่านพิจารณาตัดสินเองเหมือนในนวนิยายเรื่องอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากภาพสังคมที่เขาเสนอ

¹⁴² ชาติ กอบจิตติ, คำพิพากษา , หน้า 300.

¹⁴³ เรื่องเดียวกัน , หน้า 317-319.

เป็นไปในลักษณะของการวิพากษ์วิจารณ์ทั้งในเรื่องของสังคมและบุคคลในสังคมเนื่องจากสภาพสังคมเช่นนี้เราสามารถพบและเจอได้ในสังคมที่พวกเราอาศัยอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการวิพากษ์วิจารณ์คนในสังคมปัจจุบันที่มักจะเชื่อข่าวลือโดยไม่มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงของเรื่องนั้นๆเสียก่อนจนบางครั้งการเชื่อข่าวลืออย่างมากของคนส่วนใหญ่ในสังคมนั้นมีผลผลักดันให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของข่าวลือนั้นไม่สามารถที่จะดำรงชีวิตต่อไปในสังคมได้อย่างมีความสุขดังเดิม และบางครั้งอาจส่งผลให้ตัวละครเสียชีวิตเพราะผลของข่าวลือนั้นๆดังเช่นชีวิตของฟักที่ต้องจบสิ้นลงเพราะผลของข่าวลือ เช่นฉากที่ผู้แต่งเสนอสภาพและความรู้สึกของฟักต่อข่าวลือ คือ

“เขาลือกันว่าไอ้ฟักได้แม่เลี้ยงเป็นเมียเสียแล้ว หลังจากที่พ่อมันตายได้ไม่ถึงเดือน

บางเสียงยังเสริมเติมว่าทั้งคู่ร่วมกันสวมเขาให้ตาฟูก่อนที่แกยังไม่ได้ลงนอนในโลงเสียอีก...ดูอิสมทรงมันลี บึบบึบขึ้นเป็นกอง ไอ้ฟักนะผอมแห้งยังกะผีตายซาก... ฯลฯ “¹⁴⁴

“ -ชาวบ้านช่างตัดสินอะไรกันง่ายตายเหลือเกิน ไม่เคยมีใครเห็นกับตาสักคนว่ากูกับนางได้สมสู่กัน แล้วทำไมเขาจึงเชื่อกันอย่างนั้นตายเป็นตะ เมื่อวันก่อนเขาให้ความรักความเอ็นดู ยกย่อง แล้วครั้งนี้เขาก็เกลียดชังถากถาง เหมือนกับว่ากูคนเก่าได้ตายไปแล้ว อยู่แต่คนใหม่ที่ชั่วช้า แต่กูไม่เคยเปลี่ยนใจเลยนี่หว่า เขาเอาอะไรมาตัดสินนะ เพียงว่าผู้หญิงกับผู้ชายนอนร่วมชายคาเดียวกันแล้วจะต้องสมสู่กันอย่างนั้นหรือ หรือถ้าเป็นเขาจะต้องทำเช่นนั้นช่างเถอะ ใครมัน จะว่าอะไรก็ช่างมัน ในเมื่อกูไม่ได้เป็นอย่างที่เขาว่า สักวันหนึ่งเขาคงต้องรู้ความจริงกันเอง ฮี...แล้ววันไหนละ วันที่เขาจะรู้กันนะ วันไหนแน่ วันที่มึงจะหลุดจากรากนี้เสียที กูมองไม่เห็นทางเลย หรือว่าจะเป็นอย่างที่เขาว่า

¹⁴⁴ เรื่องเดียวกัน , หน้า 9.

เสียจริงๆ ให้มันรู้แล้วรู้รอดไปเลยดีไหม ผลแห่งความทุกข์จากการกระทำ มึงก็
ได้รับอยู่แล้ว แต่รสแห่งความสุขที่เขาร่ำลือกัน มึงยังไม่ได้รับเลย “¹⁴⁵

เราจะเห็นว่าข่าวลือเรื่องต่างๆของฟักที่คนส่วนใหญ่ในสังคมเชื่อและคิดว่าเป็นเรื่องจริงนั้น
ทำให้ฟักต้องทนทุกข์ทรมานจากการตำหนิ ประจานและเกลียดชังจากผู้เชื่อข่าวลือเหล่านั้น
สำหรับฟักแล้วช่วงเวลาดังกล่าวเป็นเสมือนนรกสำหรับเขาซึ่งในที่นี้นรกของฟักคือ คนอื่นและ
ความคิดในเรื่อง “นรกคือคนอื่น”นั้น ศ.ดร.เจตนา นาควัชระ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ไว้เช่นกัน
ว่า

“ นวนิยายเรื่อง คำพิพากษา ผ่านเลยระดับของปรัชญาการเมือง ไปสู่
อภิปรัชญาเสียแล้ว ในโลกของวรรณกรรมเรื่องนี้ คำว่า เพื่อนร่วมโลก คำว่า
เพื่อนมนุษย์ ไม่มีอยู่ในศัพท์านุกรม โลกนี้เต็มไปด้วย คนอื่น และเป็นดังที่
นักปรัชญาฝรั่งเศส ฌอง ปอล ซาร์ตร์ (Jean-Paul Sartre) เคยกล่าวไว้ใน
ละครเรื่องหนึ่งของเขาว่า นราก็คือผู้อื่น “¹⁴⁶

เรื่องต่อไปที่ผู้แต่งวิพากษ์วิจารณ์คนในสังคมคือเรื่องแนวคิดในเรื่องการนับถือหรือ
การยกย่องคนหนึ่งคนใดในสังคมนั้นปัจจุบันนี้ไม่ได้ดูหรือมุ่งเน้นในเรื่องความดีงามหรือความ
มีคุณธรรมและมีโนธรรมในจิตใจและการกระทำของบุคคลผู้นั้นแล้ว แต่กลับมุ่งเน้นในเรื่องของ
ความมีหน้ามีตาการมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดีและเป็นผู้มีฐานะดีในสังคมซึ่งถึงแม้ว่าบุคคลนั้นๆ
จะกระทำผิดศีลธรรมหรือกฎใดๆเขาเหล่านั้นยังคงได้รับการให้อภัยและได้รับการยกย่องนับถือ
ต่อไป ดังเช่นครุฑใหญ่ในนวนิยายเรื่องนี้ เช่น

¹⁴⁵ เรื่องเดียวกัน , หน้า 47-48.

¹⁴⁶ เจตนา นาควัชระ , “ คำพิพากษา ” . ภาษาและหนังสือ 15 ปีซีไรท์ , (เม.ย.2535-
มี.ค.2536) , หน้า 48.

“ในเรื่องชั่วช้าของฟักที่พูดคุยกันนั้นมีความดีของครูใหญ่ปรากฏอยู่ด้วย ในการสนทนาแต่ละครั้ง พวกเขาพากันยกย่องครูใหญ่ว่าเป็นคนดี ไม่มีจิตใจ พยาบาทอาฆาตแค้นใคร แม้ว่าฟักจะเคยด่า เคยประจานป้ายร้ายป้ายนสสารพัด แต่ครูใหญ่ก็ไม่เคยโกรธเคือง ไม่เคยถือมาเป็นอารมณ์ ดุซี้ไ้อ์ฟักตาย ครูใหญ่ยังมีเมตตาเผาศพให้มันอีก ถ้าครูใหญ่ไม่รับปากจะเผาให้ มันคงต้องนอนแห้งอยู่ใน ป่าช้าไม่ได้ผุดได้เกิด...”¹⁴⁷

จากการศึกษานวนิยายของชาติ กอบจิตติเหล่านี้แล้วผู้วิจัยพบว่า แนวคิดสังคมระดับ บัจเจกบุคคลนั้นเป็นเรื่องราวและสภาพของคนที่ผู้อ่านสามารถพบได้ในสังคมทั่วไป จึงทำให้ผู้อ่าน เข้าใจและรับรู้ถึงความรู้สึก อารมณ์ต่างๆที่ผู้แต่งนำเสนอในนวนิยายเรื่องต่างๆอย่างง่ายดาย เนื่องจากความรู้สึก อารมณ์และเรื่องราวเหล่านี้ผู้อ่านอาจเคยมีประสบการณ์แล้วในชีวิตของพวกเขา

4.1.2.2. ระดับสังคมและประเทศ

แนวคิดสังคมนอกจากจะนำเสนอในระดับปัจเจกบุคคลแล้วยัง สามารถนำเสนอในระดับสังคมและประเทศด้วย การนำเสนอจะเป็นทั้งการเสนอสภาพ ความเป็นจริง ปัญหาและการวิพากษ์วิจารณ์สังคมและเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในประเทศชาติ จากการศึกษานวนิยายของกราสส์และชาติแล้วผู้วิจัยพบว่านวนิยายของนักเขียนทั้งสองได้เสนอ แนวคิดสังคมในระดับนี้ด้วย นวนิยายของกราสส์จะมีการเสนอแนวคิดและเรื่องราวทางการเมือง ด้วย เช่น นวนิยายเรื่อง *Katz und Maus* ที่ชี้ให้เห็นถึงสภาพของชีวิตและความเป็นอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองดานซิก (Danzig) ซึ่งเมืองนี้คือดินแดน ส่วนหนึ่งของประเทศโปแลนด์ในปัจจุบันและในเมืองนี้มีประชาชนที่ใช้ภาษาเยอรมันและมี

¹⁴⁷ ชาติ กอบจิตติ, คำพิพากษา, หน้า 305.

วัฒนธรรมแบบเยอรมันอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ดินแดนแห่งนี้จึง ถูกฮิตเลอร์ผนวกคืนมาเป็นส่วนหนึ่งของประเทศเยอรมันและเมืองนี้ในนวนิยายนอกจากจะเป็น เมืองเกิดของกราสส์แล้วยังเป็นเมืองที่มีความสำคัญอย่างมากในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งทำให้ ผู้อ่านเห็นผลกระทบของสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่เกิดขึ้นกับเมืองและพลเมืองแห่งนี้ เช่น

“... es roch aber in der Osterzeile , in der Westerzeile , im Bärenweg , nein , überall in Langfuhr , Westpreußen ; besser noch, in ganz Deutschland roch es in jenen Kriegsjahren nach Zwiebeln , in Margarine gedünsteten Zwiebeln, ich will mich nicht festlegen : nach mitgekochten , nach frischgeschnittenen Zwiebeln roch es , obgleich Zwiebeln knapp waren und kaum aufzutreiben , ... und ihr wie mir eine Ahnung jenes Zwiebelgeruches vermitteln , der in jenen Jahren ganz Deutschland , Westpreußen , Langfuhr , die Osterzeile wie die Westerzeile verpestete und vorherrschenden Leichengeruch verbot. “¹⁴⁸ ***

นอกจากนี้ผู้อ่านสามารถพบสภาพสังคมของเมืองดานซิกก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ ในนวนิยายเรื่อง Hundejahre ด้วยเพราะในเรื่องนี้มีการบรรยายถึงเรื่องราวของตัวละครใน

¹⁴⁸ Günter Grass , *Katz und Maus* , p.76.

*** ("... but Osterzeile , Westerzeile , no the whole of Landfuhr , West Prussia , or Germany for the matter , smell in those war years of onions stewing in margarine . I won't try to determine what else was stewing , but one thing that could always be identified was freshly chopped onions . although onions were scarce and hard to come by ... it might communicate an intimation of the onion smell which in those years contaminated all Germany , West Prussia and Langfuhr , Osterzeile as well as Westerzeile preventing the smell of corpses from taking over completely . ") Günter Grass, *Cat and Mouse* . p. 93.

นอกจากนี้ผู้อ่านสามารถพบสภาพสังคมของเมืองดานซิกก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ในนวนิยายเรื่อง Hundejahre ด้วยเพราะในเรื่องนี้มีการบรรยายถึงเรื่องราวของตัวละครในเรื่องย่อยเรื่องทีหนึ่งนี้ของBrauxel ได้แสดงให้เห็นภาพชีวิตที่เป็นสุขและเรียบง่ายของคนที่อาศัยอยู่ในเมืองดานซิกของประเทศโปแลนด์ก่อนที่จะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความแตกต่างของภาพสังคมและคนในสังคมที่บรรยายออกมาในนวนิยายเรื่องนี้กับนวนิยายเรื่อง Katz und Maus เนื่องจากในนวนิยายเรื่องนี้บรรยายถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายในเมืองดานซิกในช่วงเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ดังนั้นบรรยากาศและเรื่องราวจึงมีบางตอนที่กล่าวถึงผลของสงคราม

ยิ่งไปกว่านั้นนวนิยายเรื่องนี้ยังแสดงให้เห็นและตระหนักถึงสภาพความจริงที่เกิดขึ้นในประเทศเยอรมันในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากเขาเสนอเรื่องราวของHitlerซึ่งเป็นผู้ปกครองเยอรมันในขณะนั้นและยังเสนอเรื่องการสู้รบของกองทัพเยอรมันกับกองทัพสัมพันธมิตรหรือเรื่องของสุนัขของฮิตเลอร์ ยิ่งไปกว่านั้นเขายังเสนอเรื่องราวของชะตากรรมของชาวยิวที่ได้รับขณะที่ถูกกักขังและที่ถูกฆ่าตายเป็นจำนวนมากในค่ายกักกันที่Stuffhof ซึ่งถือว่าเป็นค่ายกักกันชาวยิวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของรัฐบาลนาซี ผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างการบรรยายถึงเรื่องราวการต่อสู้ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 บางตอนดังนี้

*“ Am dreiundzwanzigsten April gibt der Gauleiter und Reichsverteidigungskommissar Dr. Goebbels folgende Erklärung ab : >> Der Führer weit in der Reichshauptstadt und hat den Oberbefehl über alle zum Endkampf angetretenen Kraft ubernommen. Führerweisungen. << ”¹⁴⁹ ****

¹⁴⁹ Gunter Grass , Hundejahre , p.291.

ดังนั้นเหตุการณ์ในนวนิยายเรื่องนี้จึงเป็นเสมือนการบรรยายอดีตและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญมากที่สุดเหตุการณ์หนึ่งของโลกอย่างค่อนข้างละเอียดโดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับกองทัพเยอรมันของฮิตเลอร์ในช่วงก่อนที่สงครามโลกครั้งที่ 2 จะยุติเพียงเล็กน้อย นอกจากนี้ยังบรรยายและถ่ายทอดให้ผู้อ่านรับรู้ถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนชาวเยอรมันในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งสภาพที่เขาถ่ายทอดออกมาเป็นสภาพของประเทศที่ปร่าช้ำในสงคราม เช่น

*“ Was der Krieg alles schafft : überall Feierabend . Brennesseln und Butterblumen wachsen schneller , als die Welt zu begreifen vermag . Zerknautschte Klamotten , von denen man dachte : die halten ewig . T-Träger und Heizkörper mit zwei Fingern zu eisernen Bauchschmerzen verbogen . Trümmer sollte man nicht beschreiben , sondern verwerten ; deshalb werden Schrotthändler kommen und die alteisernen Fragezeichen wieder gerade biegen . Wie Schneeglockchen den Frühling einläuten , wieder gerade Händler der Schrott friedliche Töne abklopfen und die große Schmelze verkünden . Oh , Ihr unrasierten Friedensengel , breitet die verbeutten Kolflügel und laßt Euch nieder aus Plätzen wie diesem ... ”*¹⁵⁰ ***

¹⁵⁰ Günter Grass . *Hundejahre* , p.308.

*** (“ What a war can do : everything close down . Nettles and buttercups grow faster than the world can imagine . Crumpled walls that were expected to stand forever . T-girders and radiators twisted into iron beilyaches . Wreckage shouldn't be described but turned into cash ; and so junk dealers will come and bend the scrap-iron question marks straight . Just as blue-bells ring in the summer , so junk dealers will strike peaceful notes from scrap iron and announce the great smelting process . O ye unshaven angles of peace , spread your wings , bestir your battered mudguards and settle in place like this ... ”) Günter Grass . *Dog Years* p. 398.

จากสภาพสังคมที่ผู้แตงนำเสนอออกมาในนวนิยายเห็นได้ว่าผู้แตงจะเป็นชาวเยอรมัน เขามีได้เข้าข้างการกระทำของผู้นำชาติเยอรมันในขณะนั้นหน้าที่ที่เขากระทำนี้เปรียบประดุจคนกลางที่มีหน้าที่เล่า ถ่ายทอดและตีแผ่เรื่องราวที่เป็นจริงของประเทศและประชาชนเยอรมันในสมัยนั้นออกมาให้คนทั่วไปที่อ่านนวนิยายเรื่องนี้ได้รับรู้และตระหนักถึงผลเสียที่เกิดขึ้นจากการทำสงครามซึ่งการนำเสนอผลของสงครามในครั้งนี้ไม่เคยมีครั้งใดเลยที่ผู้แตงจะกล่าวหรือตัดสินว่าสงครามนั้นเป็นสิ่งที่ดีหรือสิ่งเลวอย่างไร

สำหรับนวนิยายของชาตินั้นเรื่องที่เสนอแนวคิดในระดับนี้ไว้ คือ นวนิยายเรื่อง หมาเฝ้าลอยน้ำ แสดงภาพการเอาตัวเปรียบของมนุษย์ที่กระทำต่อกันในสังคมโดยการเสนอสภาพความจริงของเหตุการณ์ที่สามารถบังเกิดขึ้นกับใครก็ได้ที่อาศัยอยู่ในสังคมปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ซึ่งเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับ"คุณ"นั้นแสดงให้เห็นถึงภาพของมนุษย์ที่มุ่งแสวงหาแต่ประโยชน์และมุ่งที่จะเอาตัวเปรียบบุคคลที่อยู่ในฐานะที่ด้อยกว่าตัวเองเสมอเมื่อมีโอกาส นอกจากนี้ชาตินี้ยังวิพากษ์วิจารณ์ระบบและแนวคิดของกลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพทำโฆษณาเพราะบุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่มุ่งแต่จะแสวงหากำไรให้กับตัวเองโดยไม่คำนึงถึงผลเสียหายที่จะตกอยู่กับกลุ่มผู้บริโภคที่หลงเชื่อคำโฆษณาที่พวกเขาทำขึ้น แม้ว่า"คุณ"จะประกอบอาชีพทำโฆษณาแต่"คุณ"กลับไม่เห็นด้วย ยิ่งไปกว่านั้น"คุณ"ยังแสดงความเห็นที่ขัดแย้งและต่อต้านความคิดของการโฆษณาในลักษณะดังกล่าวอย่างชัดเจนในนวนิยายด้วยเช่น

บ่อยครั้งที่คุณได้ยื่นเรื่องขัดแย้งขัดขาของตัวเอง วังนอกวังในลับสนเพื่อแย่งลูกค้ารายใหญ่ เพราะมันหมายถึงโฆษณาหลายล้านบาทต่อปี ไม่ผิดกับสัตว์ร้ายที่ทำร้ายกันเองเพื่อแย่ง "เหยื่อเคราะห์ร้าย" คุณคิดเลยไประหว่างนั้น "เหยื่อเคราะห์ร้าย" ก็ยังไม่ใช่เหยื่อที่แท้จริง เขาเพียงตกเป็นเหยื่อชั่วคราวเท่านั้นเอง เจ้าของสินค้าเป็นเพียงเหยื่อชั่วคราวของบริษัทโฆษณา

แต่คนที่ตกเป็นเหยื่อที่แท้จริง คนที่ตกเป็นเหยื่อตลอดไปก็คือชาวบ้านธรรมดาๆ ผู้บริโภคสินค้าตามความเชื่อทางโฆษณานั้นเอง คนเหล่านั้นไม่มีสิทธิ

คืนรนชัดขึ้น เป็นดั่งซากสัตว์ที่ตายแล้วไม่สามารถหลบหนีสัตว์ร้ายที่รุมหึ่ง
งบโฆษณา महाศาลได้ถูกรวมไว้ในต้นทุนการผลิตสินค้าด้วย ราคาสินค้าย่อมสูง
ขึ้นเป็นธรรมดา ใครกันเล่าเป็นผู้จ่าย ค่าโฆษณาสินค้านั้นถ้าไม่ใช่ผู้บริโภค
(...)

“ คุณเริ่มระอวยใจเมื่อได้คิดว่า แท้ที่จริงคุณได้เงินเดือนมาจากชาวบ้าน
ไม่ได้รับจากบริษัทโฆษณา ไม่ได้รับมาจากเจ้าของสินค้า มันเพียงแต่ผ่านมือมา
ถึงคุณเท่านั้นเอง แต่คุณก็มาร่วมกันล่อลวงพวกเขาโดยอาศัยวิชาความรู้ที่ร่ำเรียน
มาจากสถานศึกษาซึ่งเป็นเงินจากภาษีของพวกเขา พวกเขาให้คุณเรียน เมื่อคุณ
ทำงานก็ให้คุณอีก แต่คุณก็ตอบแทนเขาอย่างน่าระอวย ... ”¹⁵¹

ยิ่งไปกว่านั้นยังมีนวนิยายเรื่อง พันธุ์หมาบ้า เพราะผู้แต่งเสนอภาพของคนกลุ่มเล็กๆ
กลุ่มหนึ่งในสังคมซึ่งคนส่วนใหญ่ในสังคมจะมองบุคคลกลุ่มนั้นด้วยสายตาแปลกๆทั้งนี้เพราะ
พฤติกรรม การแต่งตัวและการดำรงชีวิตของพวกเขาแตกต่างและแปลกแยกจากคนส่วนใหญ่ใน
สังคมอย่างเด่นชัดซึ่งพวกเขาจะเรียกบุคคลกลุ่มนี้ว่า พวกฮิปปี จากการศึกษานวนิยายเรื่องนี้
ผู้วิจัยพบว่า ผู้แต่งแสดงให้เห็นลักษณะต่างๆของพวกฮิปปีไว้หลายตัวด้วยกัน เช่นการที่
ฮิปปีได้พูดถึงการแต่งกายของเล็กฮิปปีและการดำเนินชีวิตของเขาและผองเพื่อน

“เขาแต่งตัวไม่เหมือนชาวบ้าน กางเกงบลูยีนส์ที่นุ่งเก่าคร่ำคร่ามีร่องปะ
ระดับทั่วใส่เสื้อกล้ามซึ่งแทบหาสีเดิมแทบไม่พบทั้งเสื้อและกางเกงฟุ้งออกมา
ว่าไม่เคยผ่านน้ำเป็นแรมเดือน เนื้อตัวรุงรังด้วยเครื่องประดับแปลกๆนานา
ชนิด ไม่ว่าจะป็นกำไล แหวน ต่างหู หรือแม้แต่รอยสักดอกกุหลาบแดงที่

¹⁵¹ ชาติ กอบจิตติ, หมาเนาลอยน้ำ , หน้า 89-91.

ต้นแขน บนใบหน้าก็รุ่งรังด้วยหนองคราทั้งผมที่ยาวลงมาถึงกลางหลัง ยังช่วย
เพิ่มให้เขาดูสกปรกยิ่งขึ้น¹⁵²

การที่ผู้แตงนำเสนอเรื่องราวของคนกลุ่มนี้นั้นผู้วิจัยคิดว่าเขาต้องการที่จะช่วยให้ผู้อ่าน
เปลี่ยนมุมมองและความคิดที่มีต่อคนเหล่านี้ เนื่องจากอย่างน้อยที่สุดเรื่องราวเหล่านี้สามารถทำให้
ผู้อ่านเข้าใจเหตุผลในการเลือกที่จะแต่งตัวและแสดงพฤติกรรมของพวกเขาซึ่งเป็นสิ่งที่แปลกแยก
และแตกต่างจากคนส่วนใหญ่ของสังคม

ในนวนิยายเรื่อง คำพิพากษา ผู้แตงเสนอวิธีการจำแนกและการแบ่งประเภทของคนใน
สังคมโดยทั่วไปแล้วสามารถแบ่งได้ 3 ประเภทตามความคิดของผู้แตง คือ ผู้ที่ซ้ำเติมผู้อื่นทาง
ความคิดและวาจาผู้ที่ไม่สนใจและเพิกเฉยต่อผู้อื่นและผู้ที่มีความสงสารผู้อื่นซึ่งคนในประเภทนี้จะ
มีทั้งผู้ที่กล้าและไม่กล้าที่จะแสดงตัวออกมาปกป้องและช่วยเหลือผู้ที่ถูกรังแก

จากการศึกษานวนิยายแห่งความพ่ายแพ้เหล่านี้ผู้วิจัยพบว่าแนวคิดในเรื่องสังคมที่กราสส์
และชาตินำเสนอ นั้นมีลักษณะต่างกันอย่างเด่นชัดประการหนึ่งคือ ในนวนิยายของชาติจะนำเสนอ
แนวคิดสังคมในระดับปัจเจกบุคคลเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากชาติต้องการนำเสนอแนวคิดสังคมที่เป็น
การมองโลกในแง่ร้ายเล่านี้ออกมาเพื่อช่วยกระตุ้นเตือนให้ผู้อ่านเข้าใจถึงชีวิตและสังคมรวมทั้ง
การกระทำที่พวกเขาได้กระทำต่อกันมากขึ้น แต่สำหรับนวนิยายของกราสส์นั้นเสนอแนวคิดสังคม
ในระดับสังคมและประเทศเป็นหลัก ยิ่งไปกว่านั้นเรื่องราวหรือสภาพสังคมที่เขาเสนอนั้นจะมี
ความสัมพันธ์กับเรื่องราวทางการเมืองและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2
เป็นหลัก ทั้งนี้เพราะกราสส์เชื่อว่าวรรณกรรมจะช่วยฟื้นฟูสิ่งที่ถูกการเมืองทำลาย จากบทความ
ของซีกฟรีด โซเบอร์ นั้นได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเขียนงานวรรณกรรมของกราสส์ไว้ว่า "สิ่ง
ที่ถูกทำลายโดยการเมืองที่ย่ำแย่และโหดร้ายนั้นจะได้รับการช่วยเหลือให้รอดพ้นได้ด้วย เครื่องมือ

¹⁵² ชาติ กอบจิตติ, พันธุ์หมาบ้า , หน้า 116.

ทางวรรณกรรม “ เนื่องจากว่า “ วรรณกรรมจะเป็นตัวยึดเหนี่ยวมิติที่สาบสูญให้คงอยู่กับชีวิตอีกครั้ง”¹⁵³

4.2. วิธีการนำเสนอ

วิธีการนำเสนอเรื่องราวและเหตุการณ์ในนวนิยายนั้นมีหลากหลายวิธี สำหรับกราสส์และชาติเลือกใช้วิธีการนำเสนอที่สำคัญ 3 วิธีเพื่อนำเสนอเรื่องราว เหตุการณ์และความพ่ายแพ้ต่างๆที่เกิดขึ้นกับตัวละครและสภาพสังคม วิธีทั้ง 3 ที่พวกเขาเลือกใช้ คือ การใช้มุมมอง (Point of view) การใช้สัญลักษณ์ (Symbol) และการใช้ leitmotif (Leitmotif) รายละเอียดของวิธีการเหล่านี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงอย่างละเอียดต่อไป

4.2.1. การใช้มุมมอง (Point of view)

มุมมองนี้นับว่าเป็นวิธีการเขียนหรือเทคนิคการเขียนที่สำคัญประการหนึ่งในการเขียนนวนิยายเนื่องจากวิธีนี้สามารถเสนอแนวคิด ความรู้สึกและเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นกับตัวละครของนวนิยายเรื่องนั้นๆ ในการนำเสนอเรื่องราวทางสังคมในนวนิยายแห่งความพ่ายแพ้ทั้งของ กราสส์และชาติที่เราศึกษากันในขณะนี้ต่างก็ใช้มุมมองเป็นวิธี การนำเสนอ ดังนั้นเมื่อเรื่องมุมมองมีความสำคัญในการนำเสนอเรื่องราวทางสังคมของนวนิยายแห่งความพ่ายแพ้เหล่านี้แล้ว ผู้วิจัยจึงไม่อาจที่จะหลีกเลี่ยงในการที่จะไม่ศึกษาได้ จากการศึกษานวนิยายทั้งหมดอย่างละเอียดแล้ว ผู้วิจัยพบว่ามุมมองที่ใช้ในนวนิยายเหล่านี้มีการใช้ต่างกัน 3 ลักษณะ คือ การใช้มุมมองของบุรุษที่ 1 การใช้มุมมองของบุรุษที่ 2 และการใช้มุมมองของบุรุษที่ 3 ซึ่งจะกล่าวถึงในรายละเอียดต่อไปดังนี้

¹⁵³ ซีกฟรีด โซเบอร์ , Stem ฉบับที่ 42 (ตุลาคม 1997) อ้างถึงใน อุโน . วัย 70 ของกินเทอร์ กราสส์ . กรุงเทพมหานคร (26 ตุลาคม 2540) : หน้า 3.

4.2.1.1 มุมมองของบุรุษที่ 1 (First person point of view)

การใช้มุมมองของบุรุษที่ 1 ในนวนิยายนั้นจะปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด เนื่องจากการดำเนินเรื่องในนวนิยายจะใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 แทนตัวผู้เล่าหรือผู้บรรยาย เช่น ผม ข้าพเจ้า เป็นต้น ซึ่งบุคคลที่เป็นผู้เล่านั้นมักจะเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในนวนิยายและบุคคลที่เป็นผู้เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นนั้นอาจเป็นได้ทั้งตัวละครเอกและตัวละครรองของเรื่อง จากการศึกษานวนิยายแห่งความพ่ายแพ้ของกราสส์และชาติอย่างละเอียดแล้วนั้นผู้วิจัยเห็นว่านวนิยายหลายเรื่องที่ใช้มุมมองในลักษณะนี้เช่นเรื่อง เวลา เพราะ เมื่ออ่านนวนิยายเรื่องนี้ผู้อ่านสามารถรู้เรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นโดยผ่านมุมมองของ "ผม" ที่ทำหน้าที่เป็นผู้เล่าเรื่องและดำเนินเรื่อง เนื่องจาก "ผม" นั้นถือได้ว่าเป็นตัวละครเอกของเรื่องและเรื่องราวที่เขาถ่ายทอดออกมา นั้นคือละครเวทีที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่และสภาพของคนชราที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราแห่งหนึ่ง ผู้วิจัยคิดว่า "ผม" ไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่บรรยายเรื่องราว ฉากและบรรยากาศที่ ปรากฏบนเวทีละครเท่านั้นเพราะ "ผม" ยังแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดของเขามีสต่อละครเวทีที่เขาดูอยู่ขณะนั้นดังเช่นในตอนี่ "ผม" พูดยังฉากของเวทีและการแสดงความรู้สึกที่ "ผม" มีต่อละครเวทีที่ดำเนินอยู่ในตอนนั้น เช่นความรู้สึกที่ "ผม" มีต่อฉากคนแก่อาบน้ำ

“ ผมนึกไม่ถึงว่าผู้กำกับละครจะนำฉากนี้มาให้ดู มันเป็นฉากธรรมดาที่ผู้หญิงแก่ๆอาบน้ำในชีวิตประจำวัน แต่เมื่อนำขึ้นมาแสดงบนเวทีมันให้ความรู้สึกเหมือนไม่ใช่ธรรมดาอย่างที่เคยเห็น หรืออาจเป็นเพราะเราไม่เคยสนใจดูมันมาก่อนผมไม่แน่ใจ แต่ฉากอาบน้ำเช่นนี้ผมเคยเห็นและเคยใช้ในหนังของผมในสมัยที่หนังในบ้านเรายังไม่มีการจุกปากกันอย่างทุกวันนี้ แต่หนังเขาอาศัยฉากอาบน้ำเก็บเอาไว้ให้พวก "ดาวยั่ว" ได้อวดเรือนร่าง อวดเส้นขน เส้นโค้ง รัดรีงซ่อนอยู่ใต้ผ้าถุง เบียดหน้าแนบเนื้อเพื่อ "ปลุกใจเสือป่า"

แต่ที่เห็นอยู่บนเวทีขณะนี้ ก็ในร่างที่มีผ้าถุงเบียดแนบเนื้อเช่นเดียวกัน เชื่อแน่ว่าคงไม่มีใครคิดสอนาจารกับภาพที่เห็น

ผมเพลินอยู่กับฉากนี้จนกระทั่ง.....” 154

ยิ่งไปกว่านั้น“ผม”ยังเสนอแนวคิดในการดัดแปลงการแสดงบางฉากของละครเวทีโดยใช้ความรู้ทางด้านภาพยนตร์ที่เขาชำนาญมาดัดแปลงเนื่องจาก“ผม”มีอาชีพเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ ดังนั้นจึงทำให้นวนิยายเรื่องนี้มีลักษณะผสมผสานกันระหว่างการเขียนนวนิยาย บทละครและ ภาพยนตร์ การผสมกันของการเขียนทั้งสามนี้ผู้วิจัยคิดว่าเป็นการผสมกันอย่างกลมกลืนลงตัว และสมเหตุผลจึงนับว่าเป็นความพยายามอย่างมากของชาติในการแต่งและการพยายามผสม การเขียนทั้งสามไว้ด้วยกันดังเช่นบางตอนของละครเรื่องนี้ คือ

“ ผมเองก็เถอะ ผมหมดความอดทนที่จะนั่งดูนาฬิกาเดินอีกต่อไปแล้ว แม้จะรู้ล่วงหน้าจากบทวิจารณ์ว่านาฬิกาจะเดินไปจนถึงตีห้า เรื่องราวบนเวทีจึงจะ เริ่มเคลื่อนไหว แต่กระนั้นก็ยัง ทำใจไม่ได้อยู่ดี

-มันอึดอัดอย่างบอกไม่ถูก

ผมเริ่มหาวิธีไม่ให้ตัวเองต้องตกอยู่ในสภาพผู้ถูกกระทำอีกต่อไป คิดหา วิธีที่จะไม่ให้ตัวเองเบื่อกับเวลาห้านาทีที่เหลือ

-ถ้าเป็นหนังของผม ผมจะจัดการกับมันอย่างไร? ผมคิด

ภาพเริ่มที่ ...

ภาพใกล้มาก ที่เข็มนาฬิกา ลักครู่ / ตัดไป

ภาพใกล้มาก ที่ลูกตุ้มนาฬิกา แกว่งไป-แกว่งมา / ตัดไป “ 155

นอกจากนี้ผู้อ่านยังสามารถรับรู้โลกภายในของตัวละคร“ผม”เกี่ยวกับอดีตอันขมขื่นที่ผ่าน มาของเขาโดยใช้ลักษณะการเขียนที่เรียกว่า“กระแสสำนึก”ในการพรรณนาอดีตเหล่านั้นของเขา

154 ชาติ กอบจิตติ, เวลา , หน้า 25-26.

155 เรื่องเดียวกัน , หน้า 18-19.

ออกมาอย่างละเอียดซึ่งแนวคิดและการเขียนแนวกระแสสำนึก¹⁵⁶ (Stream of Consciousness) คือ "การถ่ายทอดความคิดความรู้สึกของตัวละครทั้งในระดับจิตสำนึกและจิตใต้สำนึกตามที่เกิดขึ้นจริงโดยปราศจากการปรุงแต่งหรือการชี้แนะจากผู้เขียนคือสิ่งที่ปรากฏอยู่อย่างเด่นชัดและชัดเจนของงานในยุคนี้ ทั้งนี้เพราะ"งานสมัยใหม่"ต้องการให้เรา รู้จักตัวเองว่า คือ ใครมากกว่าที่จะให้รู้ว่าพวกเขาทำอะไร"¹⁵⁷ การเขียนนวนิยายที่ใช้ลักษณะกระแสสำนึกนั้นเราสามารถพบในนวนิยายสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 และพบในนักเขียนนวนิยายทั้งอังกฤษและอเมริกาซึ่งนักเขียนที่ใช้การเขียนเช่นนี้คือ เจมส์ จอยซ์ (Jams Joyce) วิลเลียม ฟอล์คเนอร์ (William Faulkner) และเวอร์จิเนีย วูล์ฟ (Virginia Woolf) เป็นต้น ในนวนิยายเรื่องนี้ผู้แต่งได้เสนอความคิดต่างๆของตัวละครโดยใช้วิธีการกระแสสำนึกอยู่หลายตอนเช่นตอนที่ผมคิดถึงเรื่องราวในอดีตของเขานับ ตั้งแต่ลูกสาวและภรรยาของเขาเสียชีวิตไป เช่น

- เมื่อสูญเสียเธอไปแล้ว ผมไม่มีกะจิตกะใจทำอะไรอีกต่อไป ผมเมาเกือบทุกวัน เมาเพื่อที่จะได้ไม่ต้องคิด เมาเพื่อที่จะได้ไม่ต้องนึก บางคืนผมตื่นขึ้นมา กลางดึกด้วยความโหยลुकขึ้นมา น้ำดื่ม สายตาต้องพบกับที่บนเตียงตรงที่เธอ

¹⁵⁶ จากพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม : ภาพพจน์ โวหารและกลวิธีการประพันธ์ได้ให้คำอธิบายคำว่ากระแสสำนึก (Stream of Consciousness) เป็นคำที่วิลเลียม เจมส์สร้างขึ้นใช้ใน Principles of Psychology (ค.ศ. 1890) เพื่อแสดงถึงการไหลของประสบการณ์ภายใน ในปัจจุบันศัพท์คำนี้มีความสำคัญมากในวรรณคดีวิจารณ์ (literary criticism) หมายถึง กลวิธี (technique) ที่จะพรรณนาความคิดและความรู้สึกมากมายที่ผ่านเข้ามาในจิต อีกรวลหนึ่งคือ บทพูดเดี่ยวในใจ (interior monologue) ซึ่งคล้ายกับกระแสสำนึกมีปรากฏในนวนิยายเรื่อง Tristran Shandy (ค.ศ. 1760-1767) ของลอเรนซ์ สเตอร์ม แต่บุคคลแรกที่พัฒนากลวิธีนี้ขึ้นมาคือ เอดูอาร์ ดูซาร์แดง นักเขียนชาวฝรั่งเศสในเรื่อง Les Lauriers sont Coupes (ค.ศ. 1922)

¹⁵⁷ ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์ . คนกับหนังสือ , (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สารคดี , 2536) , หน้า 17.

เคยนอนคู่กับผม ในขณะที่ผมเดินกลับมาล้มตัวลงนอน มันมีแต่ความว่างเปล่า
รอผมอยู่ บางคืนผมไม่กล้าขึ้นไปนอนในห้อง ไม่อยากเห็นเตียงที่เคย
นอน... ¹⁵⁸

ยิ่งไปกว่านั้นเรายังรับรู้ถึงโลกภายในของตัวละครอื่นโดยผ่านมุมมองของผู้แต่งด้วยซึ่ง
ผู้แต่งได้ใช้วิธีการกระแสน้ำกในการบรรยายความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของตัวละครเหล่านั้น
เช่นเดียวกับ“ผม” ดังเช่นการถ่ายทอดความคิดของยายสอนขณะที่ฟังเล็กลูกชายปัญญาอ่อนของ
ยายทับทิมได้เถียงกับตาแก่ที่เป็นบ้า

“ ยายสอนไม่แน่ใจว่า คนทั้งสองจะพูดเรื่องเดียวกันหรือไม่ และก็
แน่ใจเช่นกันว่า สิ่งที่น่าทึ่งกว่าพอจะเข้าใจนั้น เป็นเรื่องเดียวกับที่คนทั้งสอง
ตะโกนใส่กันหรือไม่ แต่เมื่อได้คิดว่าทั้งหมดที่ได้ฟังนั้นมันเป็นเพียงคำโต้เถียง
ระหว่างคนบ้ากับคนหลงเท่านั้น ส่วนตัวนางเองเป็นคนสติดี ไม่บ้า-ไม่หลง แต่
กำลังเข้าใจในสิ่งที่คนทั้งสองคุยกัน

- ริกัสตีไม่ดี นางเปลอยยิ้มออกมา ¹⁵⁹

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงพบว่าการบรรยายที่ใช้วิธีการกระแสน้ำกที่ผ่านมุมมองทั้งของ“ผม”และ
ของผู้แต่งนั้นเป็นเหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยทำให้การผสมผสานระหว่างนวนิยาย
บทละครและภาพยนตร์สอดคล้องกลมกลืนกันตลอดเรื่อง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ความรู้สึกที่ผู้อ่าน
ได้รับจากการอ่านนวนิยายเรื่อง เวลา แตกต่างจาก“ผม”ซึ่งเป็นคนบรรยายถึงเรื่องชีวิตและสภาพ
ของคนชราเหล่านั้น เนื่องจาก“ผม”รับรู้เรื่องราวของตัวละครบนเวทีเฉพาะที่ตัวละครเหล่านั้น
ถ่ายทอดออกมาในลักษณะของคำพูดและการแสดงเท่านั้นซึ่งแตกต่างจากผู้อ่านนวนิยายเรื่องนี้

¹⁵⁸ ชาตี กอบจิตติ , เวลา , หน้า 53-55.

¹⁵⁹ เรื่องเดียวกัน , หน้า 194-195.

เพราะผู้อ่านสามารถรับรู้การกระทำและคำพูดของตัวละครของตัวละครโดยผ่านมุมมองของ“ผม” และยังสามารถรับรู้ถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละครที่กำลังแสดงอยู่บนเวทีโดยผ่านมุมมองของผู้แต่งที่บรรยายออกมาโดยผ่านกระแสสำนึกของตัวละครเหล่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วทำให้ความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นกับ“ผม”ในการดูละครจึงเต็มไปด้วยความเบื่อหน่ายและบ่อยครั้งที่“ผม”จะเห็นตัวละครนั่งนิ่งๆโดยไม่พูดหรือไม่เคลื่อนไหวเป็นเวลานานๆซึ่งผิดกับผู้อ่านเพราะในขณะที่“ผม”รู้สึกเบื่อในการดูตัวละครนั่งนิ่งๆนั้นผู้อ่านกลับกำลังรับรู้ถึงโลกภายในของตัวละครเหล่านั้นโดยผ่านมุมมองของผู้แต่งหรือในบางครั้งผู้อ่านยังคงติดตามกระแสสำนึกของ“ผม”ที่พรั่งพรูออกมาในขณะที่“ผม”รู้สึกเบื่อกับการหยุดนิ่งของตัวละครที่ยังคงอยู่บนเวที ดังเช่นในตอนที่ “ผม” มองดูการนั่งนิ่งๆของยายทับทิมหลังจากที่อุบลเดินออกไปเป็นเวลานานแล้ว

“เธอละสายตาจากยายทับทิม มองออกไปยังศาลาที่สระน้ำไม่อยากจะ
ไม่อยากจะเห็น ไม่อยากให้เรื่องเหล่านี้ทำลายความตั้งใจของเธอ

แต่ภาพที่เห็นอยู่ในสายตาขณะนี้ ก็เป็นภาพซ้ำซากที่เหมือนกับเมื่อวาน
เหมือนกับเมื่อวานขึ้น และจะเหมือนกับพรุ่งนี้ (...)

- พวกเขาล้วนถูกทอดทิ้งไม่ใช่หรือ ?

- แล้วเอ็งจะทิ้งเขาไปอีกคน ? เธอถามตัวเอง (...)

แต่ถึงวันนี้ งานใหม่รอคอยเธออยู่แล้ว

เธอกำลังจะจากพวกเขาไป

ทอดทิ้งพวกเขาเช่นเดียวกับที่พวกเขาถูกพวกลูกหลานทอดทิ้ง
คิดแล้วใจหาย...

- เอ็งจะไปจริงๆหรือ ? (...)

ผมเริ่มเบื่อหน่ายกับภาพบนเวทีนั้นแล้ว ครั้งนี้มิใช่ความอึดอัดอย่าง
ครั้งแรกที่เขานั่งดูนาฬิกาเดินสื่บกว่านาฬิกาตอนเปิดฉาก แต่ที่เห็นอยู่นี้เป็นภาพคน
แก่นนอนอยู่บนเตียงของตัวเอง มีเพียงคุณยายทับทิมที่นั่งเหม่อมองที่ประตูเท่านั้น
ไม่มีอะไร เกิดขึ้นเลย นับจากตอนที่แม่บ้านออกไปข้างนอกแล้ว ภายในนี้ไม่มี
เรื่องราวอะไรให้เห็น หรือว่าเขาจงใจจะให้ดูคนนอนอยู่เช่นนี้ ตลอดไป ?

ผมว่าตรงนี่เองที่เป็นจุดอ่อนของละครเวทีเรื่องนี้ ที่ทำให้นักวิจารณ์สรุปไว้ว่าเป็น“ละครที่น่าเบื่อในรอบปี” เพราะเนื้อเรื่องของละครนี้ไม่มีเรื่องอะไรให้ติดตาม มันเป็นเพียงเหตุการณ์สั้นๆมาต่อร้อยกันไว้ตามกาลเวลาที่ผ่านไปเท่านั้น และเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์นั้นก็ไม่มีอะไรน่าสนใจ เป็นเพียงชีวิตประจำวันธรรมดาๆเท่านั้นเอง มีหน้าซ้ำต่อนี้ยังให้คนดูดูคนนอนอีก

-นี่แหละที่พวกเขาพลาด ผมคิด ¹⁶⁰

ดังนั้นผู้อ่านนวนิยายเรื่องนี้จึงเปรียบเทียบประดุกผู้รู้แจ้งในทุกๆเรื่องและทุกๆเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครทุกตัวที่บรรยายหรือเสนอออกมาโดยผ่านมุมมองของทั้ง“ผม”และของผู้แต่งประกอบกัน

การใช้มุมมองของบุรุษที่ 1 นี้ยังสามารถพบได้ในนวนิยายเรื่อง *Hundejahre* ซึ่งกราสส์แบ่งนวนิยายเรื่องนี้ออกเป็นเรื่องย่อยเป็น 3 เรื่องและเรื่องที่ใช้มุมมองของบุรุษที่ 1 นี้คือเรื่องย่อยที่สองที่แต่งเป็นจดหมายรัก (*Liebesbrief*) เนื่องจากเรื่องราวทั้งหมดที่ปรากฏในส่วนนี้จะถูกถ่ายทอดโดยผ่านมุมมองของ Harry Liebenau และในการบรรยายเรื่องครั้งนี้เขาเขียนโดยใช้คำว่า “Ich” ที่แปลว่าผมในการเสนอมุมมองของเขาแต่ในที่นี้ Harry ไม่ได้เป็นตัวละครเอกเหมือน “ผม” ในเรื่อง *ดูลา* เนื่องจาก Harry เป็นตัวละครรองที่ไม่ได้มีส่วนสำคัญของเรื่องเพราะหน้าที่เขามีเพียงบรรยายเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับตัวเขาและตัวละครอื่นๆในเรื่อง ยิ่งไปกว่านั้นผู้วิจัยพบว่ารูปแบบของเรื่องทั้งสองนี้แตกต่างกันเนื่องจากในเรื่อง *Hundejahre* เขียนโดยใช้รูปแบบของจดหมายซึ่งในที่นี้เป็นจดหมายรักที่ Harry เขียนถึง Tulla Pokriefke ผู้หญิงที่เขาหลงรักเพียงฝ่ายเดียวเพราะไม่ปรากฏจดหมายตอบที่เธอเขียนตอบเขาแม้สักฉบับเดียว ยิ่งไปกว่านั้นจดหมายส่วนใหญ่ที่ของเขานั้นไม่มีเนื้อหาที่เน้นหนักไปในลักษณะของจดหมายรักแต่เนื้อหาส่วนใหญ่กลับกล่าวถึงเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับตัวเขา Tulla และครอบครัวของเธอและยังรวม

¹⁶⁰ เรื่องเดียวกัน , หน้า 141-146

ไปถึงเรื่องราวต่างๆของ Eduard Amsel และ Walter Matern เช่นการกล่าวถึงเมืองเกิดของ Tulla และคนในครอบครัวเธอ

*“ ... Deine beiden alteren Bruder Siegesmund und Alexander wurden noch in der Koschneiderie geboren ; Tulla und ihr Bruder Konrad wurden in Langfuhr eingetragen . Der Name Pokriefke findet sich schon vor siebzehnhundertzweiundsiebzig im Kirchenbuch zu Osterwick . Die Dams , Familie Deiner Mutter , wurden Jahre nach den polnischen , ...”*¹⁶¹ ***

แต่จดหมายรักที่HarryเขียนแสดงความรักถึงTullaจริง ๆ นั้นจะมีเพียงสองถึงสามฉบับที่ปรากฏในตอนท้ายของเรื่องเท่านั้น ด้วยเหตุนี้มุมมองของ“Ich”ที่บรรยายโดยผ่านHarryนั้น นอกจากจะใช้เล่าเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นกับตัวละครแล้ว “Ich” ยังแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกภายในหรือโลกภายในจิตใจของเขามีต่อเรื่องราวหรือบุคคลต่างๆในเรื่องเหมือนกับ“ผม”ในเรื่องเวลา เช่นในตอนที่เขาบรรยายถึงความรู้สึกเขาขณะพบกับฮิตเลอร์

“ So weit sperrte ich beide Augen auf , daß der Fahrwind sie tranen liess ; und auch jetzt , da ich ganz und gar im Sinne meines Vaters und gleichfalls im Sinne des Herrn Brauxel von dem

¹⁶¹ Günter Grass , *Hundejahre* , p. 101-102.

*** (- Your two brothers Siegesmund and Alexander were born in Koschnava ; Tulla and her brother Konrad were registered in Langfuhr . The Name of Pokriefke is to be found ever earlier than 1772 in the parish register of Osterwick . The Dams , your mother's family , are mentioned years after the partitions of Poland . . .) Günter Grass, *Dog Years*, p. 132.

erzähle , was ich mit aufgerissenen Augen verschluckte und als Erinnerung stapelte , strengt sich mein Auge an und wird naß : damals befurchtete ich , mein Auge könnte den Führer womöglich tränenblind erblicken ; heute muß ich mir Muhe geben ' nichts tränenblind schwimmen zu lassen , was damat eckig , uniformiert , beflaggt , sonnenbeschienen , welt bedeutend , schweiß durchsuppt und tatsächlich war . " ¹⁶² ***

แต่สิ่งที่แตกต่างกันในการนำเสนอเรื่องราวทั้งสองระหว่าง Hundejahre และเรื่อง เวลา คือ ในเรื่องย่อที่สองในเรื่อง Hundejahre นี้ไม่ปรากฏบทบาทของผู้แต่งที่แสดงตัวออกมาช่วยบรรยายความรู้สึกหรือเรื่องราวของตัวละครตัวอื่นๆแต่ผู้อ่านจะถูกกระตุ้นเตือนให้ตระหนักอยู่ตลอดเวลาว่า จดหมายรักที่ Harry เขียนถึง Tulla นั้นได้ถูกควบคุมและตรวจสอบโดย Brauxel เพราะจดหมายที่ Harry เขียนถึง Tulla นั้นเขานำไปส่งกับ Brauxel และบางครั้งเขายังถูก Brauxel ถามว่าเขาเขียนจดหมายถึง Tulla ว่าอย่างไร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

" ...Den hab ich gefunden , als ich Dich suchte. Der rät mir , wie ich zu schreiben habe , wenn ich Dir Schreibe. Der läßt mir

¹⁶² Günter Grass . Hundejahre , p.211.

*** (" I opened my eyes so wind that the wind made the water ; and even now as , quite in keeping with my father's , no to mention Herr Brauxel's wishes , I relate what I took in through wind-open eyes and stored up in my memory , my eyes grow strained and moist : at the time I fear what I might look upon the Führer through eyes blinded by tears , an dtoday I have to make and effort to prevent the tears to blurring anything which was then angular , uniformed , beflagged , sunlit , world - shatteringly important , sweat - drenched , and real . ") Günter Grass , Dog Years . p. 273.

*Geld überweisen , damit ich Dir schreiben kann , sorgenlos ... ,
auch wenn er so heißt Brauxel Brauksel Brauchsel... ”¹⁵³ ****

ดังนั้นเมื่อไม่มีการปรากฏตัวของผู้แต่งอย่างชัดเจนนั้นจึงทำให้ผู้อ่านไม่มีโอกาสรับรู้ความรู้สึกนึกคิดหรือโลกภายในที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวอื่นๆในเรื่อง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มุมมองของผู้อ่านในการอ่านเรื่องย่อยเรื่องที่สองของนวนิยายเรื่องนี้จำเป็นต้องมีมุมมองไปในทิศทางเดียวกับมุมมองของ“Ich”ในการเล่าเรื่องหรือบรรยายเรื่องเท่านั้นจึงทำให้ผู้อ่านไม่รู้จักรตัวละครตัวอื่นๆทั้งภายนอกและภายในเหมือนดังเช่นเรื่อง *เวลา*

นวนิยายเรื่องสุดท้ายที่ใช้มุมมองในลักษณะนี้คือเรื่อง *Katz und Maus* เนื่องจากเรื่องราวที่เราจะรู้ในนั้นจะถูกบรรยายออกมาโดยผ่านมุมมองของ Heini Pilenz ซึ่งถือว่าเป็นตัวละครรองเหมือนกับHarryในเรื่อง *Hundejahre* และในการบรรยายของเขาครั้งนี้เขาใช้คำว่า “Ich” ด้วยเช่นกัน ดังนั้นเขาจึงเป็นเสมือนผู้สังเกตการณ์ที่คอยบันทึกเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอกของเรื่องคือ Joachim Mahlke โดยเฉพาะ ทั้งนี้เนื่องจากPilenzเป็นเพื่อนของMahlkeและเขามักจะตามMahlkeไปที่ต่างๆเสมอไม่ว่าจะไปว่ายน้ำหรือดำน้ำจึงทำให้เขารับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นกับMahlkeโดยตลอด เช่น การที่ Pilenze บรรยายถึงการกระทำ การแต่งกาย และความรู้สึกที่เขามีต่อ Mahlke ว่า

*“ Gleich beim ersten Besuch fiel mir die ausgestopfte
Schnee-Eule auf . Ich wohnte nicht weit weg , in der Westerzeile ;*

¹⁵³ Günter Grass , *Hundejahre* , p.249.

*** (“...I found him while I was looking for you . He tells me how to write to you . He sends me money so I can write you without having to worry... even if his name is Brauxel Brauksel Brauchsel... ”) Günter Grass, *Dog Years*, p. 321-322.

*doch soll nicht von mir die Rede sein , sondern von Mahlke oder von Mahlke und mir aber immer im Hinblick auf Mahlke , denn er hatte den Mittelscheitel , er trug hohe Schuhe , er hatte mal dieses mal jenes am Hals hängen , um die ewige Katze von der ewigen Maus abzulenken , ... “¹⁶⁴ ****

นอกจากนี้เขายังเป็นบุคคลเดียวที่รับรู้เหตุการณ์และการตัดสินใจครั้งสุดท้ายของMahlke ที่ด่าลงไปอยู่ที่ซอกเรือกวาดแร่ที่จมในทะเลซึ่งเหตุการณ์ในครั้งนั้นนับว่าเป็นครั้งสุดท้ายที่ผู้อ่านได้รับรู้เรื่องราวของMahlke ซึ่งความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับผู้อ่านสำหรับเหตุการณ์ต่างๆในเรื่องนั้น ผู้วิจัยคิดว่าผู้อ่านได้รับมาจากการบรรยายของPilenzeทั้งสิ้นนอกจากนี้ผู้อ่านสามารถรับรู้เรื่องราวที่เกี่ยวกับชีวิตและความเป็นอยู่ของ Mahlke แล้วผู้อ่านยังสามารถรู้เรื่องราวต่างๆของ Pilenz ควบคู่กันไปด้วย เช่น การที่เขาบรรยายถึงครอบครัวของเขาโดยเฉพาะความรู้สึกและการกระทำของแม่ที่ทำให้พี่ชายที่ตายไปแล้วของเขา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“Wenn ich heute älteren Bruder Klaus , den ich kaum gekannt habe, gelegentlich vermisse , war ich damals eher eifersüchtig auf den Altar , stellte mir mein vergrößertes Foto so schwarzgerahmt vor , fühlte mich benachteiligt und kaute oft an

¹⁶⁴ Günter Grass , *Katz und Maus* , p.17.

*** (: The very first time I went to see him , I notice the stuffed snowy owl . I live quite near , on Westerzeile : but I'm not going to speak of myself , my story is about Mahlke , or Mahlke and me , but always with the emphasis on mahilke , for his hair was parted in the middle , he wore boots , he always had something or other dangling from his neck to distract the eterna cat from eternal mouse. ...) Günter Grass, *Cat and Mouse*. p. 20.

den Fingernägeln , wenn ich in unserer Guten Stube alleine war und sich der Altar für meinen Bruder nicht übersehen ließ . " ¹⁶⁵ ***

แต่อย่างไรก็ดีผู้วิจัยยังเห็นว่าจุดศูนย์กลางของเรื่องนี้น่าจะอยู่ที่ตัวละครเอกของเรื่องนั่นคือMahlkeแทนที่จะเป็นPilenzซึ่งการที่ผู้อ่านไม่สามารถล่วงรู้โลกภายในของเขาเหมือนดังที่เราจะรู้ความรู้สึกนึกคิดและโลกภายในของPilenzนั้นทำให้ผู้วิจัยรู้สึกว่าคุณ่านจะขาดสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่จะมาช่วยเราพิจารณาเพื่อที่จะทำให้เราเข้าใจถึงการตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่างๆของMahlke เช่น เหตุผลและความรู้สึกในขณะที่เขาเอาสิ่งต่างๆห้อยคอหรือเรื่องที่เขาตัดสินใจจะอยู่ในเรือกวาดแร่ที่จมและจากการที่เราไม่รู้สึกนึกคิด อารมณ์ จิตใจและโลกภายในของเขาทำให้ผู้อ่านเกิดปัญหาหรือปริศนาค้างคาใจในขณะที่อ่านนวนิยายเรื่องนี้จบแล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่งในตอนจบของเรื่องมักจะเกิดข้อสงสัยที่ยังหาคำตอบที่ชัดเจนไม่ได้ นั่นคือ ในที่สุดแล้วMahlkeตายหรือยังมีชีวิตอยู่ เนื่องจากว่าเราไม่รู้ว่าเหตุผลที่เขาตัดสินใจกระทำเช่นนี้เพราะว่าเขต้องการหลบหนีออกจากเมืองนี้ไปอยู่ที่อื่นเพื่อหาความสงบในชีวิตหรือเขาตัดสินใจที่จะฆ่าตัวตายเพื่อที่จะแสวงหาอิสระและความสุขอันเป็นนิรันดร์ในชีวิตกันแน่ ดังนั้นการที่กราสส์เลือกใช้มุมมองของบุรุษที่1โดยผ่านPilenzแทนที่จะเป็นMahlke ผู้วิจัยคิดว่ากราสส์ตั้งใจอยู่ก่อนแล้วว่าจะให้จุดจบของเรื่องบรรยายถึงการหายตัวไปของMahlkeในเรือกวาดแร่ด้วยเหตุนี้เขาเลือกเขียนเช่นนี้เพื่อที่จะทำให้เกิดปริศนาค้างคาใจผู้อ่านในเรื่องจุดจบของMahlkeต่อไปโดยที่กราสส์ไม่คิดและปรารถนาที่จะเฉลยปริศนาที่เขาทิ้งไว้ให้เราขบคิดนี้

¹⁶⁵ Günter Grass , *Katz und Maus* , p.85.

*** (*If today I occasionally miss my elder brother Klaus , when I scarcely knew , what I felt at the time was mostly jealousy on account of that altar ; I visualized my own enlarged photo thus framed in black ,reit slighted , and often chewed my fingernails when I was alone in our living room with my brother's altar , which refused to be ignored . "*)
Günter Grass, *Cat and Mouse*. p. 104-105.

จากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปลักษณะการเขียนโดยใช้มุมมองของบุรุษที่ 1 ได้ว่าการเขียนในลักษณะนี้นับว่าเป็นการเขียนที่ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกว่าค่อนข้างที่จะถูกจำกัดในการรับรู้ถึงความรู้สึกนึกคิด อารมณ์และจิตใจของตัวละครเนื่องจากผู้อ่านจะสามารถรับรู้ได้เพียงความรู้สึกนึกคิด จิตใจของตัวละครที่เป็นผู้บรรยายเรื่องต่างๆที่เกิดขึ้นโดยผ่านมุมมองของเขาเท่านั้น ดังนั้นถ้าผู้อ่านต้องการทราบถึงจิตใจและความรู้สึกของตัวละครตัวอื่นนั้นจำเป็นจะต้องอาศัยความช่วยเหลือของผู้แต่งมาช่วยในการอธิบายหรือบรรยายเช่น การบรรยายของผู้แต่งในนวนิยายเรื่อง เวลา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงคิดว่าการใช้มุมมองของบุรุษที่ 1 นี้จะไม่สร้างปัญหาให้ผู้อ่านหรือผู้ศึกษาถ้าผู้ที่เสนอมุมมองหรือบรรยายเรื่องนี้เป็นตัวละครเอกของเรื่องเช่น "ผม" จากนวนิยายเรื่อง เวลา เพราะการบรรยายที่ใช้มุมมองของตัวละครเอกนี้จะทำให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครตัวนั้นรอบด้านไม่ว่าจะเป็นการกระทำ เหตุผลในการกระทำ ความรู้สึกนึกคิดหรือ อารมณ์ ความรู้สึกต่างๆที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวนั้นขณะที่กระทำเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การใช้มุมมองของบุรุษที่ 1 ในการบรรยายเรื่องอาจเกิดปัญหาได้ถ้าเรื่องราวต่างๆเหล่านั้นถูกนำเสนอหรือเล่าโดยผ่านมุมมองของตัวละครรองเช่นเรื่อง Katz und Maus ซึ่งผู้เล่าเรื่องคือ Pilenz ซึ่งเป็นตัวละครรองจึงทำให้ผู้อ่านไม่มีโอกาสที่จะล่วงรู้ความรู้สึกนึกคิดหรือจิตใจของตัวละครเอกคือ Mahlke เลยว่าเขามีเหตุผลอะไรและมีความรู้สึกเช่นไรในการตัดสินใจลงไปอยู่ในเรือกวาดแร่ที่จมซึ่งการไม่รู้ถึงความคิดและจิตใจของเขานี้เองทำให้ผู้อ่านเกิดปัญหาคำคาใจในจุดจบของเขาวงในที่สุดแล้วเขายังคงมีชีวิตอยู่หรือได้เสียชีวิตไปแล้ว นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าไม่จำเป็นเสมอไปว่าการบรรยายเรื่องโดยใช้มุมมองของบุรุษที่ 1 ที่ถูกบรรยายโดยตัวละครรองจะประสบปัญหาดังเช่นเรื่อง Katz und Maus เสมอไปเนื่องจากเราจะเห็นว่าในเรื่องย่อยเรื่องที่สองของนวนิยายเรื่อง Hundejahre นั้นใช้ตัวละครรองคือ Harry บรรยายเรื่องเช่นกัน การบรรยายของเขาไม่ได้ก่อปัญหาให้เราสับสนแต่ประการใด เนื่องจาก Harry ได้บรรยายเรื่องราวต่างๆอย่างละเอียดและเป็นกลางโดยที่เขาจะไม่เข้าข้างตัวละครตัวหนึ่งตัวใดเป็นพิเศษเพราะเขาจะบรรยายเฉพาะเรื่องราวที่เขาู้หรือเห็นว่าเป็นจริงเท่านั้นซึ่งถ้าเขาบรรยายโดยใช้อคติแล้วอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวหรือตัวละครบางตัวไขว้เขวได้ แต่อย่างไรก็ดีการใช้มุมมองของบุรุษที่ 1 ในการบรรยายเรื่องนั้นมีข้อดีคือ สามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้อ่านเพราะว่า ผู้บรรยายเรื่องนั้นเป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์นั้นๆจริงซึ่งผู้เสนอมุมมองนั้นอาจเป็นผู้ประสบเหตุการณ์นั้นจริงๆหรืออาจเป็นผู้เห็น

เหตุการณ์หรือผู้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ก็ได้และสิ่งนี้เองที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเชื่อถือในเรื่องราวที่เกิดขึ้นหรือที่ถูกบรรยายออกมาในระดับหนึ่ง

4.2.1.2. มุมมองของบุรุษที่ 2 (Second person point of view)

การใช้มุมมองของบุรุษที่ 2 สำหรับบรรยายเรื่องในนวนิยายนั้นมักจะพบไม่บ่อยนักเนื่องจากโดยปกติแล้วการใช้มุมมองของบุรุษที่ 2 ในการบรรยายเรื่องที่เราจะพบนั้นเป็นไปในลักษณะของการที่บุคคลอื่นเล่าเรื่องของคุณให้ตัวคุณฟัง สำหรับนวนิยายแห่งความพ่ายแพ้ทั้งหมดที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษานั้นผู้วิจัยพบว่ามีนวนิยายเพียงเรื่องเดียวที่ใช้มุมมองนี้ในการบรรยายเรื่อง คือ นวนิยายเรื่อง หมาเฝ้าลอยน้ำ แต่ในนวนิยายเรื่องนี้ได้มีลักษณะที่ควรจะเป็นเพราะในการบรรยายเรื่องนี้มิใช่การเล่าเรื่องของคุณให้ตัวคุณฟังโดยบุคคลอื่นแต่เป็นการเล่าเรื่องของเขาให้เราฟังโดยที่ตัวเขาใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 คือ "คุณ" แทนตัวเขาในขณะเล่าแทนที่เขาจะเล่าโดยผ่านมุมมองของบุรุษที่ 1 คือ ผมเนื่องจากเขาเป็นตัวละครที่ประสบเหตุการณ์นั้นๆ ด้วยตัวของเขาเอง ดังนั้นในครั้งแรกที่อ่านนวนิยายจึงต้องพยายามที่จะทำความเข้าใจกับการเลือกใช้มุมมองนี้ในการเขียนนวนิยาย เพราะ "คุณ" ในเรื่องนี้คือตัวละครเอกของเรื่องที่ทำหน้าที่บรรยายเรื่องและเหตุการณ์ต่างๆที่เขาประสบในคืนวันหนึ่งขณะที่เขาขับรถกลับบ้านและรถคันที่เขาขับประสบอุบัติเหตุชนกับรถอีกสองคันเพราะ "คุณ" หลับในจากอุบัติเหตุทางรถยนต์ที่เขาได้รับครั้งนี้เองที่ทำให้ "คุณ" ได้รับความทุกข์ใจและความร้อนใจเป็นอย่างมาก สำหรับการบรรยายเรื่องโดยใช้มุมมองของ "คุณ" นี้เองที่ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆที่ "คุณ" ประสบอย่างละเอียดเนื่องจาก "คุณ" เป็นตัวละครเอกซึ่งนับได้ว่าเป็นศูนย์กลางของเรื่องเป็นคนเล่าเรื่องทั้งหมดที่เขาประสบให้ผู้อ่านฟังด้วยตัวของเขาเองโดยที่ "คุณ" เริ่มบรรยายเรื่องตั้งแต่เริ่มเกิดอุบัติเหตุ คือ

“ คุณรู้สึกว่าร่างทั้งร่างพุ่งเข้าชนกำแพงหิน หรืออะไรสักอย่างหนึ่งที่แข็งปานกัน แรงอัดกระแทกสะท้านไปทั่วร่าง ในเสี้ยววินาทีนั้นหูได้ยินเสียงโครม ! ดังสนั่น ทั้งเสียงและแรงปะทะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ช้าแรกเข้าไปล้นใน

ประสาทความรู้ของคุณเสียงแทรกกลิ้งรวดเร็ว ดังสัตว์ตื่นตระหนกหาที่
ซุกซ่อน มันฝังตัวสั่นระริก อยู่ในรูเล็กๆแห่งนั้น

คุณไม่รู้สักเจ็บปวดอันใด รู้แต่ว่าร่างกายทุกส่วนชาติกไปหมด เหมือน
กำลังประสบอุบัติเหตุในความฝัน (...)

โซครายที่สัมผัสรอบๆกายไม่ยอมเล่นด้วย แต่สำหรับคุณแล้วเหมือนกับ
มันพยายามทำทุกวิถีทางที่จะคัดง้างความเชื่อของคุณเกี่ยวกับความฝัน มันจุด
กระชากให้คุณลืมตาขึ้น เมื่อเผชิญโลกแห่งความจริงอันขมขื่นยามนี้¹⁶⁶

ยิ่งไปกว่านั้นผู้อ่านยังสามารถรับรู้ความรู้สึก นึกคิด อารมณ์และความรู้สึกของ"คุณ"ต่อ
เหตุการณ์ทุกเหตุการณ์ที่"คุณ"ประสบที่เป็นเช่นนี้เพราะมีการใช้วิธีการกระแสนำนี้มาช่วย
บรรยายความรู้สึกนึกคิดของ"คุณ"ออกมาอย่างละเอียด เช่นเดียวกับนวนิยายสามเรื่องที่กล่าวถึง
ก่อนหน้านี้แล้ว แต่สำหรับนวนิยายเรื่อง หมาเฝ้าลอยน้ำ นั้นผู้วิจัยเห็นว่าการบรรยายโดยใช้
กระแสนำนี้โดยผ่านมุมมองของ"คุณ"นั้นนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากเนื่องจากทำให้ผู้อ่าน
สามารถเข้าใจและรับรู้ความรู้สึกต่างๆของ"คุณ"ที่ได้รับจากการกระทำของกลุ่มเจ้าทุกข์ที่มุ่งหวังแต่
ประโยชน์และเอารัดเอาเปรียบ"คุณ"อยู่ตลอดเวลา จนบางครั้งทำให้ผู้อ่านบังเกิดความสงสาร"คุณ"
ซึ่งเป็นเสมือนเหยื่อที่ต้องทนเผชิญกับผู้ล่าและปัญหาต่างๆเหล่านั้นโดยไม่ได้รับความเมตตาหรือ
ความเห็นอกเห็นใจจากบุคคลกลุ่มนั้นเลยทั้งๆที่พวกเขาต่างเป็นมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในสังคม
เดียวกัน เช่นการบรรยายความรู้สึกของคุณที่มีต่ออุบัติเหตุและเหตุการณ์ในครั้งนี้

...คุณกลับถึงแฟลตด้วยความอิดโรย เหนื่อย ระทม หดหู่กับเรื่องที่ได้
พานพบมาตั้งแต่เช้า ตัวตนภายในของคุณนั้น ถ้ามันเคยเป็นรูปร่างอยู่ บัดนี้ที่

¹⁶⁶ ชาติ กอบจิตติ , หมาเฝ้าลอยน้ำ , หน้า 11.

เหลือกลับมาที่มันขาดกระรุ่งกระริ่งแทบหาว่างเติมไม่พบ คุณนึกถึงภาพยนตร์
สารคดีสัตว์ป่าเรื่องหนึ่ง ตอนที่สัตว์เคราะห์ร้ายถูกฝูงหมาในรุมทิ้ง...”¹⁶⁷

เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วผู้วิจัยเกิดความรู้สึกว่าเราสามารถรับรู้ทั้งโลกภายนอกและโลกภายใน
ของ“คุณ”ได้ในเวลาเดียวกัน ผู้วิจัยคิดว่าการที่ชาติเลือกให้การบรรยายโดยผ่านมุมมองของบุรุษที่
2 ที่ใช้“คุณ”เป็นตัวดำเนินเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านตระหนักว่าเหตุการณ์ต่างๆที่ “คุณ”ประสบนั้นสามารถ
เกิดขึ้นได้กับผู้อ่านหรือคนทุกคนที่มีชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้เสมอ ถ้าคนส่วนใหญ่ของสังคมยัง
คงมุ่งหวังแต่เฉพาะการเอารอดเอาเปรียบและการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยปราศจากความรู้สึก
เห็นอกเห็นใจหรือปราศจากความเข้าใจในเพื่อนมนุษย์ด้วยกันดังเช่นการกระทำของตัวละครที่
แวดล้อม“คุณ”อยู่นอกจากนี้การที่ชาติไม่ให้ผู้แต่งปรากฏตัวในการดำเนินเรื่องเพื่อที่จะอธิบายและ
แสดงความรู้สึกของตัวละครอื่นนั้นผู้วิจัยคิดว่าถ้าผู้อ่านสามารถรับรู้ความรู้สึกนึกคิดอารมณ์และ
โลกภายในของตัวละครอื่นๆในเรื่องนั้นอาจทำให้ผู้อ่านหมดครัทธาต่อเพื่อนร่วมสังคมหรืออาจจะ
ทำให้ผู้อ่านบางส่วนเกิดความหวาดระแวงในการดำเนินชีวิตในสังคมของพวกเขาต่อไป เพราะ
เพียงแค่ว่ารับรู้เฉพาะการกระทำและคำพูดที่พวกเขาแสดงออกมานั้นก็มากพอที่จะทำให้เรา
ตระหนักถึงความเห็นแก่ประโยชน์และการเอารอดเอาเปรียบของพวกเขาซึ่งยิ่งถ้าเราสามารถรู้ถึง
ความรู้สึกนึกคิดของพวกเขาทั้งหมดแล้วสิ่งเหล่านั้นคงทำให้เราแทบที่จะไม่สามารถอ่านนวนิยาย
เรื่องนี้ต่อไปได้เนื่องจากสิ่งต่างๆเหล่านั้นคงจะเป็นสิ่งที่เลวร้ายมากกว่าการกระทำและคำพูดที่เรา
รับรู้ในขณะนี้

ในที่นี้การใช้มุมมองของบุรุษที่ 2 ในการบรรยายเรื่องนั้นเป็นการทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึก
ว่านวนิยายเรื่องนี้่าเชื่อถือพอๆกับการใช้มุมมองของบุรุษที่ 1 เนื่องจาก“คุณ”เป็นผู้ประสบ
เหตุการณ์ต่างๆเองและเป็นผู้เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นแก่เขาให้ผู้อ่านฟังและในขณะเดียวกันการใช้
“คุณ”นี้ได้กระตุ้นให้ผู้อ่านคิดตามจนบางครั้งเมื่ออ่านจบได้นำกลับมาย้อนถามตนเองเสมอว่า
วันหนึ่งเราจะพบบุคคลที่เห็นแก่ตัวเช่นนี้บ้างไหม ยิ่งไปกว่านั้นผู้วิจัยพบว่าในที่สุดเมื่อเราอ่าน

¹⁶⁷ เรื่องเดียวกัน , หน้า 84-85.

นวนิยายเรื่องนี้จบแล้วเรายังไม่สามารถตัดสินลงไปได้เลยว่า "คุณ" ที่ผู้แต่งเขียนถึงนั้นเป็นตัวละคร ผู้ชายหรือผู้หญิงสิ่งนั้นนับได้ว่าเป็นความตั้งใจและความพยายามอย่างสูงมากของชาติที่ว่าเขา พยายามเขียนให้ "คุณ" เป็นได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิงทั้งนี้เหตุผลที่ชาติทำเช่นนี้เนื่องจากเขาต้องการให้ ผู้อ่านของเขาไม่ว่าจะเป็นเพศไหนเมื่ออ่านนวนิยายเรื่องนี้แล้วเราจะรู้สึกเหมือนกลับว่าเราคือ ตัวละคร "คุณ" ที่เป็นผู้ประสบเหตุการณ์เหล่านั้นดังที่ผู้แต่งเขียนถึงตลอดเวลา

4.2.1.3. มุมมองของบุรุษที่ 3 (Third person point of view

การใช้มุมมองของบุรุษที่ 3 ซึ่งผู้บรรยายเรื่องราวต่าง ๆ นั้นเป็นเสมือน ผู้สังเกตการณ์หรือผู้รู้เห็นเหตุการณ์โดยตลอดแต่บุคคลผู้นี้จะไม่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ นั้นๆ นวนิยายที่แต่งโดยใช้มุมมองนี้เราจะสามารถพบเห็นบ่อยมากเนื่องจากผู้ที่จะ บรรยายเรื่องราวโดยผ่านมุมมองของบุรุษที่ 3 นั้นส่วนมากจะเป็นผู้แต่งนวนิยายเรื่อง นั้นๆ โดยเขาจะเป็นผู้เล่าเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับตัวละครแต่ละตัวที่ปรากฏอยู่ในเรื่อง ซึ่งผู้แต่งมักจะใช้สรรพนามเรียกตัวละครเหล่านั้นว่า เขา เธอหรือบางครั้งจะเรียกชื่อของ ตัวละครตัวนั้นๆในการศึกษานวนิยายแห่งความพ่ายแพ้ นั้นผู้วิจัยพบว่านิยมแต่งโดยใช้ มุมมองของบุรุษที่ 3 ในการบรรยายเรื่องเช่นกัน นวนิยายแห่งความพ่ายแพ้ที่ใช้ มุมมองนี้เช่นเรื่อง จนตรอกซึ่งผู้แต่งจะเป็นผู้บรรยายให้ผู้อ่านรับรู้เรื่องราว ชีวิตความเป็น อยู่และเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของบุญมาอย่างละเอียด แม้กระทั่ง การบรรยายถึงจุดจบต่างๆซึ่งสิ่งนี้เป็นเสมือนความหายนะที่บังเกิดขึ้นกับคนในครอบครัว นี้ซึ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆไม่ว่าการตายของบุญ การตายของดำหรือการที่บุญมา ตัดคูก การบรรยายเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับบุญมาและครอบครัวนั้นผู้แต่งบรรยายโดยมิได้ สอดแทรกความรู้สึกและอารมณ์ใดๆของเขาลงไปในเรื่องเนื่องจากเขาทำหน้าที่เป็นเพียง แค่ผู้ตีแผ่หรือผู้นำเสนอชีวิตและเรื่องราวของตัวละครเหล่านั้นเท่านั้น ผู้วิจัยคิดว่าที่เขา ทำเช่นนี้เพราะเขาต้องการที่จะเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้พิจารณาเรื่องราวเหล่านี้โดยใช้ อารมณ์ ความรู้สึกและวิจารณญาณของผู้อ่านอย่างเต็มที่และเป็นอิสระโดยปราศจาก การถูกโน้มน้าวให้เอนเอียงไปในทางหนึ่งทางใดโดยการบรรยายของผู้แต่ง

นอกจากนวนิยายเรื่องนี้แล้วยังมีนวนิยายเรื่อง พันธุ์หมาบ้า ที่ใช้มุมมองของบุรุษที่ 3 ในการบรรยายเรื่องด้วยเช่นกัน แต่ในนวนิยายเรื่องนี้บางครั้งอาจทำให้ผู้อ่านบางท่านเกิดความสับสนว่าผู้เล่าเรื่องนี้นั้นไม่ใช่ผู้แต่งแต่เป็น "ชนชั้น" ตัวละครตัวหนึ่งในเรื่องเป็นผู้เล่า เนื่องจากชนชั้นเป็นนักเขียนและการที่เขามาเยี่ยมเพื่อนของเขาที่ภูเก็ตในครั้งนี้เพื่อที่จะเขียนเรื่องส่งสำนักพิมพ์ดังนั้นตลอดเวลาเดือนกว่าๆที่เขาอยู่กับอ๊อดโต้เพื่อนเขาที่ภูเก็ตนั่นคือช่วงเวลาในเรื่องราวต่างๆในนวนิยายดำเนินไปโดยผ่านการสนทนาและกระแสน่าสนใจของตัวละครต่างๆเช่น หัย หรือ อ๊อดโต้ ซึ่งตลอดเวลาอันจะมีชนชั้นเป็นผู้รับฟังเหตุการณ์เหล่านั้นด้วยและก่อนที่เขาจะเดินทางกลับกรุงเทพฯนั้นชนชั้นพูดกับเพื่อนของเขาว่าเขาได้เรื่องที่จะเอาไปเขียนแล้วซึ่งในตอนจบของนวนิยายเรื่องนี้ผู้แต่งบรรยายเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ คือ

“มันน่าจะเป็นนวนิยายเรื่องใหม่ได้ เขาคิด

“ได้หรือเปล่าวะ ภูเอาไปเขียนจริงๆนะมึง ? “ เขาทามเพื่อนซึ่งนั่งติดกัน

(...)

“เออ” อ๊อดโต้เอ่ยอนุญาต เขาไม่เคยขัดเพื่อนอยู่แล้ว “...แต่อย่าให้ภูตายนะไอ้สัตว์ หนังสือของมึง ภูเห็นตัวเอกแม่-งตายทุกเรื่อง “ เขอำพร้อมเสียงหัวเราะ

“รับรองเรื่องนี้มึงไม่ตาย” ชนชั้นให้สัญญา...เขานึกถึงเอลซ์แล้วจึงบอกเพื่อนว่า

“ มึงได้ไปอยู่เยอรมัน ” ¹⁶⁸

สิ่งต่างๆเหล่านี้เองที่ทำให้ผู้อ่านบางท่านคิดว่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมดนั้นมิชนชั้นเป็นผู้เล่าแต่เมื่อศึกษาอย่างละเอียดแล้วทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่าการบรรยายหรือเล่าเรื่องต่างๆเหล่านั้นไม่ได้ถูกถ่ายทอดออกมาโดยผ่านมุมมองของชนชั้น เพราะในความเห็นของผู้วิจัยนั้นชนชั้นนับได้ว่า

¹⁶⁸ ชาติ กอบจิตติ , พันธุ์หมาบ้า , หน้า 646.

เป็นตัวละครตัวหนึ่งและพฤติกรรมรวมทั้งคำพูดต่างๆของเขานั้นได้ถูกบรรยายโดยผ่านมุมมองของผู้สังเกตการณ์คนอื่นด้วยเช่นกันซึ่งผู้สังเกตการณ์คนนี้เป็นผู้แต่งนั่นเอง ดังนั้นในที่นี้ผู้แต่งจึงเป็นเสมือนผู้เฝ้าดูและถ่ายทอดเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างชนชั้นและผองเพื่อนของเขาทั้งคำพูด การกระทำและแม้แต่ความรู้สึกภายในของตัวละครโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบรรยายถึงความรู้สึกภายในของตัวละครที่ใช้วิธีการกระแสนี้เองที่ทำให้ผู้วิจัยมั่นใจว่า ผู้ถ่ายทอดเรื่องราวเหล่านี้โดยผ่านมุมมองของบุรุษที่ 3 นั้นมิใช่ชนชั้นเนื่องจากชนชั้นไม่ได้แสดงให้เห็นว่าเขาความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ความรู้สึกกับความขมขื่นต่างๆที่อยู่ภายในจิตใจของเพื่อนของเขาทุกเรื่อง แต่สิ่งที่ชนชั้นรับรู้นั้นมีเฉพาะเพียงเรื่องที่เพื่อนของเขาเล่าให้เขาฟังเท่านั้นซึ่งผู้วิจัยพบว่า เรื่องราวของเพื่อนบางเรื่องที่ถูกนำเสนอออกมาในนวนิยายเรื่องนี้โดยชนชั้นเองไม่เคยรู้มาก่อน เนื่องจากเรื่องราวเหล่านั้นของเพื่อนเขาเกิดขึ้นก่อนที่พวกเขาจะรู้จักกันหรืออาจเป็นเพราะเพื่อนคนนั้นของเขาไม่ได้เล่าให้เขาฟัง เช่นชีวิตตอนเด็กๆของล้าน

“ ไม่มีใครรู้เรื่องของล้าน และล้านก็ไม่เคยเอ่ยปากบอกใคร ไม่เคยขอคำปรึกษาจากใคร ด้วยรู้ว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องของเขาคคนเดียว ไม่เกี่ยวกับใคร ไม่เกี่ยวกับเพื่อน

เขาเป็นอย่างนี้มาแต่ไหนแต่ไรแล้ว เป็นมาตั้งแต่เด็ก ทุกครั้งที่มีปัญหาไม่เคยหันหน้าเข้าหาใคร แม่ถึงหันก็ไม่เห็น

ไม่มีพ่อแม่ให้ปรึกษา หันไปเห็นยายที่คอยบ่นจนไม่อยากเข้าหน้า “¹⁶⁹

ดังนั้นมุมมองของบุรุษที่ 3 นี้จึงเป็นมุมมองของของผู้แต่งซึ่งเรื่องราวที่ถูกถ่ายทอดออกมานั้นผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการเสนอเรื่องราวอย่างเป็นทางการที่สุดของผู้แต่งเนื่องจากผู้แต่งเปิดโอกาสให้ตัวละครทุกตัวในเรื่องแสดงเหตุผล อารมณ์และรู้สึกนึกคิดในการตัดสินใจกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังเช่นที่เขาเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้รู้ถึงความรู้สึกของตัวละครทั้งสองฝ่ายที่มี

¹⁶⁹ เรื่องเดียวกัน . หน้า 488-489.

ปัญหาขัดแย้งและไม่เข้าใจกันที่เขาทำเช่นนี้เพราะผู้แต่งต้องการให้หน้าที่ในการพิจารณาและตัดสินใจเรื่องราวเหล่านั้นเป็นของผู้อ่าน เพราะเขาทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ถ่ายทอดเรื่องราวและความรู้สึกนึกคิดของตัวละครเท่านั้น เช่นการเสนอความคิดในเรื่องความรักระหว่างอ้ออดโต้และพ่อ

ยิ่งไปกว่านั้นยังมีนวนิยายเรื่อง *Hundejahre* ที่ใช้การบรรยายเรื่องด้วยมุมมองนี้เช่นกัน ซึ่งผู้วิจัยพบว่านวนิยายเรื่องนี้สามารถแบ่งออกเป็นสามเรื่องย่อยแต่ในเรื่องย่อยที่นำเสนอเรื่องราว โดยใช้มุมมองของบุรุษที่ 3 นั้นมีเพียงแค่สองเรื่องย่อยเท่านั้นคือ เรื่องย่อยเรื่องที่หนึ่ง (*Fruhschichten*) และเรื่องย่อยเรื่องที่สาม (*Matemiade*) เท่านั้นสำหรับในส่วน *Fruhschichten* (*Morning Shifts*) นั้นที่ผู้อ่านสามารถรู้ได้ว่าผู้แต่งหรือผู้เล่าเรื่องคือ Brauxel เนื่องจากมีหลายฉากในเรื่องนี้ที่กล่าวถึงการเขียนเรื่องในส่วนนี้ของเขาซึ่งในการเขียนเรื่องส่วนนี้ของเขานั้นเขากล่าวว่าเขามีนักเขียนร่วมที่ช่วยเขาแต่งเรื่องด้วย

*“ Der hier die Feder führt , wird zur Zeit Brauxel genannt
 , steht einem Bergwerk vor , das weder Kali , Erz noch Kohle fordert*

*... “ 170 ****

“ Der Herr Schauspieler macht Schwierigkeiten! Während Brauxel und der junge Mann tagtäglich schreiben- der eine über Amsels Diarium , der andere über und an seine Consine - hat jener sich zum Jahresanfang eine leichte Grippe eingefangen . Muß aussetzen , hat nicht die rechte pflege , ist um diese Jahreszeit

¹⁷⁰ Günther Grass , *Hundejahre* , p.39

*** (“ The present writer bears the name of Brauxel at the moment and runs a mine which produces neither potash , iron , nor , coal , yet employs , from one shift to the next ... ”) Günther Grass, *Dog Years* , p. 42.

immer schon anfallig gewesen , bittet nochmals , an den versprochenen Vorschuß erinnern zu dürfen ... ¹⁷¹ ***

ลักษณะการเขียนในเรื่องนี้แตกต่างจากนวนิยายสองเรื่องที่กำลังกล่าวถึงไปแล้ว เนื่องจากนวนิยายทั้งสองเรื่องนั้นเป็นการบรรยายในลักษณะเรื่องเล่าแต่ในเรื่องนี้กลับกลายเป็นการบรรยายในลักษณะของอนุทินหรือบันทึกประจำวัน ดังนั้นมุมมองของ Brauxel และนักเขียนร่วมของเขาในเรื่องย่อยที่หนึ่งนี้จึงประกอบด้วยบันทึกประจำวันเป็นจำนวน 33 วันซึ่งเรื่องราวที่ปรากฏในบันทึกเหล่านั้น คือ การบรรยายถึงเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ของตัวละครเอกของเรื่องทั้งชีวิตและความเป็นอยู่ของ Walter Matern , Eduard Amsel และรวมไปถึงเรื่องราวต่างๆของคนในครอบครัวและคนใกล้ชิดของพวกเขาที่อาศัยอยู่ที่เมืองดานซิกในการบรรยายเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นกับพวกเขา นั้นถูก Brauxel บรรยายถึงอย่างละเอียดมาก นอกจากนี้ Brauxel ยังบรรยายเรื่องราวที่เกี่ยวกับแม่น้ำ Vistula อย่างละเอียดเนื่องจากแม่น้ำสายนี้มีความผูกพันอย่างใกล้ชิดอย่างมากกับชีวิต วัยเด็กของตัวละครทั้งสอง เช่น การบรรยายในตอนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า Vistula เป็นแม่น้ำแห่งความทรงจำของ Matern คือ

“ Beschwörende Worte >> Die Weichsel ist ein breiter , in der Erinnerung immer breiter werdender , trotz der vielen Sandbänke schiffbarer Strom ... << spricht Brauchsel vor sich hin , ... , einen Rest Radiergummi zwischen Streichholzdeichen als Fahre verkehren und stellt nun , da die Fröhschift ein gefahren ist , da

¹⁷¹ Ibid. , p.42.

*** (*Our mind the actor is creating difficulties . Whereas Brauxel and the young rasn write day after day - the one about Amsel's diary , the other and about to his cousin - he has come down with a light case of January flu . Has to suspend operations , isn't getting proper care , has always been kind of delicate at this time of year , beg leave once again to remind me of the promised advance ...*) Günter Grass *Dog Years* , p. 53

*der Tag laut mit Sperlingen beginnt , den neunjährigen Walter Matern ... " ¹⁷² ****

แต่เมื่ออ่านนวนิยายจนจบเรื่องแล้วผู้วิจัยพบว่า ชื่อของ Amsel มีหลายชื่อมากเช่น Eduard Amsel , Goldmund , Haselof , Brauxel , Brauksel และ Brauchsel โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Amsel และ Brauxel นั้นผู้วิจัยไม่สะกดดีใจว่าบุคคลทั้งสองคือคนคนเดียวกันนั้นเพราะตลอดเวลาที่ Brauxel ซึ่งเป็นผู้บรรยายในเรื่องย่ออยู่ที่หนึ่งกล่าวถึง Amsel นั้นเขากล่าวเหมือนกับว่า Amsel คือ ตัวละครตัวหนึ่งเหมือนตัวละครตัวอื่นๆในเรื่องที่เขาพูดถึงเนื่องจากสิ่งที่เขาบรรยายนั้นมีเพียงแค่การบรรยายถึงคำพูดและการกระทำของตัวละครเฉพาะที่เขาเห็นในขณะที่เขาเป็นผู้สังเกตการณ์เท่านั้นซึ่งเขาจะไม่กล่าวถึงความรู้สึกภายในต่อเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆที่ Amsel ประสบมา ทั้งที่เขาคือ Amsel ที่รู้และเข้าใจในความรู้สึกต่างๆเหล่านั้นเป็นอย่างดี แต่เขากลับหลีกเลี่ยงและไม่พูดถึงเหมือนดังเช่นที่เขาไม่บรรยายความรู้สึกภายในของตัวละครตัวอื่นๆในเรื่องให้เรารู้เช่นกันซึ่งการเขียนเช่นนี้เองที่เป็นมูลเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยใส่ใจและคิดอยู่เสมอว่า Brauxel เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์หรือเป็นแค่ผู้เฝ้าดูเรื่องราวของตัวละครเหล่านี้เท่านั้นสำหรับในส่วนย่อที่สามของนวนิยายเรื่องนี้ คือ Matemiade (Matemiads) ได้บรรยายเรื่องราวโดยผ่านมุมมองของบุรุษที่ 3 เช่นกันแต่ในเรื่องย่อเรื่องนี้ไม่มีการปรากฏตัวของผู้แต่งหรือไม่มีการแสดงตัวออกมาให้ผู้อ่านเห็นอย่างชัดเจนว่าผู้บรรยายในเรื่องนี้เป็นใคร ดังตัวอย่างต่อไปนี้ที่เราไม่สามารถบอกได้ว่าใครเป็นผู้บรรยายเรื่องในขณะนี้

¹⁷² Günter Grass , *Hundejahre* , p.10.

*** (" Brauxel mutters conjuring words : " *The Vistula is abroad stream , growing constantly broader in memory , ... , which has been transformed into a graphic Vistula delta , and , now that the morning shift has been ipwored , now that the sparrow - strident day has begun , puts the nine-year-old Walter Matern... ") Günter Grass , *Dog Years* . p. 10-11.*

“ ... Während der Hund steht , kratz Matern das Weißblech aus leerer Dose . Er besitzt einen Löffel , aber kein Gedächtnis . Alle wollen ihm zu einem verhelfen : der zentrale Hund ; die mit Luft gefüllte Konservendose ; der englische Fragebogen ; und jetzt schickt Brauxel Vorschüsse und setzt Termine , die von den Auftritten und Abgängen gewisser Planeten bestimmt werden : Matern soll von damals quasseln. ”¹⁷³

เรื่องที่เขาเล่านั้นยังคงเป็นเรื่องราวชีวิตที่ดำเนินต่อไปของ Matern, Amsel และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพวกเขาต่อไปแต่เรื่องที่เล่าถึงนั้นไม่ใช่เรื่องชีวิตในวัยเด็กที่พวกเขาอาศัยอยู่ที่เมืองดานซิกในประเทศโปแลนด์อีกต่อไปแล้วแต่กลับกลายเป็นการเล่าเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิตของพวกเขาขณะที่มาเติบโตและใช้ชีวิตในประเทศเยอรมันแทนซึ่งในช่วงเวลาที่ถูกกล่าวถึงในส่วนนี้คือระยะเวลาที่สงครามโลกครั้งที่ 2 เพิ่งจะยุติลง ยิ่งไปกว่านั้นรูปแบบของการนำเสนอเรื่องราวในเรื่องย่อที่สามนี้แตกต่างไปจากนวนิยายเรื่องก่อนๆที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว เนื่องจากเรื่องย่อที่สามของนวนิยายเรื่องนี้ได้ถูกเขียนในรูปแบบของเรื่องเล่าหรือแม่แต่อนุทินแต่กลับใช้รูปแบบของการเขียนบันทึกซึ่งในที่นี้เป็นกรบันทึกเฉพาะเรื่องราวชีวิตของ Matern ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติตั้งนั้นจึงมี Matern เป็นศูนย์กลางของเรื่องและผู้แต่งเฝ้าสังเกตการณ์และนำเสนอเรื่องราวของเขาและบุคคลที่เขาเกี่ยวข้องกับตัวออกมาให้ผู้อ่านรับรู้ ยิ่งไปกว่านั้นเราจะพบว่ามุมมองของผู้แต่งที่นำเสนอเรื่องราวของ Matern นั้นซึ่งความสามารถในการรับรู้ของผู้แต่งนั้นถูกจำกัดให้รู้เพียงแค่การกระทำภายนอกและคำพูดที่ตัวละครพูดกันเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจาก

¹⁷³ Günter Grass , Hundejahre , p.301.

*** (“ While the dog stands , Matern scratches tin out of and empty tin can . He has a spoon but no memory . Everybody and everything are trying to give him one : the central dog ; the tin can filled with air ; the English questionnaire ; and now Brauxel is sending advances and setting deadlines determined by the entrances and exits of certain planets : he want Matern to shoot the shut about those days ”). Günter Grass , Dog years . p. 389.

ผู้แต่งไม่มีโอกาสรู้ถึงความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่อยู่ภายในจิตใจของตัวละครด้วยเหตุนี้ในการบรรยายของเขาจึงไม่มี การกล่าวถึงความรู้สึกภายในหรือจิตใจของตัวละคร สิ่งนี้เองที่ผู้วิจัยเห็นว่าแตกต่างจากการนำเสนอในนวนิยายเรื่องจนตรอก และ พันธุ์หมาบ้า เนื่องจากนวนิยายทั้งสองเรื่องนั้นผู้แต่งสามารถรับรู้และถ่ายทอดความรู้สึกภายในของตัวละครออกมาให้ผู้อ่านรับรู้แต่อย่างไรก็ดีผู้แต่งในเรื่องย่อทั้งสองเรื่องทั้งเรื่องหนึ่งและที่สามของนวนิยายเรื่องนี้ยังเป็นกลางในการบรรยายเรื่องราวชีวิตของตัวละครเนื่องจากเขาบรรยายเฉพาะในสิ่งที่เขาสังเกตเห็น เขาสังเกตเห็นโดยไม่มีตอนไหนในเรื่องที่เขาแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกที่เขาดีต่อเรื่อง

ส่วนนวนิยายเรื่องสุดท้ายที่ผู้วิจัยเห็นว่าได้ใช้มุมมองของบุรุษที่ 3 ในการนำเสนอเรื่องด้วยเช่นกันนั่นคือ นวนิยายเรื่อง คำพิพากษา ในนวนิยายเรื่องนี้มีความแตกต่างจากนวนิยายทั้งสามเรื่องที่ผ่านมาเนื่องจากผู้แต่งซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องนั้นออกมาทำหน้าที่อย่างเด่นชัดจนผู้อ่านรู้สึกถึงบทบาทของผู้แต่งได้ชัดเจน เนื่องจากเขาไม่ปรารถนาที่จะซ่อนตัวอีกต่อไป ผู้แต่งไม่เพียงแต่บรรยายเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับพักตัวละครเอกของเรื่องโดยผ่านมุมมองของเขาเท่านั้นแต่เขายังแสดงให้เห็นผู้อ่านรับรู้ถึงความทุกข์ทางร่างกายและทางจิตใจที่พักได้รับโดยผ่านวิธีการกระแสนึกที่ ถูกพักถ่ายทอดออกมาด้วยตัวเองซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความทุกข์ของเขา เช่นตอนที่พักคิดถึงชะตาชีวิตที่เลวร้ายที่เกิดขึ้นกับเขา

“ ช่วงเวลาที่ต้องอยู่คนเดียว เพียรหักห้ามขมขมิให้คิดถึงเรื่องนี้ แต่ยิ่งขมก็เหมือนยิ่งเก็บกดอัดลงไปในส่วนลึกๆ อัดลงไปทุกวันความทรมันทุรุษ ทางใจโถมทวีมากขึ้น ครุ่นคิดหาทางออกหวนกลับเข้าหาทางพระหมาจะข่มไว้ ก่อนนอนทุกคืนนั่งสวดมนต์ทำให้สงบ อยู่เป็นนาน ท่องบทอยู่ทุกบทสวดที่เคยท่อง เมื่อครั้งยังบวช แต่ก็ไม่ได้ช่วยให้หลับลงอย่างมีความสุขเลย

วกเข้าหาทางพระเข้าข่มแล้ว ไฟแห่งทุกข์ก็ยังไม่ยอมมอดดับลง จนอดสงสัยไม่ได้ว่า แม่โสนางสมทรงไปได้ ตัวเองโกนหัวบวชเข้าวัดชาวบ้านจะยอมให้บวชไหม ไม่น่าใจขึ้นมาว่า จะกลับไปมีความสุขอย่างเก่าเหมือนเมื่อครั้ง

บวชเณรได้อีก ไม่มีทางเป็นไปได้อีก มีอยู่หนทางเดียว หนีไปอยู่เสียที่อื่น ไปเริ่มต้น
ชีวิตใหม่ที่ไม่มีใครรู้จัก

โอ้...นี่ทุกข์ทรมานถึงขนาดถึงต้องละทิ้งแผ่นดินชีวิตหรือ “¹⁷⁴

ยิ่งไปกว่านั้นผู้อ่านบางท่านบังเกิดความเห็นใจและสงสารพักที่ต้องเผชิญชะตากรรมเช่นนี้
เนื่องจากการบรรยายของผู้แต่งที่นำเสนอทั้งโลกภายนอกและภายในของตัวละครออกมาอย่าง
ละเอียด นอกจากนี้มุมมองของผู้แต่งที่นำเสนอเรื่องราวในครั้งนี้มิได้เป็นกลางเหมือนดังเช่น
นวนิยายเรื่องอื่นๆที่ผู้วิจัยศึกษา เพราะตลอดเวลาที่ผู้แต่งบรรยายและเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับพัก
นั้นผู้แต่งเขียนเรื่องโดยเข้าข้างพักเป็นอย่างมากซึ่งสิ่งที่เขาบรรยายออกมานั้นมีทั้งการแสดง
ความเห็นอกเห็นใจ ความเข้าอกเข้าใจและแม้กระทั่งการแสดง ความสงสารพักอย่างเห็นได้ชัด

นอกจากนี้อคติของผู้แต่งที่เข้าข้างพักและโจมตีบุคคลที่ทำร้ายพักซึ่งการเขียนเช่นนี้ของ
ผู้แต่งทำให้คนอ่านไม่มีโอกาสที่จะรับรู้เรื่องราวต่างๆด้วยสายตาที่เป็นกลางเหมือนอย่างเช่น
นวนิยายเรื่องอื่นๆ แต่อย่างไรก็ดีเมื่อผู้วิจัยศึกษาการนำเสนอเรื่องของนวนิยายเรื่องนี้อย่าง
ละเอียดแล้วนั้น ผู้วิจัยเชื่อว่าการที่ผู้แต่งใช้วิธีการนี้นำเสนอเรื่องราวเหล่านั้นเนื่องจากความตั้งใจ
ของเขาที่จะเสนอหรือเล่าเรื่องนี้ออกมาให้เป็นเสมือนคำพิพากษาที่เขาตัดสินการกระทำของคนใน
สังคมเหมือนอย่างที่คุณในสังคมได้ร่วมกันพิพากษาชีวิตของพักไปแล้ว

การใช้มุมมองของบุรุษที่ 3 ในนวนิยายแห่งความพ่ายแพ้ในส่วนนี้ส่วนใหญ่แล้วผู้ที่นำเสนอ
หรือผู้ที่เป็นผู้สังเกตการณ์ของเหตุการณ์ต่างๆเหล่านั้นคือ ผู้แต่งจะมีลักษณะการนำเสนอมุมมอง
โดยการบรรยายเฉพาะลักษณะภายนอกของตัวละครเช่น การบรรยายเฉพาะการกระทำและคำพูด
ของตัวละครเท่านั้น เช่น ในนวนิยายเรื่อง Hundejahre และลักษณะต่อมาคือ การบรรยายทั้ง
ลักษณะภายนอกและลักษณะภายในของตัวละครซึ่งลักษณะภายในของตัวละครนั้น ส่วนใหญ่จะ

¹⁷⁴ ชาติ กอบจิตติ , คำพิพากษา , หน้า 56-57.

ถูกนำเสนอออกมาโดยใช้วิธีการให้ตัวละครถ่ายทอดหรือพรั้งพฐุกระเสสำนึกของเขาเกี่ยวกับเรื่องต่างๆที่อยู่ภายในจิตของเขาออกมาเช่นนวนิยายเรื่อง จนตรอก คำพิพากษา และเรื่อง พันธุ์หมาบ้า การเสนอมุมมองของบุรุษที่ 3 นั้นอาจเป็นได้ทั้งการเสนอและถ่ายทอดมุมมองของผู้แต่งในฐานะคนกลางที่ถ่ายทอดเฉพาะเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงโดยไม่มีการสอดแทรกอารมณ์ ความรู้สึกหรือความคิดใดๆของผู้แต่งแทรกลงไปในเรื่อง เช่น ในนวนิยายเรื่อง Hundejahre หรือเรื่อง จนตรอก เป็นต้น แต่การเสนอมุมมองของผู้แต่งในนวนิยายบางเรื่องนั้นผู้วิจัยพบว่า มุมมองของผู้แต่งนั้นไม่ได้เป็นกลาง เนื่องจากผู้แต่งบรรยายเรื่องราวเหล่านั้นโดยผ่านอคติส่วนตัวหรือบางครั้งได้สอดแทรกความคิดและความรู้สึกของผู้แต่งออกมาในเรื่อง เช่น นวนิยายเรื่อง คำพิพากษา ผู้วิจัยเห็นว่าถ้านวนิยายถูกนำเสนอออกมาโดยผ่านอคติของผู้แต่งแล้วนั้นอาจทำให้ผู้อ่านไขว้เขวหรือบางครั้งเชื่อตามสิ่งที่ผู้แต่งเสนอทั้งหมดซึ่งสิ่งนี้ถือได้ว่าเป็นจุดบกพร่องของการเสนอเรื่องราวโดยใช้มุมมองนี้

ดังนั้นการเลือกใช้มุมมองในการนำเสนอเรื่องราวของนวนิยายนั้นนับได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญสิ่งหนึ่งเนื่องจากลักษณะการใช้มุมมองนั้นมีความสำคัญและจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องเรื่องตัวละครและการนำเสนอแนวคิดที่ปรากฏในเรื่อง สำหรับในเรื่องแนวคิดนั้นผู้วิจัยพบว่ามุมมองต่างๆที่ถูกนำมาใช้ในการถ่ายทอดเรื่องราวในนวนิยายนั้นไม่ว่าจะเป็นมุมมองของบุรุษที่ 1 มุมมองของบุรุษที่ 2 หรือมุมมองของบุรุษที่ 3 ต่างสามารถถ่ายทอดแนวคิด เรื่องราวของทั้งเหตุการณ์และตัวละครได้ทั้งนั้น การเลือกใช้มุมมองของบุรุษไหนขึ้นขึ้นอยู่กับผู้แต่งเลือกใช้ว่ามุมมองไหนจะเหมาะสมและสื่อเรื่องราวและแนวคิดของเขามากที่สุด

4.2.2. การใช้สัญลักษณ์ (Symbol)

จากการศึกษานวนิยายแห่งความพ่ายแพ้ของกราสส์และชาติทั้งหมดแล้วนั้นผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการนำเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจของนักเขียนทั้งสองท่านนอกจากในเรื่องการใช้มุมมองแล้วในเรื่องการใช้สัญลักษณ์นั้นก็มีลักษณะที่น่าสนใจเช่นกัน เนื่องจากความหมายของสัญลักษณ์ต่างๆที่ผู้เขียนใช้เป็นสิ่งสำคัญในการแทนความคิดหรือความหมายแฝงที่ผู้แต่งไม่

ปรารถนาที่จะกล่าวออกมาโดยตรงหรือกล่าวถึงอย่างชัดเจน ผู้อ่านสามารถเห็นการใช้สัญลักษณ์ของผู้แต่งตั้งแต่ชื่อเรื่องของนวนิยายและในนวนิยายแห่งความพ่ายแพ้ที่ผู้วิจัยเลือกมานั้น มีนวนิยายหลายเรื่องที่ใช้สัญลักษณ์ในการตั้งชื่อเรื่องของนวนิยายด้วยเหตุนี้ผู้อ่านจึงจำเป็นต้องตีความหมายของสัญลักษณ์ต่างๆที่ผู้แต่งแสดงไว้เพื่อที่จะทำให้เราสามารถรับรู้และเข้าใจเรื่องราวต่างๆอย่างละเอียดและชัดเจนมากขึ้น จากหนังสือ วรรณคดีศึกษา ของวิภา กงกะนันทน์ ได้แสดงความหมายของสัญลักษณ์ในทางวรรณคดีไว้ว่า “สัญลักษณ์ คือ คำที่ใช้แทนสรรพสิ่งต่างๆทั้งรูปธรรมและนามธรรมอันมีความหมายนอกเหนือจากความหมายตามตัวอักษร...”¹⁷⁵ เมื่อศึกษานวนิยายทั้งหมดเหล่านี้แล้วผู้วิจัยคิดว่าสามารถที่จะแบ่งการศึกษาการใช้สัญลักษณ์สำคัญๆที่ปรากฏในนวนิยายได้ดังนี้ คือ

4.2.2.1 หมา

ผู้วิจัยพบว่านวนิยายแห่งความพ่ายแพ้หลายเรื่องทั้งของกราสส์และของชาตินีย์ใช้สัญลักษณ์ของหมาแทนความหมายต่างๆ ดังนั้นความหมายของ“หมา”ในนวนิยายแต่ละเรื่องจึงแตกต่างกันแต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยคิดว่า ความหมายของการใช้สัญลักษณ์นี้สามารถแบ่งได้เป็น 3 ความหมายใหญ่ๆดังนี้ คือ

ความหมายที่หนึ่งของสัญลักษณ์“หมา”นั้นผู้วิจัยคิดว่ายังคงใช้ในความหมายของหมาซึ่งเป็นความหมายดั้งเดิมและเป็นความหมายที่แท้จริงตามตัวอักษรของสัญลักษณ์นี้ แต่ความหมายของสัญลักษณ์“หมา”ในเรื่องนั้นมีความสำคัญต่อนวนิยายต่างกันเช่นในนวนิยายเรื่อง Hundejahre นั้นมีการใช้สัญลักษณ์ของ“หมา”แทนความหมายที่หลากหลายและในนวนิยายเรื่องนี้จะใช้ คำว่า “Hund”ซึ่งในภาษาเยอรมันนั้น แปลว่าหมา ในความหมายที่หนึ่งของการใช้

¹⁷⁵ วิภา กงกะนันทน์ , วรรณคดีศึกษา , (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช , 2533) , หน้า 55.

สัญลักษณ์ "หมา" ในเรื่องนี้หมายถึง การกล่าวถึงหมาเยอรมันเชพเพ็ดตระกูลหนึ่งที่มีความสำคัญ และผูกพันกับตัวละครในเรื่องอย่างใกล้ชิดนับตั้งแต่เปิดเรื่องจนจบเรื่องโดยหมาในตระกูลที่ถูกกล่าวถึงนี้มีทั้งหมด 4 ตัวอายุซึ่งจะเริ่มที่ Perkum ซึ่งเป็นต้นกำเนิดและ Perkum นี้นับได้ว่าเป็นหมาพันธุ์ดีเนื่องจากมีหนังสือรับรองสายพันธุ์ ต่อมา เมื่อมันมีลูกคือ Senta นั้นหมาตัวนี้ได้กลายเป็นหมาของ Walter Matem ซึ่งพวกเขาทั้งสองจะไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอและต่อมาเมื่อ Senta มีลูกนั้นลูกตัวหนึ่งของมันถูกขายให้แก่ Tischlermeister Liebenau ที่เป็นพ่อของ Harry Liebermau และเป็นลุงของ Tulla Pokniefke ซึ่งต่อมากลายเป็นหมาที่มีความสำคัญและมีชื่อเสียงเนื่องจาก Harras ถูกส่งไปฝึกกับสุนัขของ ตำรวจ SS ที่ขึ้นตรงกับฮิตเลอร์และต่อมาเมื่อมันมีลูก ลูกของมันคือ Prinz ถูกคัดเลือกให้เป็นของขวัญวันเกิดของฮิตเลอร์จนกลายเป็นหมาที่นำชื่อเสียงมาให้เจ้าของและให้แก่เมืองที่พวกเขาอาศัยอยู่

" Pawel oder Paul hatte das Tier aus dem Litauischen mitgebracht und zeigte auf Verlangen eine Art Stammbaum vor , dem jedermann entnehmen konnte , daß Perkuns Großmutter väterlicherseits eine litauische , russische oder polnische Wölfin gewesen war .

*Und Perkum zeugte Santa ; und Santa warf Harras ; und Harras zeugte Prinz ; und Prinz machte Geschichte ... ¹⁷⁶ ****

¹⁷⁶ Günter Grass , Hundejahre , p.19.

*** (" Pawel or Paul had brought the animal with him from Lithuania and on request exhibited a kasci or pedigree , which made it clear to whom it may concern that Perkun's grandmother on her father's side had been a Lithuanian , Russian , or Polish shewolf .

And Perkun sired Santa ; and Senta whelped Harras ; and Harras sired Prinz ; and Prinz made history ... ")
Günter grass, Dog Years, p. 22.

ความหมายที่สองนี้จะเน้นเฉพาะความหมายที่เกี่ยวกับ Prinz เนื่องจากมันเป็นหมาที่ถูกเลือกให้เป็นของขวัญวันเกิดสำหรับฮิตเลอร์ Prinz จึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับฮิตเลอร์มากที่สุด ผู้อ่านจะเห็นๆได้จากการที่ผู้แต่งบรรยายว่ามันเป็นหมาที่ฮิตเลอร์รักมากตัวหนึ่ง ยิ่งไปกว่านั้น ความชื่นชอบและความคุ้นเคยต่อสิ่งต่างๆของ Prinz ที่ผู้แต่งกล่าวถึงส่วนใหญ่นั้นเป็น ความชื่นชอบส่วนตัวของฮิตเลอร์ไม่ว่าจะเป็นการชอบฟังดนตรีของวาคเนอร์ (Richard Wagner) หรือแม้แต่การเคารพต่อเพลงชาติเยอรมันดังนั้นก็ไม่น่าแปลกใจที่ว่า สุนัขที่อยู่ใกล้ชิดเขาจะ ชื่นชอบและคุ้นเคยในสิ่งเดียวกับเขา

*“ Der Hund reagiert freudig erregt und beweist mit dieser Reaktion , daß sein ehemaliger Besitzer deutscher Staatsangehöriger gewesen ist ... ”¹⁷⁷ ****

จากการศึกษาประวัติของฮิตเลอร์นั้นเราจะพบว่าเขาจะมีความรักและความผูกพันกับหมาตัวหนึ่งอย่างใกล้ชิดจึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจใดๆเลยกับการที่ผู้แต่งจะให้ความสำคัญกับ Prinz เป็นอย่างมากในขณะที่กล่าวถึงเรื่องราวของฮิตเลอร์

ความหมายประการที่สองของสัญลักษณ์นี้จะหมายถึงบุคคลหรือกลุ่มคนในลักษณะต่างๆ ดังเช่นในนวนิยายเรื่อง หมาเนาโลยน้ำ ของชาติ กอบจิตตินั้นเขาใช้ลักษณะของ“หมาเนาโลยน้ำ” เป็นสัญลักษณ์แทนชีวิตของ“คุณ”ตัวละครเอกของเรื่องเนื่องจากชีวิตของ“คุณ”นั้นเต็มไปด้วยความทุกข์ทรมานจากการถูกเอารัดเอาเปรียบจากบุคคลที่เป็นเจ้าทุกข์ ดังนั้นภาพของ“คุณ”ในขณะที่กำลังถูกกลุ่มเจ้าทุกข์รุมล้อมเพื่อเรียกร้องเงินค่าเสียหาย ค่าทำขวัญและค่ารักษา พยาบาลนั้นจึงถูกนำเสนอออกมาในภาพสัญลักษณ์ของหมาเนาโลยน้ำในตอนจบของเรื่องซึ่งการที่ผู้แต่งนำเสนอ

¹⁷⁷ Günter Grass , *Hundejahre* , p.536.

*** (“ The dog reacts with pleasurable animation , so demonstrating that his former owner was a German national ...”) Günter Grass. *Dog Years*. 415.

สัญลักษณ์นี้ไว้ในตอนจบของเรื่องนั้นผู้วิจัยคิดว่ากรกระทำเช่นนี้เป็นความตั้งใจของผู้แต่งที่ต้องการสรุปเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับ "คุณ" ทั้งหมดออกมาด้วยภาพนี้เพียงภาพเดียวและในตอนจบผู้แต่งยังให้"คุณ"นี้เปรียบเทียบความเป็นไปที่เกิดขึ้นในชีวิตคุณกับภาพหมาเฝ้าที่คุณเคยเห็นมาก่อนหน้านี้แล้ว เช่น

“ คุณเห็นภาพหมาเฝ้าลอยอืด คุณค่อยๆใช้ไม้ดันหมาเฝ้าให้หลุดพ้นจากกอสวะ ปลาสองสามตัวกระโดดหยองแหงขึ้นมาเหนือน้ำ มันเป็นพวกปลาแขยงปลาอังกิ้งนั่นเอง

กลิ่นเหม็นเน่าคั่งหนักทำให้คุณแทบอาเจียน คุณพยายามระงับไว้ กลืนลมหายใจ ร้ายที่สุดคุณจำเป็นต้องมองมันเพื่อที่จะได้เชื่อมันถูก มันเป็นหมาตัวใหญ่ พองอืดขึ้นเต็มที ขนหลุดลุ่ยไปหมดแล้ว เหลือแต่หนังสีชาวมืดเขียว ล้วนเกลี้ยงตลอดตัว สีตีนหงายซีฟ้า คุณค่อยๆรูนมันออกไปช้าๆ เกรงว่าถ้าใช้ความรุนแรงแล้วไม้จะทิ่มทะลุเข้าไปในท้องมัน

ในระหว่างที่คุณค่อยๆเชื่อมันออกไปนั้น เศษเนื้อเน่าหลุดลอย ปลาเล็กปลาน้อยว่ายตามแย่งตอดกิน

หมาเฝ้าหลุดพ้นกอสวะ ลอยไปตามลำคลอง อีกาที่บินวนเวียนคอยทำอยู่ ร่อนลงจับร่างเหยื่อของมัน เริ่มจิกกิน ได้ลำตัวมันคงมีฝูงปลาตามตอดกินตลอดทาง ก่อนที่มันจะเหลือแต่กระดูกจมน้ำลง (...)

วันจันทร์ ในระหว่างทางนั่งรถกลับกรุงเทพฯ ภาพของหมาเฝ้าและอีกาเมื่อวานผุดขึ้นในหัวจิตของคุณเกือบตลอดเวลา วันเวียนเกล้าเข้ากับเหตุการณ์ที่คุณประสบในคืนเกิดเหตุ เคล้ากันจนเหมือนเป็นเหตุการณ์เดียวกัน “¹⁷⁸

¹⁷⁸ ชาติ กอบจิตติ , หมาเฝ้าลอยน้ำ , หน้า 141-143.

ยิ่งไปกว่านั้นสัญลักษณ์ของหมาเฝ้าในเรื่องนี้ไม่ได้หมายถึงคุณเพียงอย่างเดียวแต่ยังสามารถหมายถึงคนทั่วไปในสังคมที่ตกเป็นเหยื่อของการเอารัดเอาเปรียบหรือการถูกขูดรีดจากเพื่อนร่วมสังคมและภาพของพวกเขาเหล่านั้นมีสภาพไม่ผิดอะไรกับภาพของหมาเฝ้าลอยน้ำที่คุณเห็นซึ่งภาพนี้ได้แสดงให้เห็นถึงการเอารัดเอาเปรียบเด่นชัดมากเนื่องจากผู้แต่งได้เสนอภาพหมาเฝ้าลอยน้ำนั้นถูกรุมจิกทิ้งเนื้อของมันโดยฝูงอีกาซึ่งในที่นี้ฝูงอีกา น่าจะหมายถึงกลุ่มบุคคลที่มุ่งแสวงหาแต่ประโยชน์และเอารัดเอาเปรียบบุคคลที่ด้อยโอกาสที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม นอกจากนี้ในนวนิยายเรื่องนี้ผู้แต่งยังแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของอีกาด้วย คือ

“ ... เสียงอีการ้อง กา กา กา กา

คุณเงยหน้ามองตามต้นเสียง เห็นปีกสีดำวัดแหวกไปในอากาศอย่างรวดเร็ว สามสี่ตัว

พ่อมักจะพูดถึงอีกาให้คุณกับพี่ได้ฟังอยู่เสมอว่า

“ จงเอาเยี่ยงกา แต่อย่าเอาอย่างกา ”

ฟังดูเหมือนกับเป็นการเล่นสำนวนซึ่งคุณไม่เข้าใจนักต่อๆมาจึงพอเข้าใจว่า ให้เอาเยี่ยงกาเพราะว่ามันออกหากินแต่เช้า ชยันขันแข็งทำมาหากิน แต่เอาอย่างอีกา เพราะ่วิธีการกินของมันนั้นเป็นวิธีที่ไม่สุจริต นำรังเกียจ อีกามันขโมยของชาวบ้านที่เผลอดากทิ้งไว้ และมันชอบกินของเน่าเสีย ... ” ¹⁷⁹

ดังนั้นภาพของผู้ที่ถูกเอารัดเอาเปรียบและภาพของการเอารัดเอาเปรียบเหล่านี้ ผู้วิจัยคิดว่าเราสามารถพบเห็นได้ในสังคมปัจจุบันและสิ่งนี้เองคือสภาพสังคมที่ผู้แต่งต้องการเสนอเพื่อกระตุ้นเตือนให้ผู้อ่านงานของเขารับรู้และตระหนักถึงภาพของการเอารัดเอาเปรียบที่เพิ่มมากขึ้นทุกทีในสังคมของเราในปัจจุบัน ยิ่งไปกว่านั้นในนวนิยายเรื่อง Hundejahre นั้น กราสส์ได้ใช้หมาเป็นสัญลักษณ์แทนคนเช่นกันซึ่งสัญลักษณ์นี้ถูกนำเสนอโดย Harras สุนัขของ Tischlermeister

¹⁷⁹ เรื่องเดียวกัน , หน้า 139-140.

Liebenau เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า Harass นั้นถูกเรียกตัวให้ไปฝึกพร้อมกับหมาของตำรวจหน่วย SS ของฮิตเลอร์ซึ่งหน่วย SS นี้ถือว่าเป็นหน่วยเฉพาะที่ทำงานให้ฮิตเลอร์โดยตรง ยิ่งไปกว่านั้นพฤติกรรมของที่ Harass แสดงออกมานั้นชี้ให้เห็นว่าจากการที่มันถูกส่งไปฝึกนั้นส่งผลให้มัน ซึมซับความคิด ความเชื่อ อุดมคติและอุดมการณ์ของพรรคนาซีของฮิตเลอร์ไว้อย่างเต็มที่ซึ่งเหตุการณ์ที่ชี้ให้เราเห็นอย่างชัดเจนในพฤติกรรม ดังกล่าวนี้อาจมองได้ว่าเป็น Dr.Oswald Brunies , Jenny Brunies และ Felsner-Imbis ไม่มีเชื้อสายเยอรมันบริสุทธิ์ก็ตามความคิดของฮิตเลอร์แต่พวกเขาเป็นยิปซี ดังนั้นพวกเขามักจะถูก Harass กัดโดยเฉพาะอย่างยิ่ง Imbis ที่ถูกกัดหลายครั้งเนื่องจากเขาช่วยป้องกันไม่ให้ Jenny ถูกกัดเพราะเขารักและเอ็นดู Jenny มาก ฉากที่แสดงให้การช่วยเหลือของเขา เช่น

“ ... , Tulla sorgte dafür , daß unsere Hofhund Harras den Klavierlehrer und Balletpianisten Felsner-Imbis zum zweitenmal anfiel ... Diesmal war es der Schirm , den mein Vater dem Pianisten ersetzen mußte , denn Imbs wehrte sich, als das schwarze Tier ihn und seine Schulerin regenglatt und gestreckt ansprang , indem er den Schirm als Regendach wegzog und als schwarzen , mit einer Spitze bewehrten Schild gegen den Hund stemmte ... ”¹⁸⁰ ***

¹⁸⁰ Günter Grass , Hundejahre , p.162.

*** (* Tulla arranged for our watchdog Harras to attack Felsner-Imbis , the piano teacher and ballet pianist , a second time ... This time it was the pianist's umbrella my father had to replace , for Imbs defended himself . When the black beast , rain-smooth and distended , sprang at him and his pupil , withdrawing the umbrella from its rain-combating function and wielding it , transformed into a shield with a point in the middle , against the dog ... *) Günter Grass , Dog Years . p. 208-209.

นอกจากนี้สิ่งที่แสดงให้เห็นให้ผู้วิจัยแน่ใจว่า Harras เป็นสัญลักษณ์แทนนาซีนั้นคือการที่ Walter Matern ตัวละครตัวหนึ่งของเรื่องเขาเห็นว่าสุนัขตัวนี้เป็นตัวแทนของนาซีซึ่งส่วนใหญ่เขาจะเรียกมันว่านาซีเสมอและในที่สุดเขาลอบวางยาพิษมันโดยเอาชิ้นเนื้อที่ใส่ยาพิษมาให้มันกินจนทำให้ Harras ตาย สำหรับ Matern การตายของ Harras นั้นทำให้เขามีความสุขเนื่องจากเขาพอใจที่เขาได้กำจัดนาซีได้สาเหตุที่ทำให้เขาโกรธ เกลียดและต้องการกำจัดพวกนาซีเพราะเขาถูกขับไล่ออกจากกองทัพ SA ของฮิตเลอร์ซึ่งความผิดที่ทำให้เขาถูกขับไล่นั้นคือเมื่อเขาเมาเขาได้ขโมยของเพื่อนในกองทัพซึ่งนอกจากการถูกไล่ออกแล้วเขายังต้องถูกพิจารณาคดีเรื่องนี้ในศาลด้วยจึงทำให้เขาเสียใจมากและหลังจากนั้นทำให้โกรธแค้นพวกนาซีตลอดมา ยิ่งไปกว่านั้นในนวนิยายเรื่อง พันธุ์หมาบ้า นั้น ความหมายของคำว่า "พันธุ์หมาบ้า" ที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอ คือ เผ่าพันธุ์หรือกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่มีธรรมชาติ ความนึกคิดและวิถีการดำรงชีวิตไปในทางเดียวกันหรือเหมือนกันซึ่งคนที่อยู่ในเผ่าพันธุ์นี้ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นคนที่เปี่ยมคุณธรรมกันจริงๆซึ่งคนกลุ่มนี้เป็นที่รู้จักในสังคมในนามของ "ฮิปปี" ซึ่งผู้วิจัยยังพบว่าผู้แต่งใช้คำว่า "หมาบ้า" ในการเรียกคนกลุ่มนี้เพื่อให้ผู้อ่านจินตนาการภาพและลักษณะของคนกลุ่มนี้ได้ว่าพวกเขาแตกต่างจากคนปกติที่เราสามารถพบเห็นทั่วไปในสังคม เราจะเห็นได้ชัดว่าพวกเขาเป็นเช่นนั้นจริงๆไม่ว่าจะเป็นการแต่งตัว ชีวิตความเป็นอยู่หรือแม้แต่ปรัชญาการดำรงชีวิตซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มพวกเขาที่เกิดขึ้นมาจากความชื่นชอบส่วนตัวโดยไม่ได้เลียนแบบใคร นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าการรวมตัวของคนในกลุ่มนี้เกิดจากการโยกหาเพื่อนหรือพวกพ้องที่มีลักษณะเช่นเดียวกับพวกเขาดังเช่นที่เราจะพบได้ในตัวละครในเรื่องนี้หลายๆตัวที่มีความรู้สึกโยกหาพวกพ้องเช่นนี้

“ บางครั้งก็อดได้คิดว่า เขาไม่น่ารู้ความจริงข้อนี้เลย ความจริงมันทำให้ชีวิตเขาหดหู่ ไม่สนุกสนานเหมือนเมื่อก่อนไม่รู้จะอะไร

แม้แต่เพื่อนที่เดินด้วยกันทุกคืน ก็หาความจริงใจต่อกันไม่ได้ ยิ่งคิดยิ่ง รู้สึกโดดเดี่ยว แม้จะอยู่ท่ามกลางพรรคพวก แต่ก็เหมือนเป็นการท้อมลุ่มที่ว่างเปล่า ระยะหลังนี้เขารู้สึกเหงาขึ้นอย่างประหลาดราวว่าถนนที่คลาคล่ำด้วยผู้คนสายนี้ป็นถนนเปลี่ยวร้าง มีเพียงเขาเดินลำพังอยู่คนเดียว

ความหมายประการสุดท้ายของการใช้หมาเป็นสัญลักษณ์นั้นจะหมายถึงช่วงเวลาหรือระยะเวลาซึ่งผู้วิจัยพบการใช้สัญลักษณ์นี้ในนวนิยายเรื่อง Hundejahre (Dog_years) และความหมายของชื่อเรื่องนี้เมื่อแปลเป็นภาษาไทยอย่างตรงตัวจะแปลว่า “ปีหมา” แต่ผู้วิจัยคิดว่าความหมายของคำๆนี้ที่ผู้แต่งต้องการจะนำเสนอ น่าจะหมายถึง ช่วงเวลาที่เลวร้ายซึ่งช่วงเวลานี้นับว่าเป็นช่วงเวลาที่เราเหมาะสำหรับตัวละครในเรื่องเนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวนั้นถือเป็นช่วงที่ทำให้ตัวละครทุกตัวในเรื่องนี้ต้องเผชิญชะตากรรมและความเลวร้ายต่างๆตลอดเวลานับตั้งแต่เริ่มจนจบเรื่องไม่ว่าจะเป็นชีวิตของ Walter Matern , Eduard Amsel และชีวิตของ Jenny Brunies เป็นต้น เนื่องจากชีวิตที่ผ่านมาในช่วงเวลาดังกล่าวตัวละครเหล่านี้ต่างประสบความพ่ายแพ้มาแล้วทั้งสิ้น ดังนั้นจึงนับได้ว่าช่วงเวลาดังกล่าวเป็นระยะเวลาที่เลวร้ายที่สุดในชีวิตของพวกเขา นอกจากนี้ช่วงเวลาดังกล่าวไม่เพียงแต่นำมาซึ่งความเลวร้ายต่อตัวละครเท่านั้นแต่ยังถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาเลวร้ายที่สุดของคนทุกคนในโลกทั้งนี้เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวเป็นระยะเวลาที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งถือได้ว่าเป็นสงครามครั้งยิ่งใหญ่และเลวร้ายที่สุดครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศและประชาชนชาวเยอรมันที่ได้รับผลกระทบที่เลวร้ายที่สุดจากสงครามในครั้งนี้เพราะนอกจากจะต้องสูญเสียชีวิตของตนของบุคคลอันเป็นที่รักและของเพื่อนร่วมชาติแล้วพวกเขายังต้องสูญเสียทรัพย์สินเงินทองและที่อยู่อาศัยของพวกเขาไปในสงครามอีกด้วย เนื่องจากประเทศเยอรมันนับได้ว่าเป็นสนามรบที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งในสงครามครั้งนี้ ดังนั้นจึงทำให้ทั่วทั้งประเทศถูกทำลายจากการทิ้งระเบิดของเครื่องบินทิ้งระเบิดของกองทัพสัมพันธมิตรซึ่งภาพของการสู้รบและความเสียหายที่เกิดในประเทศเยอรมันถูกผู้แต่งบรรยายควบคู่ไปกับการบรรยายถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของตัวละคร เช่น

“ ... Der Krieg ist langweiliger als die Schule . Alle warten auf Wunderwaffen ... Flüchtlinge verstopfen die Straßen und glauben an nichts mehr ... Viele leben nicht mehr ... “¹³⁰ ...

ถึงแม้ว่าสงครามโลกจะสิ้นสุดลงแล้วแต่ระยะเวลาแห่งความเลวร้ายสำหรับคนเยอรมันยังคงอยู่ เนื่องจากการที่ประเทศเยอรมันเป็นประเทศแพ้สงครามจึงทำให้ต้องรับเป็นผู้ชดใช้ค่าปฏิกรรมสงครามยิ่งไปกว่านั้นต่อมาไม่นานประเทศเยอรมันถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนคือเยอรมันตะวันตกและเยอรมันตะวันออกตามข้อตกลงของกลุ่มประเทศสัมพันธมิตรซึ่งข้อตกลงดังกล่าวนี้มีใช้ความต้องการของชาวเยอรมันเลยเนื่องจากพวกเขาจำนวนไม่น้อยต้องแยกจากญาติพี่น้องและเพื่อนของเขาซึ่งลักษณะสังคมในช่วงหลังสงครามนั้นผู้แต่งบรรยายถึงสภาพสังคมของเยอรมันตะวันตกเท่านั้นโดยไม่กล่าวถึงเยอรมัน ตะวันออกเนื่องจากตัวละครและเรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้เกิดขึ้นในเยอรมันตะวันตกเท่านั้น นอกจากนี้ยังกล่าวถึงสภาพจิตใจของคนในประเทศที่รับรู้ถึงความเลวร้ายต่างๆที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเฉพาะความทารุณโหดร้ายของฮิตเลอร์ที่กระทำต่อชาวยิว เช่นการกล่าวถึงปฏิกิริยาของเด็กวัยรุ่นที่เติบโตขึ้นมาหลังช่วงสงครามที่เพิ่งทราบถึงการกระทำที่เลวร้ายที่พ่อแม่ของพวกเขาได้กระทำไว้ในช่วงเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ดังนั้นสภาพจิตใจของชาวเยอรมันที่พ่ายแพ้ไม่เพียงแต่เกิดมาจากการพ่ายแพ้สงครามของประเทศของพวกเขาเท่านั้นแต่พวกเขายังรู้สึกว่ามีบาปติดตัวพวกเขาตลอดมา โดยเฉพาะการสำนึกผิดต่อการกระทำของฮิตเลอร์ที่กระทำต่อชาวยิวอย่างโหดร้ายไม่ว่าจะเป็นการสังหารหมู่ชาวยิวหรือการกักขังชาวยิวเป็นจำนวนมากที่ค่ายกักกันทั้ง Auschwitz และ Stutthof ซึ่งในนวนิยายเรื่องนี้ผู้แต่งแสดงให้เห็นกองกระดูกของชาวยิวที่ถูกกักขังในค่ายกักกันที่ Stutthof เช่น

“ ... und so war auch der Berg seitlich der Batterie
Kaiserhafen bei aller Weiße nicht rein , sondern ein Knochenberg ...

☺ Günther Grass , Hundejahre , p.288.

*** (* ... War is more boring than school . Everybody's waiting for miracle weapons The roads are clogged with ruggives , who lot of tarth ... Many are dead... *) Günther Grass , *Dog Years* , p. 372.

Tulla wollte es genauer wissen : >> Und ich sag Dir , die kommest direkt aus Stutthof , wetten ? <<

*Als Tulla jedoch weiterhin auf Stutthof beharrte und die Unverborgenheit beim Namen nannte , entzog sich Störtebeker der ihm angebotenen Wette mit großer , die Batterie und den Knochenberg segnender Gebärde : >> Das ist der Wesensraum aller Geschichte ! << . "*¹⁸⁴ ***

จากการศึกษาผู้วิจัยคิดว่าสัญลักษณ์ของ"หมา"นั้นแม้ความหมายเมื่อตีความออกมาแล้วจะมีความหมายที่หลากหลายและต่างกันในนวนิยายแต่ละเรื่อง แต่สิ่งหนึ่งที่น่าสนใจคือ"หมา"นับว่าเป็นสัญลักษณ์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดสัญลักษณ์หนึ่งสำหรับการนำมาใช้ในนวนิยายแห่งความพ่ายแพ้ของผู้แต่งทั้งสองท่านไม่ว่าจะเป็นการาส์หรือชาติ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าสัญลักษณ์นี้มีความเป็นสากลเพราะถูกนำมาใช้ทั้งในนวนิยายของเยอรมันและของไทยทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก"หมา"นั้นเป็นสัตว์ที่อยู่ใกล้ชิดกับคนมากที่สุดชนิดหนึ่งซึ่งเมื่อถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์แทนความหมายหรือความคิดบางอย่างนั้นอาจง่ายต่อการตีความหรือทำความเข้าใจสำหรับผู้อ่านโดยทั่วไป ยิ่งไปกว่านั้นผู้วิจัยพบว่า สัญลักษณ์ของหมานั้นมิได้ปรากฏเพียงเฉพาะในเนื้อเรื่องแต่ปรากฏชัดตั้งแต่การตั้งชื่อเรื่องของนักเขียนทั้งสองท่านไม่ว่าจะเป็นนวนิยายเรื่อง หมาเฝ้าลอยน้ำ พันธุ์หมาบ้า หรือเรื่อง Hundejahre (Dog Years) ซึ่งสิ่งนี้เองที่เป็นความน่าสนใจและถือได้ว่า

¹⁸⁴ Günter Grass , Hundejahre , p 257-259.

*** (" ... for all its whiteness , the mound to one side of the Kaiserbater battery was not pure ; it was a pie of bone .

Tulla demanded greater precision : " And I'm telling you they come straight from Stutthof , want to bet ? "

But when Tulla kept harping on Stutthof and called unconcealment by its name , Störtebeker evaded the proffered bet with a grandiose gesture of blessing which took in the battery and the mound of bones : " There lies the essence-ground of all history . . . ") Günter Grass, Dog Years, p. 332-333.

เป็นความท้าทายที่ผู้แต่งกระตุ้นเร้าให้ผู้อ่านครุ่นคิดและตีความหมายของสัญลักษณ์ที่เขา สอดแทรกไว้ในนวนิยายของเขา

4.2.2.2. หูและแมว

นวนิยายแห่งความพ่ายแพ้ที่ใช้“หู”เป็นสัญลักษณ์ของเรื่องราวบางอย่างนั้นมีปรากฏอยู่ในนวนิยายที่นำมาศึกษาสองเรื่องเท่านั้น คือ นวนิยายเรื่อง *Katz und Maus* และเรื่อง *Hundejahre* เป็นนวนิยายของกราสส์ทั้งสองเรื่องแต่ผู้วิจัยคิดว่าจะมีเพียงนวนิยายเรื่อง *Hundejahre* เท่านั้นที่สัญลักษณ์ของ“หู”ถูกใช้ในการนำเสนอแนวคิดทางสังคมเนื่องจากความหมายของ“หู”ที่ ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้ผู้วิจัยคิดว่าหมายถึง ชาวฮิวที่ ตกเป็นเหยื่อของความโหดร้ายของฮิตเลอร์ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เพราะคนเหล่านี้ เปรียบเสมือนผู้ไม่มีทางต่อสู้ป้องกันตัวเองในช่วงเวลานั้นและอำนาจของฮิตเลอร์ในช่วงนั้นมีมาก โดยที่เขาจัดตั้งกองตำรวจเกสตาโปขึ้นเพื่อทำหน้าที่กวาดล้างและจับกุมชาวยิวโดยเฉพาะ ดังนั้น ภาพของหูที่ถูกบรรยายถึงในนวนิยายเรื่องนี้เป็นภาพที่ฝูงหนูเหล่านั้นกำลังถูกทหารในกองทัพ SA ของฮิตเลอร์ช่วยกันฆ่ากำจัดและทำลายเพื่อให้หมดสิ้นไปจากค่ายทหารของพวกเขา เช่น

*“ Als Harry in der Batterie Kaiserhafen Dienst tat , gab er nur zweimal Alarm ; aber jeder Tag wurden Ratten gejagt . Als einmal über dem Olivaer Wald ein viermotoriger Bomber abgeschossen wurde , hatte die Batterien Pelonken und Altachottland Anteil an dem Abschluß ; die Batterie Kaiserhafen ging leer aus , konnte aber auf wachsende Erfolge beim Säubern des Batteriegelandes von Wasserratten hinweisen . ”*¹⁸⁵ ***

¹⁸⁵ Günther Grass , *Hundejahre* , p.255-256.

ภาพที่เห็นในตัวอย่างข้างต้นนี้ทำให้เราทราบว่า หนูที่ทหาร SA กำจัดนั้นแท้ที่จริงแล้วคือ การกวาดล้างชาวยิวในประเทศเยอรมันและบางประเทศในยุโรปครั้งยิ่งใหญ่ตามคำสั่งและความต้องการของฮิตเลอร์ซึ่งมีชาวยิวตายไปในการกวาดล้างครั้งนี้ถึง 6 ล้านคน ดังนั้นหนูในที่นี้จึงเป็นเสมือนเหยื่อที่ผู้ล่า คือ ทหารคอยเผ่าที่จะฆ่าและทำลายล้างอยู่ตลอดเวลาซึ่งภาพของการไล่ล่าหรือการกำจัดในครั้งนี้นี้ยังคงติดอยู่ในความทรงจำของคนจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นชาวยิวชาวเยอรมันหรือชาวโลกไปอีกนาน ภาพเหตุการณ์ในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้แต่งได้เสนอสภาพสังคมของเยอรมันในขณะนั้นออกมาในงานของเขาถึงแม้ว่าผู้แต่งไม่ได้บรรยายถึงชะตากรรมที่เลวร้ายที่ชาวยิวได้รับโดยตรงแต่เขาก็ไม่ได้ละเลยที่จะเสนอแนวคิดนี้ออกมาในรูปแบบของการใช้สัญลักษณ์ที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ไม่ยากนักว่าผู้แต่งต้องการจะเสนอความคิดสำหรับการใช้“หนู”เป็นสัญลักษณ์ในนวนิยายเรื่อง *Katz und Maus* นั้นไม่ได้นำเสนอภาพเหตุการณ์ทางสังคมหรือแนวคิดที่นับได้ว่าสำคัญมากเหตุการณ์หนึ่งของเยอรมันเหมือนนวนิยายเรื่อง *Hundejahre* แต่ในนวนิยายเรื่องนี้“หนู”กลับถูกใช้เพื่อเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนที่มีให้แก่กัน นั่นคือเรื่องวาระหว่าง Pilenz และ Mahike ในนวนิยายเรื่องนี้ผู้วิจัยไม่สามารถที่จะศึกษาหรือตีความเฉพาะสัญลักษณ์ของ“หนู”เพียงอย่างเดียวแต่จำเป็นต้องศึกษาสัญลักษณ์ของ “แมว”ควบคู่ไปด้วย เนื่องจากสัญลักษณ์ทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีความสำคัญสำหรับเนื้อเรื่องเป็นอย่างมากเพราะสัญลักษณ์ทั้งสองนั้นปรากฏตั้งแต่ในชื่อเรื่องผู้วิจัยคิดว่าทั้งสัญลักษณ์ของ“หนู”และ“แมว”ในนวนิยายเรื่องนี้ผู้แต่งได้นำเสนอในสองความหมาย คือ “หนู” ในความหมายที่หนึ่งนั่นคือ สัญลักษณ์ที่ใช้แทนลูกกระเดือกที่ผิดปกติของ Mahike เนื่องจากลูกกระเดือกของเขามีลักษณะคล้ายหนูมาก ดังนั้นสัญลักษณ์ของ“แมว”ที่ใช้คู่กับ“หนู”ในความหมายนี้จึงหมายถึงแมวในความหมายดั้งเดิมและ

*** (- During Harry's term of service in the Kaiserhafen battery , there were only to air-raid alerts , but rats were hunted every day . When once a four-engine bomber was shot down over Oliva Forest , the Pelonken and Altschottland batteries shared the credit , the Kaiserhafen battery come off empty-handed , but could point to increasing success in purging the battery area of water rats .) Gunter Grass , *Dog Years* , p. 330.

ความหมายที่หนึ่งของสัญลักษณ์ทั้ง"หนู"และ"แมวนับตั้งแต่เปิดเรื่องเพราะผู้แต่งได้กล่าวถึงการที่แมวดำหนึ่งกระโดดตระครุบลูกกระตือกรของMahlkeเนื่องจากมันคิดว่าเป็นหนู เหตุการณ์ในครั้งนี้ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของการไล่ล่าระหว่างเหยื่อ คือ Mahlke และผู้ล่า คือ แมวได้อย่างชัดเจนโดยเฉพาะภาพการไล่ล่าที่ปรากฏ ตั้งแต่เปิดเรื่อง คือ

*" ... Mahlke Adamapfel fiel auf , weil er groß war , immer in Bewegung und einen Schatten warf . Der Platzver walters schwarze Katze spannte sich zwischen mir und Mahlke zum Sprung . Wir bildeten ein Dreieck ... : denn Mahlkes Adamapfle wurde der Katze zur maus . So jung war die Katze , so beweglich Mahlke Artikel-jederfalls sprang sie Mahkle an die Gurgel ; oder einer von uns griff die Katze und setzte sie Mahlke anden Hals , ... , packte die Katze , zeigte ihr Mahlkes Maus ; und Joachim Mahlke schrie , trug aber nur unbedeutende Katzer davon . "*¹⁸⁶ ***

ส่วนความหมายที่สองของสัญลักษณ์ทั้งสองนั้นไม่ใช่เรื่องของรูปร่างและลักษณะเหมือนในความหมายที่หนึ่งแต่ในที่นี้เป็นเรื่องของพฤติกรรมซึ่งจากการที่ผู้วิจัยติดตามพฤติกรรมและการกระทำที่ตัวละครทั้งสองปฏิบัติต่อกันนั้นผู้อ่านพอที่จะอนุมานได้ว่าพฤติกรรมของ Pilenz

¹⁸⁶ Günter Grass , *Katz und Maus* , p.5.

*** ("... Mahlke's Adam's apple attracted attention because it was large , always in motion , and threw a shadow . Between me and Mahlke the caretaker's blackcat tensed for a leap . We formed a triangle ... : for Mahlke's Adam's apple had become to cat mouse . It was so young a cat , and Mahlke's whatsis was so active-in any case the cat leapt at Mahlke's throat ; or one of us caught the cat and held it up to Mahlke's neck ... seized the cat and showed it Mahlke's mouse ; and Joachim Mahlke let out a yell , but suffered only slight scratches . ") Günter Grass , *Cat and Mouse* , p. 5-6.

ในนวนิยายเรื่องนี้มีลักษณะคล้ายแมวเพราะผู้วิจัยพบว่าตลอดเรื่องเขาเฝ้าติดตามและเฝ้าดู การกระทำและความเป็นไปในชีวิตของ Mahlke ตั้งแต่ต้นเรื่องและแม้กระทั่งในตอนจบของเรื่อง เขาก็ยังคงเฝ้าติดตามและสืบหาข่าวคราวความเป็นไปของ Mahlke อยู่เรื่อยมานับตั้งแต่ Mahlke หายไปในเรือกวาดแร่ที่จม แมวในความคิดของคนทั่วไปนั้นมักเป็นสัตว์ที่มีกำลังเหนือกว่าหนู ในที่นี้ Pilenz เหนือกว่า Mahlke เนื่องจาก Pilenz เป็นผู้บรรยายเรื่องดังนั้นเขาจึงสามารถที่จะ กำหนดชะตากรรมให้ Mahlke ได้ตามที่เขายากจะให้ Mahlke เป็น นอกจากนี้ Pilenz รู้สึก อิจฉา Mahlke เพราะ Mahlke เด่นกว่าเสมอไม่ว่าการเป็นนักว่ายน้ำและนักดำน้ำที่เก่งที่สุดใน โรงเรียนหรือการได้เหรียญกล้าหาญขณะเป็นทหาร ด้วยเหตุนี้จึงมีบางครั้งที่ผู้วิจัยสงสัยว่า การกระทำบางอย่างที่ Pilenz ทำลงไปนั้นเพื่อเป็นการกำจัด Mahlke เช่น ขณะที่แมวตะครุบ ลูกกระเดือก Mahlke นั้นแม้ว่า Pilenz จะช่วยเอาแมวออกให้แต่เขาได้ถ่วงเวลานานมากกว่าที่จะ เอาแมวออกให้ หรือในตอนจบที่เขาไม่ไปตามนัดที่ให้ไว้กับ Mahlke อาจเป็นเพราะเขาสีมจริง ๆ หรือบางทีนั้นเป็นแผนการที่เขาตั้งใจเพื่อใช้กำจัด Mahlke ก็ได้ เมื่อ"แมว"หมายถึง Pilenz แล้ว"หนู"ในความหมายที่สองนั้นผู้วิจัย คิดว่าน่าจะหมายถึง Mahlke ที่ตกเป็นเหยื่อหรือตกเป็น เป้าสายตาของแมวหรือของ Pilenz อยู่ตลอดเวลา เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ผู้วิจัยจึงมั่นใจว่า Pilenz คือ ความหมายที่สองของสัญลักษณ์"แมว"และ Mahlke คือความหมายที่สองของสัญลักษณ์ "หนู" เช่นกัน เนื่องจากตลอดทั้งเรื่องของนวนิยายเรื่องนี้ผู้วิจัยมองเห็นภาพ Pilenz เฝ้าติดตาม ความเป็นไปในชีวิตของ Mahlke ในทุกเรื่องนั้นเป็นเหมือนภาพของแมวที่ไล่ล่าและติดตามหนูซึ่ง เปรียบเสมือนเหยื่อของมันตลอดเวลาเช่นกัน

ดังนั้นสัญลักษณ์ของ"หนู"ในนวนิยายแห่งความพ่ายแพ้ทั้งสองเรื่องนี้ ผู้วิจัยนำมาศึกษา ในครั้งนี้ได้เสนอแนวคิดทางสังคมโดยผ่านการใช้สัญลักษณ์นี้ คือ สังคมของชาวยิวที่ประสบ ชะตากรรมที่เลวร้ายซึ่งพวกเขาต้องเสียชีวิตเป็นจำนวนมากจากการกระทำของเกสตาโปในช่วง สงครามโลกครั้งที่ 2 สิ่งที่น่าสนใจสำหรับการใช้สัญลักษณ์"หนู"ในนวนิยายทั้งสองเรื่องของกราสส์ ที่ผู้วิจัยเห็นคือ กราสส์ไม่ได้มีความหมายตายตัวสำหรับสัญลักษณ์ของ"หนู"โดยเฉพาะ เนื่องจาก การใช้สัญลักษณ์นี้ในนวนิยายของเขายังมีความหมายต่างกันและถูกเปลี่ยนความหมายไปตามแต่ เนื้อเรื่องและแนวคิดที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอในนวนิยายเรื่องนั้น

4.2.2.3. บึง

การใช้สัญลักษณ์" บึง" นั้นมีปรากฏในนวนิยายแห่งความพ่ายแพ้ที่นำมาศึกษาเพียงเรื่องเดียว คือ นวนิยายเรื่อง เวลา ซึ่งสัญลักษณ์นี้ถูกถ่ายทอดออกมาโดยเล็กตัวละครตัวหนึ่งในเรื่องที่เป็นเด็กปัญญาอ่อนและเป็นลูกชายคนเล็กของยายทับทิม ในเรื่องนี้ผู้วิจัยพบว่าไม่ใช่เฉพาะบึงเท่านั้นที่ถูกผู้แต่งใช้เป็นสัญลักษณ์ในการเสนอแนวคิดทางสังคมแต่ทุกสิ่งทุกอย่างที่ปรากฏอยู่ในบึงแห่งนั้นก็ถูกใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อนำเสนอแนวคิดและเรื่องราวบางประการที่เกิดขึ้นในสังคมด้วยเช่นกัน

สำหรับความหมายของ"บึง"นั้นผู้วิจัยคิดว่าความหมายทางสังคมที่ผู้แต่งต้องการสื่อออกมานั้นคือ สภาพสังคมในปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวายเนื่องจากภาพการต่อสู้ ฆ่าฟันกันของสัตว์ที่อาศัยร่วมกันอยู่ในบึงแห่งนี้ซึ่งสัตว์ที่ต่อสู้กันนั้นเพื่อที่จะแย่งกันกินเงาสีเงินของดอกบัวที่สะท้อนอยู่ที่ผิวน้ำ ผู้วิจัยคิดว่าสัตว์ต่างๆที่อยู่ในบึงแห่งนี้ น่าจะหมายถึง ลักษณะของคนประเภทต่างๆที่มีอยู่ในสังคมซึ่งสภาพความรุนแรงที่ผู้อ่านรับรู้ได้จากคำบรรยายของตัวละครชื่อเล็กนั้นเป็นภาพความโหดร้ายทารุณของสัตว์ชนิดต่างๆที่กระทำและทำร้ายต่อกันซึ่งนับวันยิ่งที่ความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เพราะมีผู้ที่ไม่ได้อยู่ในสังคมแห่งนี้เข้ามาร่วมแก่งแย่งเงาดอกบัวด้วยและสำหรับเงาดอกบัวนั้น ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะหมายถึงทรัพย์สินเงินทองหรืออำนาจเนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสมมุติที่ไม่ใช่ของจริงและไม่คงทนถาวรแต่กลับเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ปรารถนาที่จะเป็นเจ้าของแม้ว่าจะต้องแก่งแย่งหรือต้องทำร้ายผู้อื่นเพื่อที่จะได้ครอบครองมัน นอกจากนี้สิ่งที่น่าสนใจที่ผู้แต่งสอดแทรกไว้ก็คือการที่ผู้แต่งให้เล็กซึ่งเป็นเด็กปัญญาอ่อนออกมากล่าวและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำเหล่านี้ว่าเป็นการกระทำที่โง่และไร้สติเนื่องจากคนเหล่านี้ต่างแย่งกันกินเงาดอกบัวซึ่งจริงๆมันกินไม่ได้ ยิ่งไปกว่านั้นยังไม่มีใครให้ความสนใจดอกบัวทั้งๆที่สิ่งนี้เป็นของจริงที่สามารถจับต้องได้มิใช่สิ่งสมมุติดังเช่นเงาของมันซึ่งสิ่งนี้น่าจะเป็นที่มุ่งหวังของคนมากกว่าและในตอนสุดท้ายของเรื่องที่เล็กเล่านั้นเขากล่าวว่าความรุนแรงและความเลวร้ายที่เกิดขึ้นในบึงแห่งนี้มีแนวโน้มว่าจะขยายออกไปสู่สังคมในวงกว้างขึ้น ดังนั้นสัญลักษณ์ของ" บึง" ที่ผู้แต่งต้องการเสนอแนวคิดทางสังคมนั้นน่าจะเป็นการตีแผ่ให้ผู้อ่านเห็นถึงความจริงของสังคมที่คนส่วนใหญ่ในสังคมมักจะ ต่อสู้แย่งชิงและฆ่าฟันกันเองเพื่อ

ให้ได้มาแต่สิ่งสมมุติมิใช่ของที่มีประโยชน์และเป็นจริงหรือมีความสำคัญต่อชีวิตพวกเขาจริง ๆ ซึ่งนับวันยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มว่าจะขยายออกไปสู่สังคมในวงกว้าง สิ่งทีเล็กเล่าเรื่องบึงให้แม่ของเขาฟังมีดังนี้ คือ

“...เลือดเต็มบึงเลย ทั้งบึงแดงไปหมด หมู ปลา ควาย หมา เสือ กัดกัน อยู่ในบึง แย่งกินเงาดอกบัวคนก็มา ผู้หญิงก็มา ผู้ชายก็มา แก้วก็กัดกันในบึง คนกัดควาย ควายกัดหมา เสือกัดคน อีแร้งก็มาจะกินเงาดอกบัว ...” เขาเล่าออกมาเสียงดังก้อง ด้วยถ้อยคำที่ชัดถ้อย มั่นไหลออกมารวดเร็ว โดยเหมือนไม่ผ่านการนึกคิด รวากับว่าถ้อยคำของเขานั้นออกมาจากเรื่องที่ตาตัวเองไปพบเห็นมาจริงๆ

“ ไม่มีใครได้กินเงาดอกบัว มันมีแต่เงา ฮะ ฮะ ” เขาหัวเราะก้อง

“ มันบ้า มันควายบ้า หมาบ้า คนบ้า นกบ้า เสือบ้า สัตว์ว่า มันกัดกันทั้งวันทั้งคืน กระโจนลงบึง แล้วก็กัดกันแย่งกันจะกินเงาดอกบัวสีเงิน ” เขาหัวเราะแล้วเอ็งละ ไม่กินกับเขาด้วยหรือ ? ยายสอนสงสัย

เขาหยุดหัวเราะ มองหน้ายายสอน

“ ฉันทันนี่ ! ” เขาบอกด้วยความมั่นใจ ¹⁸⁷

การใช้สัญลักษณ์แทนความหมายหรือแนวคิดบางอย่างของผู้แต่งเป็นวิธีการเขียนอีกวิธีการหนึ่งที่น่าสนใจและเป็นที่ยอมรับโดยเฉพาะอย่างยิ่งในนวนิยายแห่งความพ่ายแพ้ของกราสส์และชาติ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าผู้แต่งทั้งสองท่านต่างให้ความสำคัญต่อการใช้สัญลักษณ์เป็นอย่างมากนับตั้งแต่การตั้งชื่อเรื่องของนวนิยายซึ่งนวนิยายหลายเล่มที่นิยมใช้หมาเป็นสัญลักษณ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าสัญลักษณ์ต่างๆนั้นสามารถแทนความหมายหรือแนวคิดที่หลากหลายตามความต้องการของผู้แต่งหรือสามารถตีความของผู้อ่านซึ่งความหมายของสัญลักษณ์นั้นอาจมี

¹⁸⁷ ชาติ กอบจิตติ , เวลา , หน้า 1190-193.

ความหมายหรือแสดงแนวคิดทางการเมืองหรือสังคมด้วย เช่น ในนวนิยายเรื่อง *พันธุหมาบ้า* เวลา และเรื่อง *Hundejahre* แต่อย่างไรก็ดีในนวนิยายสมัยใหม่นั้นความหมายของสัญลักษณ์ไม่เป็นที่แน่นอนตายตัวถึงแม้ว่าจะใช้สัญลักษณ์อย่างเดียวกันแต่ถ้าผู้แต่งที่นำสัญลักษณ์นั้นมาใช้ อยู่คนละสังคมหรือคนละวัฒนธรรมกันนั้นแล้วความหมายหรือรายละเอียดของความหมายบางประการอาจแตกต่างกันออกไปได้เนื่องจากความหมายของสัญลักษณ์นั้นสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามทัศนคติ วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนาหรือแม้แต่ประสบการณ์ของผู้แต่ง

4.2.3. การใช้ไลต์โมทีฟ (Leitmotif)

ในปัจจุบันนี้ผู้วิจัยพบว่าการแตงนวนิยายหรือวรรณกรรมต่าง ๆ นั้นสามารถใช้ลักษณะวิธีของงานศิลปะแขนงอื่นมาช่วยในวิธีการเขียนหรือการนำเสนองานวรรณกรรมได้เช่นกัน ซึ่งการนำวิธีการเหล่านี้มาใช้อาจเป็นไปได้ในรูปแบบของการนำเรื่องราวศิลปะแขนงอื่น ๆ มาเป็นเนื้อหาในงานวรรณกรรมหรือการนำเทคนิค วิธีการหรือแนวคิดของงานศิลปะแขนงนั้นมาใช้ในงานวรรณกรรม เช่น แนวคิดเรื่องการนำเสนอของงานวรรณกรรมของ ฟรันซ์ คาฟกา มีลักษณะคล้ายกับการนำเสนอแนวคิดและผลงานของศิลปะแนวเหนือจริง (Surrealism) หรือการใช้ไลต์โมทีฟ (Leitmotif) ซึ่งเทคนิคนี้เป็นการนำวิธีเสนองานทางคีตศิลป์มาใช้เป็นวิธีการหนึ่งในการเสนอความคิดในงานวรรณกรรมและจากคำอธิบายที่ศ.ดร.เจตนา นาควัชระ กล่าวถึงวิธีการใช้ไลต์โมทีฟในงานวรรณกรรมคือ

“ผู้แต่งผูกสิ่งเหล่านี้เข้าด้วยกันราวกับเป็นทำนองดนตรีสั้นๆ ที่สื่อความหมายบางอย่างซึ่งในภาษาดนตรีเรียกว่า Leitmotif คีตกวี Wagner เป็นผู้จัดเจนในการใช้ไลต์โมทีฟในอุปรากรของเขา...ผู้แต่งมักจะเลือกสัญลักษณ์ต่างๆ มาผูกกันเข้าให้เป็นไลต์โมทีฟซึ่งในตัวของมันเองก็มีความหมายและมีคุณค่าทางอารมณ์ แต่ไลต์โมทีฟแต่ละชิ้นก็สามารถที่จะแปลความหมายไปตามบริบทความหมายทางอารมณ์ดั้งเดิมอาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้เมื่อบริบทสามารถที่จะดึงอารมณ์อื่นมาแทรก บางครั้งผู้แต่งก็แปลง

ไลต์โมทีฟไปเสียบ้างเล็กน้อยเพื่อให้คล้ายตามเนื้อเรื่องหรืออารมณ์อีกแบบหนึ่งที่เขาต้องการจะสร้างขึ้น¹⁸⁸

ผู้วิจัยพบการใช้ไลต์โมทีฟในงานวรรณกรรมของตะวันตกมีอยู่หลายชิ้นด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานวรรณกรรมของเยอรมัน เช่น นวนิยาย เรื่อง Tonio Kroger ของ Thomas Mann หรือ เรื่อง Die Macht der Gewohnheit ของ Thomas Bernherd เป็นต้น นอกจากนี้ในหนังสือชื่อ The Penguin Dictionary of Literature terms and Literature theory ได้กล่าวถึงความหมายของ Leitmotif ไว้ว่า

*A term coined by Hans von Wolzogen to designate a musical theme associated throughout a whole work with a particular object, character or emotion, as a literary term to denote a recurrent theme or unit. It is occasionally used as a literary term in the same sense that Mann intended, and also in a broader sense to refer to an author's favorite themes: for example, the hunted man and betrayal in the novels of Graham Greene.*¹⁸⁹

ในที่นี้ความหมายของไลต์โมทีฟในเชิงวรรณกรรมจะหมายถึง การกล่าวถึงแก่นเรื่องที่ผู้แต่งชอบแต่งซ้ำๆหรือบ่อยๆซึ่งบางครั้งอาจใช้ตลอดเรื่อง แต่สำหรับประเทศไทยนั้นลักษณะ

¹⁸⁸ เจตนา นาควิเศษ . โรซีและเกรกอรี , (นครปฐม : คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร) , หน้า 2.

¹⁸⁹ J.A. Cuddon . The Penguin Dictionary of Literary terms and Literary theory , (England : penguin Books , 1991) , p. 485.

การใช้โลโก้โมทิฟในงานวรรณกรรมยังไม่เป็นที่นิยมและแพร่หลายเท่าในยุโรป อย่างไรก็ตามในนวนิยายที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษานั้นพบว่ามือนิยายหลายเรื่องด้วยกันที่ใช้เทคนิคนี้เพื่อนำเสนอความคิดบางประการของผู้แต่ง

การใช้โลโก้โมทิฟในนวนิยายของชาติ กอบจิตติ ที่ผู้วิจัยพบนั้นมีอยู่สองเรื่อง คือ เรื่อง คำพิพากษา และเรื่อง เวลา เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าชาตินั้นนับได้ว่าเป็นนักเขียนแนวทดลองที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของไทย ดังนั้นผู้วิจัยคิดว่าลักษณะการใช้โลโก้โมทิฟในงานวรรณกรรมของ ตะวันตกเป็นแนวคิดใหม่ที่ น่าสนใจและน่าทดลองที่จะนำมาใช้ในการสร้างงานของชาติ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วเขาจึงใช้ลักษณะโลโก้โมทิฟในนวนิยายเรื่อง คำพิพากษา ผู้วิจัยมั่นใจว่าเรื่องนี้เป็นนวนิยายเรื่องแรกที่เขาใช้เทคนิคนี้ เนื่องจากโลโก้โมทิฟนี้ปรากฏในนวนิยายนั้นอยู่ในช่วงสุดท้ายของนวนิยายเรื่องนี้โดยข้อความหรือโลโก้โมทิฟที่เขาใช้คือ "พักตายแล้ว" และในนวนิยายเรื่องนี้มีโลโก้โมทิฟเพียงชุดเดียวหรือมีเพียงข้อความที่น่ามาร้อยเรียงเป็นทำนองดนตรีสั้นๆเพียงข้อความเดียวและข้อความที่น่ามาร้อยเรียงกันนี้จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงคำหรือข้อความ แต่สิ่งที่จะถูกเปลี่ยนแปลงคือ อารมณ์และความรู้สึกที่ผู้อ่านมีต่อข้อความจะแตกต่างกันออกไปเนื่องจากบริบทที่แวดล้อมข้อความเหล่านี้ส่งผลต่อโลโก้โมทิฟนี้ซึ่งในทุกๆครั้งที่เป็นการแสดงโลโก้โมทิฟชุดนี้นั้นผู้ที่ถ่ายทอดและบรรยายโลโก้โมทิฟนี้จะเป็นผู้แต่งเพียงผู้เดียว ยิ่งไปกว่านั้นผู้วิจัยสามารถที่จะแยกลักษณะของอารมณ์และแนวคิดต่างๆที่เปลี่ยนแปลงไปโดยการใช้โลโก้โมทิฟชุดนี้เพียงชุดเดียวได้ทั้งสิ้น 3 กลุ่มใหญ่ๆดังนี้ คือ กลุ่มที่หนึ่งจะเป็นการบอกกล่าวและการบอกเล่าเรื่องราวของพักว่าขณะนี้ได้ตายไปจากสังคมนี้แล้ว เช่น

“ ปีกแห่งความตายได้โอบกระหวัดเขาไว้แน่น จงอยปากของมันกำลังจิกกินความรู้สึกของพักอย่างเชื่องช้าอยู่ในที่และ เมื่อเหลือเพียงเยื่อใยสุดท้ายที่กำลังหลุดลอยออกจากร่าง ...

ร่างของพักกระตุกเฮือกขึ้น ดวงตาเบิกโพลงราวกับว่าเขาได้เห็นสิ่งน่าสะพรึงกลัวอยู่เบื้องบน ...

พักตายแล้ว ...

“ฟักคนนี่ตายแล้ว ... “ ¹⁹⁰

สำหรับความหมายของไลท์โมทิฟนี้ในความหมายที่สองนั้นแสดงให้เห็นถึง ความรู้สึก เสียหายว่าฟักยังไม่ตาย เนื่องจากเขาตายไปแล้วจึงทำให้เขาไม่มีโอกาสได้พบและได้เห็นบางสิ่ง ที่น่าสนใจไปอย่างน่าเสียดาย เช่น

“ ฟักตายแล้ว ...

ฟักตายแล้ว ... เขาจึงไม่มีโอกาสได้ชื่นชมกับรุ่งอรุณของวันใหม่ หมดโอกาสที่ แลเห็นแสงแดดที่ส่องเข้ามาในกระท้อบ ไม่ได้ยินเสียงนกร้องรำเรง ไม่ได้ยินเสียงระฆัง กังวานมาจากวัด ไม่รับรู้ว่าอากาศในตอนเช้าของต้นฤดูหนาวป็นี่ช่างเย็นสบาย และเช้านี้ ไม่มีรสเมรัยอันหอมหวานสำหรับเข่อีกแล้ว (...)

ฟักตายแล้ว

เขาจึงไม่รับรู้ว่าลุงไซได้มาเยี่ยมในตอนสายวันนี้ มาพร้อมกับสายตาห้วงโยเยอยู่ เต็มอก มาเพื่อที่จะพูดจาปลอบประโลมให้เขาคลายจากทุกข์ มาอย่างคนที่มีความเห็นอก เห็นใจ ... และเมื่อลุงไซเข้ามาภายในกระท้อบจึงได้รู้ว่า

สายเสียแล้ว ...

สายเกินกว่าจะปลอบประโลมฟักให้ตัดอกตัดใจจากเงินจำนวนนั้นได้ สายเกิน กว่าจะพูดคุยกัน แม้แต่เพียงคำเดียว ถ้อยคำต่างๆที่เดินนี้กามาตลอดทางอันตรายกันไป มี แต่ความว่าเหววังเวงแล่นเข้าแทน “ ¹⁹¹

¹⁹⁰ ซาติ กอบจิตติ . คำพิพากษา , หน้า 292.

¹⁹¹ เรื่องเดียวกัน , หน้า 293-294.

และความหมายกลุ่มสุดท้ายของการใช้ไลต์โมทิฟชุดนี้ คือ การใช้เพื่อวิพากษ์วิจารณ์ ปฏิกริยาของคนที่อาศัยร่วมกับฟักในสังคมแห่งนี้ในขณะที่รู้ข่าวการตายของเขาหรือการกระทำของคนเหล่านี้ในงานศพของเขา เช่น

“ ฟักตายแล้ว ... เขาจึงไม่รู้ว่าใครๆพากันพูดถึงเขาอย่างไร เขาจึงไม่ทราบว่า คนที่คุดโกงเงินของเขาไปนั้นกลับมีชื่อเสียงเกียรติคุณเพิ่มพูนมากขึ้น เขาจึงไม่รู้ว่าศพของเขา ได้ตกเป็นเครื่องมือหาเสียงให้กับคนที่เขาเกลียดชัง ”¹⁹²

“ ฟักตายแล้ว ...

ฟักตายแล้ว ... เขาจึงไม่รู้ว่างานศพเขานั้นได้มีผู้คนมามากมาย แม้ว่าไม่มากเท่างานศพพ่อของกำนันยอมก็ตาม แต่งานศพของเขานั้นก็ไม่น้อยหน้าใคร ในเรื่องแขกเหรื่อที่มาในงาน และเขาควรจะมีใจด้วยซ้ำ ว่างานศพเขาเป็นงานแรกในตำบลแห่งนี้ ที่ผู้คนมีสิทธิ์แต่งตัวตามสบายได้ ...

ฟักตายแล้ว ...

ฟักตายแล้ว ... เขาจึงไม่รู้่ว่ววิธีเผาศพเขานั้นเป็นการส่งงานชิ้นสุดท้ายของผู้รับเหมาต่อคณะกรรมการวัด ... ถ้าเขารู้ เขาคงปลื้มใจ ... ”¹⁹³

นวนิยายเรื่องที่สองของชาติที่ใช้ไลต์โมทิฟคือ เรื่อง เวลา ผู้วิจัยคิดว่าในนวนิยายเรื่องนี้ นับว่าเป็นการใช้ไลต์โมทิฟที่พัฒนาขึ้นมากหลังจากที่เคยทดลองใช้ในนวนิยาย เรื่อง คำพิพากษา มาแล้วทั้งนี้เนื่องจากในนวนิยายเรื่องนี้ถึงแม้ว่าจะมีการใช้ไลต์โมทิฟเพียงแค่ชุดเดียวและข้อความที่เรียงร้อยขึ้นมานั้นก็ไม่ได้ถูกเปลี่ยนแปลงไป เช่นเดียวกับนวนิยายเรื่อง คำพิพากษา ซึ่งข้อความนั้นคือ “ ไม่มีอะไร ไม่มีอะไรจริงๆ ” แต่สิ่งหนึ่งที่เปลี่ยนแปลงไปคือในนวนิยายเรื่องนี้ได้มีการใช้

¹⁹² เรื่องเดียวกัน , หน้า 305.

¹⁹³ เรื่องเดียวกัน , หน้า 315.

โลโก้โมทิฟนี้ตั้งแต่ตอนต้นของเรื่องและโลโก้โมทิฟนี้ถูกใช้เรื่อยมาจนกระทั่งจบเรื่องมิใช่ใช้เพียงตอนท้ายเรื่องเหมือนเรื่อง คำพิพากษา และจากการใช้โลโก้โมทิฟนี้ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องโดยไม่มี การเปลี่ยนแปลงคำในข้อความเลยแต่ความรู้สึก อารมณ์และเรื่องราวที่ผู้อ่านได้จากโลโก้โมทิฟนี้ กลับมีลักษณะที่หลากหลายที่เป็นเช่นนี้เพราะบริบทที่แวดล้อมโลโก้โมทิฟนั้นๆต่างหากที่ส่งผลต่อ ความรู้สึกและอารมณ์ต่อผู้อ่านซึ่งผู้วิจัยสามารถแบ่งได้ 5 หน้าที่ใหญ่ๆดังนี้คือ หน้าที่ที่หนึ่งเป็น การบอกเล่าเรื่องราวต่างๆไปในความหมายที่ว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้นบนเวที เช่น

- ไม่มีอะไร ไม่มีอะไรจริงๆ ! - เสียงตะโกนขึ้นอีก

- เออ รู้แล้วว่าไม่มีอะไร - เสียงเด็กหนุ่มข้างผมพึมพำกับเพื่อน

ผมไม่กล้าหันไปมองเจ้าของเสียง เกรงว่าไปเพิ่มความหงุดหงิดให้อีก ที่จริงมันก็น่าหงุดหงิดอยู่หรอก เพราะเวลาผ่านไปสิบนาทีแล้ว บนเวทีไม่มีอะไรเคลื่อนไหวเลย นอกจากเสียงตะโกนแหๆซึ่งตะโกนอยู่ซ้ำซาก

- ไม่มีอะไร ไม่มีอะไรจริงๆ ! - ¹⁹⁴

หน้าที่ประการที่สองของโลโก้โมทิฟชุดนี้ที่ผู้วิจัยพบคือ การโต้เถียงหรือแสดงความคิดเห็นคัดค้านคำพูดที่กล่าวถึงก่อนหน้า เช่น

- เอ็งบอกข้าสิว่า ไอ้เงาดอกบัวคืออะไร ? - นางถามออกมาอีกครั้ง

- ก็เงา มันเป็นแค่เงา กินไม่ได้ - เขาตอบ

- ไม่มีอะไร ! ไม่มีอะไร ! ไม่มีอะไรจริงๆ ! เสียงตะโกนจากลูกกรงโหวกเหวกขึ้น ยายสอนเหลียวไปมองทางด้านเสียง นางไม่แน่ใจว่าชายในห้องนั้นฟังเรื่องนี้อยู่หรือเปล่าหรือว่าแกตะโกนขึ้นมาลอยๆ

¹⁹⁴ ชาติ กอบจิตติ . หน้า 17-18.

ยายสอนหันกลับมามองลูกชายยายทับทิม นางให้รู้สึกถึงการนั่งอยู่กึ่งกลางระหว่างชายสองคนคุยกัน

ทุกคนได้ยินเสียงชายเสียดสีไม่ดีสองคนตะโกนต่อล้อกัน ต่างเห็นเป็นเรื่องขบขัน พวกเราหัวเราะออกมา แม้แต่ยายทับทิมเองก็อดขำไม่ได้ นางยกมือลูบหัวลูกชายด้วยเอ็นดู

“ มีเงาดอกบัว ! ” ลูกชายยายทับทิมหัวเราะ

“ ไม่มีอะไร ! ไม่มีอะไรจริงๆ ! ” เสียงตะโกนจากห้องลูกทรงไม่ลดละ ¹⁹⁵

หน้าที่ประการที่สามที่ผู้วิจัยพบสำหรับการใช้leitmotifชุดนี้ คือ การทำหน้าที่ตั้งคำถามหรือบางครั้งก็เป็นคำตอบและในบางครั้งยังทำหน้าที่เป็นตัวกระตุ้นเพื่อให้เกิดคำถามบางอย่างขึ้นในใจของตัวละคร เช่น

“ นึกถึงลูก นึกถึงภรรยา ป่านนี้เขาคงได้อยู่ที่เดียวกันแล้ว

แต่ไม่รู้ว่าจะตรงนั้นจะมีที่สำหรับผมหรือไม่ ?

“ ไม่มีอะไร ไม่มีอะไรจริงๆ ” ¹⁹⁶

“ เงาดอกบัวนั้นมีหรือไม่กันแน่

“ ไม่มีอะไร ไม่มีอะไรจริงๆ ! ” เสียงจากห้องลูกทรงตะโกนเข้ามา

“ ไม่มีอะไร ไม่มีอะไรจริงๆ ! ”

ยายสอนเหลียวไปมองทางต้นเสียง

ไม่มีอะไรแน่หรือ ไม่มีแม้แตเงาดอกบัวด้วยหรือ ?

¹⁹⁵ เรื่องเดียวกัน , หน้า 194 .

¹⁹⁶ เรื่องเดียวกัน , หน้า 168.

นางอยากถามให้แน่ใจ ใจนั้นอยากลุดลงจากเตียง เดินไปถามชายในห้องลูกกรง
อยากเห็นหน้า อยากคุยกันให้รู้แน่ แต่ก็ไม่กล้า ได้แต่เพียงคิดว่าวันหนึ่ง วันหนึ่งโอกาส
คงจะเป็นของนาง แต่คงไม่ใช่ยามนี้ ยามที่สายตาของใครต่อใครยังลืมนาดตื่น นาง
ตัดสินใจหันกลับมองแสงของยามเย็นที่ทอดยาวอยู่บนพื้นเรือนพัก ¹⁹⁷

และหน้าที่ประการสุดท้ายคือ การแสดงให้ผู้อ่านเห็นถึงสังขรณ์หรือความคิดบางอย่างใน
เรื่องความจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตของมนุษย์ทุกคน เช่น

ยายบุญเรือน “ ใจมันเหี่ยวนะ ดิฉันนึกถึงตอนย้ายจากเรือนธรรมดามาเรือน
ผู้ป่วยนี่ตอนนั้นกลัวจะทำใจได้ก็หลายวัน ดิฉันมันคนติดที่ไม่รู้แม่เป็นหรือเปล่า ? ”

ยายสอน (ถอนใจ) “ เอ้อ โลกมนุษย์มันก็อย่างนี้แหละแม่ ย้ายกันไป
ย้ายกันมาไม่สิ้นสุด ”

เสียงตะโกน “ ไม่มีอะไร ไม่มีอะไรจริงๆ ” ¹⁹⁸

“ ไฟค่อยๆ หริ่ลงในขณะขบวนศพเคลื่อนไปบนทางเดินไฟจากดวงตะเกียงจึง
ค่อยๆ สว่างชัดขึ้น ไฟเบื้องบนส่องลงมาราวๆ พอให้เห็นเตียงยายอยู่ว่างเปล่า ...

อุบลเดินถือตะเกียงออกจากประตู คนงานชายแบกโลงศพตาม ขบวนศพค่อย
หลุดประตูออกไปทีละคน ละคน ละคน ละคน ละคน ละคน ทีละคน ตามศพไป

“ ไม่มีอะไร ! ไม่มีอะไรจริงๆ ! ” เสียงตะโกนจากห้องลูกกรงดังส่งขึ้น

ผมเห็นยายสอนหันกลับมามองทางห้องลูกกรง

นางยิ้มขึ้นอย่างมีความสุข ในยิ้มของนางนั้น เหมือนกับนางได้พบของมีค่า
บางอย่าง หลังจากที่เพียรพยายามหามันมาตลอดชีวิต ...

¹⁹⁷ เรื่องเดียวกัน , หน้า 219-220

¹⁹⁸ เรื่องเดียวกัน , หน้า 75.

ยายสอนเดินลับประตูออกไปในความมืด บานประตูเรือนพยาบาลค่อยๆเลื่อนเปิด
พร้อมกับไฟที่ส่องเตียงยายอยู่ดับมืดลง ... “ 199

นอกจากที่จะมีการใช้ไลต์โมทิฟในนวนิยายของชาติแล้วในนวนิยายของกราสส์นั้นก็มีการใช้เทคนิคนี้ด้วยเช่นกันซึ่งคือนวนิยายเรื่อง Hundejahre แต่ลักษณะการใช้ไลต์โมทิฟในงานนวนิยายของกราสส์นั้นแตกต่างจากนวนิยายของชาติ เนื่องจากในนวนิยายของกราสส์นั้นมีการใช้ไลต์โมทิฟที่หลากหลายมากกว่าและในแต่ละ ไลต์โมทิฟของเขานั้นต่างมีการเปลี่ยนแปลงคำหรือข้อความในไลต์โมทิฟนั้นๆที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากกราสส์นั้นเติบโตมาในดินแดนต้นกำเนิดของการใช้เทคนิคนี้ในงานวรรณกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานวรรณกรรมของ Thomas Mann ดังนั้นจึงเป็น เหตุผลหนึ่งที่ทำให้เขาค้นชินในเรื่องการใช้ไลต์โมทิฟในงานวรรณกรรมของเขาและไลต์โมทิฟที่มีการเปลี่ยนแปลงเฉพาะคำบางคำโดยที่ความหมายหรือใจความสำคัญของข้อความนั้นยังคงอยู่เช่นเดิม เช่น ไลต์โมทิฟที่กล่าวถึงการกัดฟันของ Grandma Matern มีการเปลี่ยนแปลงคำบางคำในไลต์โมทิฟดังนี้ คือ

“ ... nach neun Jahren wiederum trockenes Zahneknirschen . Sie hatte Erfolg : von links nach rechts , ... “ 200 ***

“ ... knirschte von links nach rechts machte aus dem Knirschen heraus den ersten Schritt ... “ 201 ***

¹⁹⁹ เรื่องเดียวกัน , หน้า 231-232.

²⁰⁰ Günter Grass , Hundejahre , p.22.

*** ("... a dry grinding of the teeth ; and she succeeded : from left to right ... ") Günter Grass : Dog Years . p. 26

²⁰¹ Günter Grass , Hundejahre , p.23..

ยิ่งไปกว่านั้นผู้วิจัยคิดว่ามีไลต์โมทิฟอีกสองชุดที่มีลักษณะน่าสนใจและจะปรากฏบ่อยครั้งมากในเรื่องทั้งนี้เนื่องจากไลต์โมทิฟทั้งสองชุดนี้นำเสนอแนวคิดสำคัญและมุมมองสำคัญที่ผู้แต่งสอดแทรกเอาไว้ในการนำเสนอสิ่งเหล่านี้มาสู่ผู้อ่าน ดังนั้นเมื่ออ่านนิยายเรื่องนี้โดยตลอดแล้วผู้วิจัยเห็นว่าไลต์โมทิฟทั้งสองถูกผู้แต่งนำเสนออย่างตั้งใจเพื่อที่จะทำให้ผู้อ่านรู้สึกสะอิดสะเอียนเนื่องจากไลต์โมทิฟทั้งสองนี้ผู้อ่านพบบ่อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งไลต์โมทิฟที่แสดงให้เห็นถึงการที่ Walter Matern และสุนัขที่พบหลังจากที่สงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติแล้วซึ่งเขาตั้งชื่อให้มันว่า Pluto ได้เดินทางด้วยกันไปยัง เมืองต่างๆในเยอรมันตะวันตกเพื่อที่จะตัดสินโทษของคนที่มีส่วนทำให้เขาต้องออกจากหน่วย SA และทำให้เขาต้องขึ้นศาลทหารซึ่งไลต์โมทิฟที่แสดงการกระทำของเขาและสุนัขของเขาในครั้งนี้นั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงคำบางคำในข้อความตามความพอใจของผู้แต่งและไลต์โมทิฟชุดนี้ปรากฏในเรื่องย่อที่สาม คือ Materniads และข้อความของไลต์โมทิฟนี้ที่ผู้วิจัยพบคือ

“ ... : >> Ich Komme , zu richten mit schwarzen Hund und einer Liste Namen in Herz , Milz und Nieren geschnitten , ... ”²⁰² ***

“ Der gekommen war , zu richten mit schwarzen Hund und Namen in Herz milz und Nieren geschnitten , ... ”²⁰³ ***

27.

²⁰² Gunter Grass , Hundejahre , p 311.

*** (“ ... I come to judge with a black dog and a list of name incised in my heart , spleen and kidneys . ”)
Gunter Grass Dog Years p 402.

²⁰³ Ibid. , p. 318.

*** (“ He who had come to judge , with a black dog and with names incised in his heart , spleen and kidneys . ”) Gunter Grass Dog Years p 411.

" ... So rät er Matern , der gekommen ist , den vormaligen Sonderrichter zu richten , ... und Matern , mit unruhigem Hund , hort gefaßt zu , obgleich sein Herz , seine Milz , seine Nieren genug haben und auf ihre verinnerlichte Art zu husten beginnen ... ²⁰⁴ ***

"... Matern kam , zu richten mit schwarzen Hund ." ²⁰⁵ ***

" ... : Matern , der gekommen war , zu richten mit schwarzem Hund , bewahrt sich als Schiedrichter und dressiert seinen Koter zum Linien richter : ... ²⁰⁶ ***

ข้อความเหล่านี้จะปรากฏทุกครั้งที่ Matern และ Pluto เดินทางไปพบและ ตัดสินโทษคนเหล่านั้นที่เขามีความเห็นว่าเป็นผู้ที่เคยกระทำผิดต่อเขามาก่อน แต่ในที่สุดผู้วิจัยกลับพบว่า Matern ได้กลายเป็นบุคคลอีกผู้หนึ่งที่ถูกตัดสินโทษด้วยซึ่งเขาถูกตัดสินโทษในรายการวิทยุรายการหนึ่งเนื่องจากในรายการเขาถูกถามคำถามต่างๆมากมายจนทำให้เขาต้องสารภาพออกมาในที่สุดถึงการกระทำผิดที่เขากระทำต่อ Amsel ซึ่งการสอบสวน Matern ในครั้งนี้ผู้วิจัยพบและคิดว่า เป็นความตั้งใจของผู้แต่งนั่นคือ การที่เขาพยายามที่จะเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง Matern และ

²⁰⁴ Ibid., P. 323.

*** (" ... He advises Matern , who has come to judge the former special judge , ... , with restless dog , listens resignedly , though his heart , his spleen his kidneys are good and sick of it and are beginning in their introverted way to cough . ") Gunter Grass, *Dog Years*, p. 418.

²⁰⁵ Ibid. , p. 363.

*** (" ... Matern come to judge with black dog . ") Gunter Grass, *Dog Years*, p. 417.

²⁰⁶ Ibid. , p. 371.

*** (" ... : Matern , who had come with black dog to judge , makes out line as a referee and trains his mutt to a line judge ... ") Gunter Grass, *Dog Years*, p. 481.

Hitler ไม่ว่าจะในเรื่องของสุนัขซึ่งในที่สุดแล้วผู้อ่านรู้ว่า Pulto แท้ที่จริงคือ Prinz สุนัขของ ฮิตเลอร์ที่หายไปจากงานวันเกิดของเขาก่อนที่จะสงครามโลกครั้งที่ 2 จะยุติลงและการที่ Matern และ ฮิตเลอร์มีวันเกิดวันเดียวกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงอนุมานได้ว่าผู้แต่งใช้ชีวิตของ Matern เป็นเสมือนตัวแทนของฮิตเลอร์โดยเขาไม่ได้ว่ากล่าวหรือตำหนิการกระทำของฮิตเลอร์โดยตรงในการตัดสินใจและลงโทษชาวยิวและเพื่อนร่วมชาติของเขาเป็นจำนวนมากที่ต้องตายไปในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในที่สุดผู้วิจัยคิดว่าจุดจบของฮิตเลอร์นั้นเหมือนกับสิ่งที่ Matern กำลังได้รับอยู่ในขณะนั้นนั่นคือ การกระทำและความผิดที่เขากระทำไว้ในอดีตถูกเปิดเผยออกมาให้คนทั่วไปได้รับรู้และร่วมกันประณามการกระทำอันเลวร้ายของเขาในครั้งนี้

ลักษณะไลต์โมทิฟชุดสุดท้ายที่น่าสนใจซึ่งผู้วิจัยพบในนวนิยายเรื่องนี้คือ การแสดงความคิดว่าหุ่นไล่กาถูกสร้างขึ้นในจินตนาการของมนุษย์และไลต์โมทิฟชุดนี้ แตกต่างไลต์โมทิฟชุดก่อนที่พบ เนื่องจากไลต์โมทิฟชุดนี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งคำต่างๆในข้อความหรือแม้แต่ความหมายซึ่งไลต์โมทิฟชุดนี้ปรากฏตั้งแต่ตอนต้นของนวนิยายเรื่องนี้และข้อความนั้นคือ

“ ... Die vogelscheuche wird nach dem Bild des Menschen erschaffen . ” ²⁵⁷ ***

“ ... >> Die vogelscheuche wird nach dem Bild des Menschen erschaffen ... << . ” ²⁰⁸ **

²⁵⁷ Günter Grass , *Hundejahre* , p.30.

*** (“ ... The scarecrow is created in man's image . ”) Günter Grass, *Dog Years*, p. 32.

²⁰⁸ *Ibid.* , p.32.

*** (“ ... The scarecrow is created in man's image . ”) Günter Grass, *Dog Years*, p. 40.

ในนวนิยายเรื่องนี้นับตั้งแต่ต้นเรื่องเป็นต้นมาผู้วิจัยพบว่าผู้แต่งให้ความสำคัญต่อเรื่องของการสร้างหุ่นไล่กามากเนื่องจากการสร้างหุ่นนี้นับว่าเป็นงานแรกที่น่ารายได้มาให้ทั้ง Amsel และ Matern ซึ่งสำหรับ Amsel นั้นการสร้างหุ่นไล่กานี้เป็นอาชีพที่เขาประกอบเรื่องมาตั้งแต่เด็กจนโตและตลอดเรื่องผู้แต่งได้กล่าวถึงพัฒนาการในการสร้างหุ่นของเขาซึ่งจุดประสงค์ในการสร้างหุ่นไล่กาของ Amsel จะเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆตามระยะเวลา นั่นคือ ครั้งแรกที่เขาสร้างหุ่นไล่กา นั้นทำไว้เพื่อขายให้คนทั่วไปใช้ไล่คนที่มาทำลายพืชผลของพวกเขา ต่อมาเมื่อเขากลายเป็นเจ้าของคณะละครเขาใช้หุ่นไล่กาเป็นเสมือนนักแสดงที่แสดงร่วมกับคนบนเวทีและเมื่อเขาเป็นเจ้าของเหมืองและเจ้าของธุรกิจนั้นเขาทำหุ่นไล่กาเพื่อเป็นสินค้าที่ส่งออกขายยังต่างประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นในตอนใกล้จบของนวนิยายเรื่องนี้ผู้แต่งได้อธิบายและขยายความถึงเรื่องความหมายแฝงที่แทรกอยู่ในการสร้างหุ่นให้ผู้อ่านทราบดังนี้คือ

*“ wenn der Mensch nach dem Bilde Gottes und die Vogelscheuche nach dem Bild des Menschen erschaffen wurden , die scheuche das Ebenbild Gottes ? ... >> Sind alle Vogelscheuchen gleich ? Oder gibt es Elitescheuchen ? Sind Scheuchen Volkseigen ? Oder darf jeder Bauer auf seinen Scheuchenbesitz pochen ? Welcher Rasse sind Scheuchen ? Steht die germanische über der slawischen ? Darf eine deutsche Vogelscheuche bei einer jüdischen ? Ja , fehlt nicht den Juden die Gabe ? Ist sie überhaupt denkbar , die semitische Scheuche ? Scheuchenitzich ! Scheuchenitzich ! << ... “²⁰⁹ ****

²⁰⁹ Günter Grass, Hundejahre, p. 465.

“ ... die Vogelscheuche das Menschenbild spiegelt , wird es auf heiterer Tagesoberfläche ähnlich wandelnde Konjunktive geben . ”²¹⁰ ***

ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยคิดว่าตลอดเวลาที่ผู้แต่งกล่าวถึงการสร้างหุ่นไล่กาของ Amsel และการที่เขา กล่าวว่า “ หุ่นไล่กาถูกสร้างมาจากจินตนาการของมนุษย์นั้น แท้ที่จริงแล้วหุ่นไล่กาเหล่านี้คือ มนุษย์ที่อาศัยอยู่ในสังคมนั่นเองซึ่งสิ่งที่ทำให้ลักษณะของทั้งหุ่นไล่กาและมนุษย์ในสังคมให้มีลักษณะแตกต่างกันออกไปคือ ความนึกคิด อารมณ์จิตใจและสภาพแวดล้อม เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วผู้วิจัยจึงพอสรุปได้ว่าภาพของหุ่นไล่กาที่ Amsel พยายามสร้างขึ้นมาแท้ที่จริงแล้วคือแบบจำลองของชีวิตมนุษย์ในสังคมที่เขาพยายามจะตีแผ่และถ่ายทอดออกมาให้ผู้อ่านนวนิยายเรื่องนี้ของเขาได้รับทราบความเป็นไปและความแตกต่างของมนุษย์ที่ใช้ชีวิตอยู่ทั้งในสังคมของประเทศเยอรมันและประเทศต่างๆทั่วโลก

ไลท์โมทิฟเป็นเทคนิคใหม่ในการนำเสนอแนวคิดและเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นในงานวรรณกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับในนวนิยายไทยแล้วนั้นการใช้เทคนิคนี้ปรากฏอยู่น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับนวนิยายของตะวันตก แต่มีความน่าสนใจและมีเสน่ห์ที่ดึงดูดให้ผู้อ่านนวนิยายสนใจและศึกษาถึงแนวคิดหรือมุมมองที่ผู้แต่งพยายามสอดแทรกเข้าไปในความคิดนี้และการใช้ไลท์โมทิฟในนวนิยายทั้งสามเรื่องที่กำลังกล่าวถึงนี้ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถแบ่งได้เป็นสองลักษณะ

*** (If man was created in God's image and the scarecrow in the image of man , is the scarecrow not the image an likeness of God ? ... Are all scarecrows equal ? Or are there elite scarecrows ? Are scarecrows the property of the people ? Or is every peasant entitled to claim scarecrow ownership ? of what race are scarecrows members ? Is a Germanic scarecrow superior to a Slavic scarecrow? Is a German scarecrow allowed to buy from a Jewish one ? Don't Jew lack the gift ? Is a Semitic scarecrow even conceivable ? Scarecrow sheeny , scarecrow sheeny ! ...)²¹¹ Gunter Grass, *Dog Years*, p. 600.

²¹⁰ Gunter Grass , *Hundejahre* , p.467.

*** (“ ... The scarecrow mirrors the image of man , there must be similar walking subjunctives on the sunlit surface of the earth ”)²¹² Gunter Grass, *Dog Years* p. 603.

คือ การใช้ไลต์โมทิฟเพื่อแสดงหรือเสนอเรื่องราว ความเป็นไปของตัวละคร เช่น ในนวนิยายเรื่อง คำพิพากษา และเรื่อง Hundejahre เป็นต้น ลักษณะที่สอง คือ การเสนอแนวคิดในเรื่องสังคมรวมทั้งความเป็นไปของเหตุการณ์ต่างๆในสังคมหรือแม้แต่การนำเสนอแนวคิดแนวคิดที่ผู้แต่งเห็นว่าน่าสนใจและมีความสำคัญ เช่นในนวนิยายเรื่อง เวลา และเรื่อง Hundejahre เป็นต้น เมื่อไลต์โมทิฟมีความสำคัญมีความสำคัญต่อการนำเสนอความคิดบางอย่างซึ่งนับได้ว่าเป็นการเพิ่มเสน่ห์และความน่าสนใจให้กับเรื่องราวในนวนิยายอีกประการหนึ่งด้วย ดังนั้นในการอ่านและศึกษานวนิยายเรื่องต่อไปของผู้อ่านจึงควรให้ความสำคัญและความสนใจต่อไลต์โมทิฟต่างๆที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนั้นๆเพื่อที่จะทำให้เราสามารถรับรู้แนวคิดและเรื่องราวที่ผู้แต่งนำเสนอโดยตลอด

วิธีการนำเสนอนวนิยายของกราสส์และชาติไม่ว่าการใช้มุมมอง การใช้สัญลักษณ์หรือการใช้ ไลต์โมทิฟ ผู้วิจัยเห็นว่านวนิยายบางเรื่องผู้แต่งเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งในการนำเสนอเรื่องราวและแนวคิดทางสังคม มีนวนิยายอีกหลายเรื่องที่ผู้แต่งใช้ลักษณะการนำเสนอที่หลากหลายผสมกันเพื่อที่จะถ่ายทอดเรื่องราวและแนวคิดของเขาออกมาอย่างสมบูรณ์ที่สุดและเหมาะสมที่สุด